

به نام یگانه هستی

سال تولید ملی ، حمایت از کار و سرمایه ایرانی

اقتصاد ایران ، رشد یا توسعه ؟

بازنگری مسیر طی شده ، **یک نیاز است یا الزام ؟**

شایستگی و بایستگی در چیست؟

کمیسیون اقتصاد کلان

1391/02/31

با پوزش از اینکه به دلیل اشکال فنی اعداد به لاتین می باشد.

فهرست مطالب

3-13 مقدمه
14-24 فصل اول: نگاهی سریع به اقتصاد جهان
15-19 بخش اول: چرا بحران جهانی پیش آمد؟
20-24 بخش دوم: روند تحول نقش بخشهای اقتصادی (صنعت، کشاورزی و خدمات) در برخی از کشورها
25-41 فصل دوم: نگاهی به ایران
26-32 بخش اول: آیا منابع مالی کم داشتیم؟
33-37 بخش دوم: آیا بیش از سایر کشورها وام بانکی پرداخت نموده ایم؟
38-41 بخش سوم: آیا پرداخت های اندک فوق و سایر زیرساختها سبب تحریک تولید شده است؟
42-143 فصل سوم: الزامات پیش رو (برای فائق آمدن بر ناکامی ها چه باید کرد؟)
43-129 بخش اول: تدوین راهبرد منسجم توسعه
130-143 بخش دوم: حضور نخبگان برای تدوین راهبرد
144-154 فصل چهارم: شایستگی ها و بایستگی ها را در کجا می بایست جست؟
155 پیشنهاد
156-161 فصل پنجم: گزاره های قابل توجه

قرآن مجید :

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا .

دنبال چیزی که بدان علم نداری مگیر که گوش و چشم و دل ، دربارہ همه اینها ، روزی مورد بازخواست قرار خواهی گرفت .

(سوره اسری ، آیه 35)

در نتیجه معنای آیه این می شود که :

در هر اعتقاد یا عملی که تحصیل علم ممکن است ، پیروی از غیر علم حرام است ، و در اعتقاد و عملی که نمی شود به آن علم پیدا کرد زمانی اقدام و ارتکاب جائز است که دلیل علمی آن را تجویز نماید.

تفسیر المیزان (دوره 20 جلدی)، علامه سید محمد حسین طباطبایی ، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین

حوزه علمیه قم ، چاپ سی ام ، پائیز 1389 ، جلد 13 ، صفحه 127

قرآن مجید :

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ.

« سورة انعام ، آیه 108 »

شما مؤمنان به آنانکه غیر خدا را میخوانند دشنام مدهید تا مبدا آنها از روی دشمنی و نادانی خدا را دشنام گویند ، ما بدینسان برای هر امتی عملشان را بیاراستیم و عاقبت بازگشت آنان به سوی پروردگارشان است ، و او از اعمالی که می کرده اند خبرشان می دهد .

مأخذ: تفسیر المیزان ، علامه سید محمد حسین طباطبایی ، ترجمه سید محمد باقر موسوی همدانی ، دوره 20 جلدی ، جلد هفتم ،

چاپ 1389 ، نشر توسط دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم ، صفحات : 429 ، 430

دعائی از پیامبر اکرم :

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي الْخُبْزِ فَإِنَّهُ لَوَلَا الْخُبْزُ مَا صَلَّيْنَا وَلَا صُمْنَا
وَلَا أَدَّيْنَا فَرَايِضَ رَبَّنَا .

خداوندان ما را مبارک فرما (ما را موفق به تنظیم مسائل اقتصادمان بفرما)
زیرا اگر نان نباشد ، نه نماز خواهیم خواند و نه روزه خواهیم گرفت و نه سایر
واجبات خدایمان را ادا خواهیم کرد .

مقدمه ترجمه و تفسیر نهج البلاغه ، علامه محمد تقی جعفری ، دفتر نشر فرهنگ اسلامی ،
چاپ اول ، سال 1375 ، صفحه 265

گفتاری از مولای متقیان

وَ الْعَدْلُ مِنْهَا عَلَى أَرْبَعِ شُعَبٍ: عَلَى غَائِصِ الْفَهْمِ، وَ
غَوْرِ الْعِلْمِ، وَ زَهْرَةِ الْحُكْمِ، وَ رَسَاخَةِ الْحِلْمِ.

و عدالت بر چهار شعبه است.
فهم کامل و همه جانبه، دانش عمیق، دآوری نیکو،
و بردباری ریشه دار.

(نهج البلاغه پاریسی، سید جمال الدین دین پرور، نشر بنیاد نهج البلاغه، چاپ اول، سال 1379، صفحه 506)

" یعنی زمان آزمون و خطا را سپری شده بدانیم، **در این سی سال، در موارد زیادی کارمان عبارت بود از آزمون و خطا.** دیگر صلاح نیست ما این جور عمل کنیم. "

www.leader.ir

مأخذ: رهبر معظم انقلاب اسلامی ، 1390/2/27

" بعضی کارها مهم، درجه یک و اساسی است، بعضی هم کارهای فرعی است. اینها باید انجام بگیرد، منتها جهت را مشخص کنید، بدانید چه کار می خواهیم بکنیم.
نقشه جامع برای تحول، در دستان امان باشد. بر اساس این نقشه جامع، اجزای گوناگون را، یکی زودتر، یکی دیرتر، به وجود می آوریم. **پس نگاه کلان و نقشه جامع، شرط اول است.** "

www.leader.ir

مأخذ: رهبر معظم انقلاب اسلامی ، 1390/2/14

"..... اگر نقاط منفی را نبینیم، ضعف های خودمان را شناسیم، یقیناً ضربه خواهیم خورد. نقاط ضعف ما، هم در زمینه اقتصادی است، هم در زمینه های فرهنگی است. ما خطاها داشتیم، ضعفها داشتیم، بر بعضی از چالشها نتوانستیم غلبه کنیم. این واقعیتی است....."

افتخارات

- کشور ما در طول 80 سال گذشته در بسیاری از زمینه ها به رشدهای کمی ارزشمند دست یافته و در ضمن موفقیت هایی نیز در وجوهی از توسعه همچون آموزش، بهداشت، نیروی انسانی و زیرساخت های فیزیکی داشته است و این حقایق به تایید سازمانهای بین المللی نیز رسیده است که خود در مقایسه با بسیاری از کشورها افتخاری برای ما می باشد.
- در بعد خصلتهای فرهنگی نیز مشاهده می کنیم که حسب مستندات سازمانهای بین المللی علیرغم اینکه کشورمان درگیر دفاع مقدس و همچنین اداره کشور و توسعه اقتصادی بوده است، همزمان پناهندگان قابل توجهی را در کشور خود پذیرا بوده ایم، آن هم به تعدادی که کشورهای پیشرفته حتی برای نگهداری کسری از این تعداد نیز های و هوی بسیار می نمایند، که این چیزی نیست جز هویت ایرانی - اسلامی.
- در بخشهای بعدی این گزارش، ارائه ناکامی ها در جهت ارتقاء و تکامل ذیحق کشورمان بوده و می کوشیم با باز نمودن قفل های تاریخی به مسیر طی شده و استفاده از ذره ذره تجارب پرهزینه کشورمان و با اجماع بین الاذهانی، پیشنهادی را برای برون رفت از شرایط نامناسب فعلی ارائه دهیم.

"از آغاز انقلاب، ایران بر توسعه انسانی و حمایت اجتماعی و «عدالت اجتماعی» قویاً تأکید ورزیده و در این زمینه ها به پیشرفت های شایان توجهی نائل آمده است. با رواج آموزش همگانی، پوشش بهداشتی جامع و گسترده، و راهبرد توزیع دوباره و فعالانه از طریق انتقال مستقیم و یارانه های غیر مستقیم، نسبت جمعیتی که زیر خط فقر زندگی می کردند از 47% در سال 1357 به 9% در حال حاضر رسیده است. تقریباً همه شاخص های اجتماعی بهبود یافته، تا آنجا که امروز از این نظر ایران نسبت به کشورهای قابل قیاس با خود در بالاترین مقام قرار گرفته است."

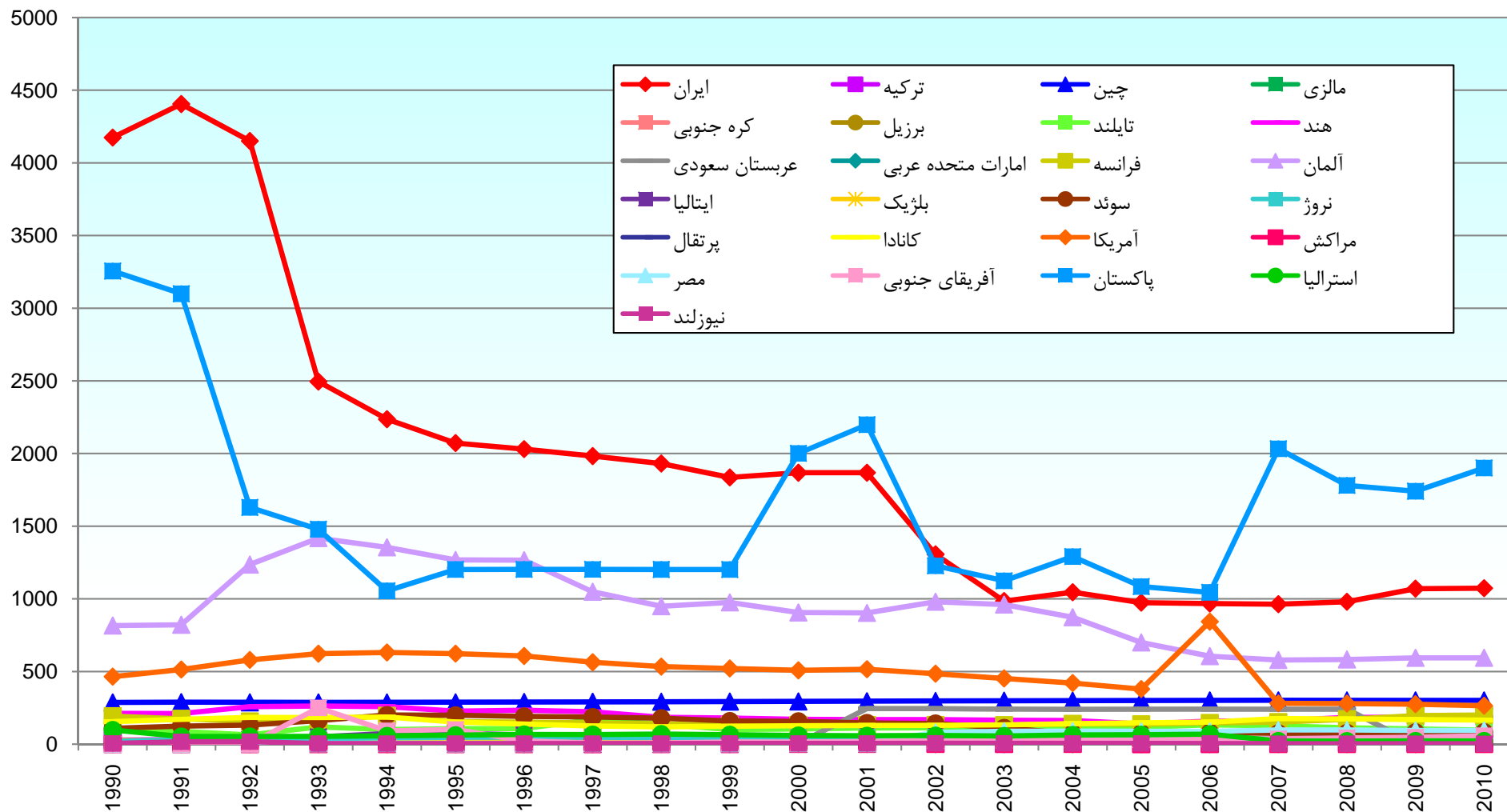
ماخذ: اقتصاد ایران از دیدگاه بانک جهانی، گذار ایران در تبدیل ثروت نفت به توسعه، سند بانک جهانی 11 اردیبهشت 1382 (2003.4.30)، برگردان توسط دکتر احمد عظیمی بلوریان، ناشر سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، چاپ اول، 1383، صفحه 50

- این همه در شرایطی به وقوع پیوسته است که ایران طی سالهای دفاع مقدس و همچنین سالهای 1990-2010 ، حسب آمارهای در دسترس بانک جهانی حتی در مقطعی تا حدود 4,000,000 نفر از پناهندگان کشورهای دیگر را پذیرا بوده که این خود عاملی از تحمیل هزینه های ناخواسته را به کشورمان سبب گردیده است.

جمعیت پناهندگان به تفکیک کشور یا مرز مورد درخواست پناهندگی

سالهای 1990 - 2010

ارقام : هزار نفر

فصل اول:

نگاهی سریع به اقتصاد جهان

بخش اول:

چرا بحران جهانی پیش آمد؟

بخش دوم:

روند تحول نقش بخشهای اقتصادی (صنعت، کشاورزی و خدمات) در برخی از کشورها

فصل اول - بخش اول:

چرا بحران جهانی پیش آمد؟

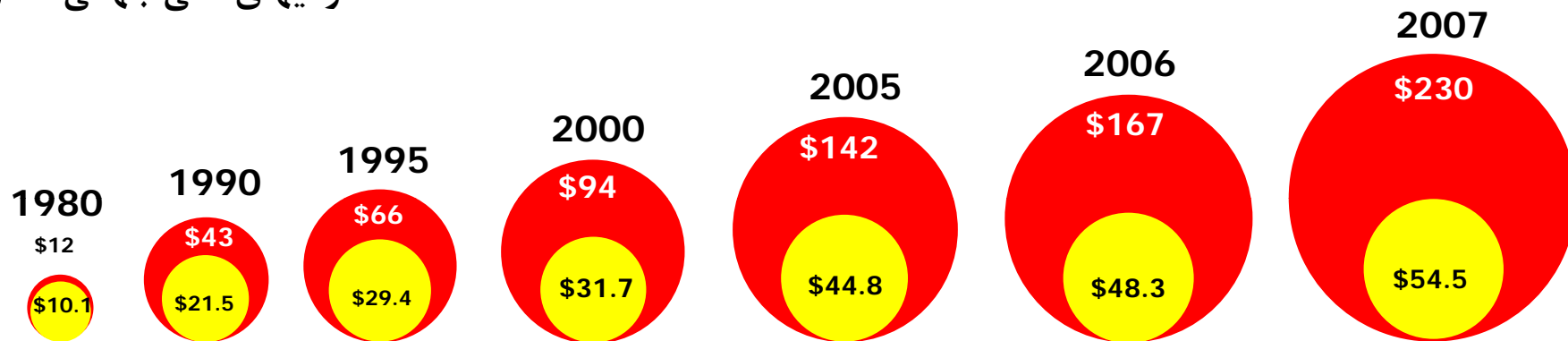
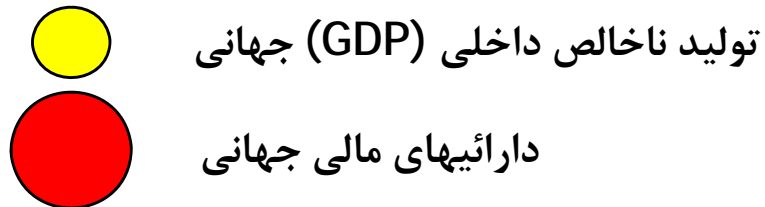
- شناخت برخی از وجوه که باعث ایجاد بحران جهانی گردید می تواند راهگشای ذهنیت لازم برای پیشگیری و ارائه راه حل منطقی برای برون رفت از مشکل باشد.

طبق تحقیقات متعدد و معتبر، یکی از دلایل مهم این بحران خلق اوراق مالی فراتر از ظرفیتهای تولید ناخالص داخلی جهانی، در قالب ابزارهای مختلف در راستای خلق ارزش مجازی و همچنین استفاده فرصت طلبانه بانکهای خصوصی از ناکارآمدی اقتصاد جهانی در برخی کشورها و اعتماد بیش از حد به سیستم اقتصاد آزاد بوده است.

نمودار بعدی نشان دهنده این واقعیت می باشد.

رشد افزایش داراییهای مالی جهانی طی سه دهه

ارقام : تریلیون دلار ، درصد

شدت فزونی داراییهای مالی جهانی به تولید ناخالص داخلی جهانی

109% 201% 223% 294% 317% 346% 422%

Bill Haworth, Chief Strategist Global Financial Markets,
International Finance Corporation (World Bank Group),
Financial Sector Development and The Global Economic Crises,
South Africa, 12.05.2009

مأخذ :

– همچنانکه در نمودار مشاهده می گردد، طی سالهای 1980-2007 نسبت دارایی های مالی جهان در مقابل ارزش تولید ناخالص داخلی از رقم 109 درصد به میزان 422 درصد در سال 2007 افزایش یافته است.

" همه اذعان می کنند که تا امروز ظرفیت وال استریت در ابداع و به جریان انداختن ابزارهای مالی پیچیده تر فراتر از توان نظارتی دولت بود ... "

" گسست فزاینده ای بین اقتصادهای مالی و واقعی در چند سال گذشته وجود داشته است . اقتصاد واقعی رشد یافت ، اما نه اصلاً مثل اقتصاد مالی ، تا اینکه سرانجام فرو ریخت ... "

" مسائل سرمایه گذاری در عملیات بخش مالی آن بود که **در حکم استخراج ارزش از ارزشی بود که قبلاً استخراج شده بود** . بله می توانست سود ایجاد کند . اما ارزش جدیدی خلق نمی کرد ، تنها صنعت ، کشاورزی ، تجارت و خدمات می توانند خلق ارزش کنند ... "

" از آن جا که سود بر ارزشی که خلق می شود مبتنی نبود ، عملیات سرمایه گذاری به شدت نوسان داشت و قیمت سهام ، اوراق قرضه ، و دیگر اشکال سرمایه گذاری از ارزش حقیقی شان کاملاً جدا شدند ... "

" آن گاه سود منوط به اخذ مزیت ناشی از **حرکت رو به بالای قیمت ، مستقل از ارزش کالاها** ، و سپس فروش آنها قبل از آن که واقعیت قیمت ها را « تصحیح » کند ، یعنی قبل از سقوط قیمت ها به ارزش واقعی بود ... "

ماخذ : والدن بللو ، از سقوط مالی تا رکود اقتصادی (ریشه های بحران بزرگ مالی) ،
گرد آوری و ترجمه پرویز صداقت ، نشر پژوهاک ، سال 1390 ، صفحات 16 ، 20 ، 21

فصل اول - بخش دوم:

روند تحول نقش بخشهای اقتصادی

(صنعت، کشاورزی و خدمات)

در برخی از کشورها

- با استفاده از آمارهای بانک جهانی در خصوص درصد بخشهای اقتصادی (صنعت، کشاورزی و خدمات) از تولید ناخالص داخلی کشورها، چنانچه حاصل جمع دو بخش واقعی (صنعت+کشاورزی) در کنار بخش خدمات قرار گیرد به سهولت می توان تصویر یکی از وجوه مهم و اثرگذار در بحرانهای مواجه شده، در کشورهای منتخب جهان را مشاهده نمود.
- چنانچه ملاحظه می شود در کشورهایی همچون یونان، آمریکا، اسپانیا و پرتغال که بخش خدمات به شدت رشد یافته و در مقابل سهم بخشهای واقعی به طور قابل ملاحظه ای کاهش یافته، توازن اقتصاد از دست رفته و به تبع آن افزایش بیکاری و بحران ها را شاهد بوده اند. در کشورهای گروه دوم بالعکس بخشهای واقعی درصد قابل توجهی از تولید ناخالص داخلی آن کشور را دارا بوده اند و گرچه آنها هم متاثر از بحران جهانی می گردند، لیکن کاملاً قابلیت مدیریت نمودن آن را دارا می باشند.
- کشورمان ایران، مستند به آمارهای بانک مرکزی، چنانچه سهم نفت را خارج نماییم به نحو تامل برانگیزی، با ضعف بخشهای واقعی روبرو میشویم و این یکی از وجوه ناپایداری های مژمن اقتصاد می باشد.

تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت) در برابر بخش خدمات

در تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشورهای منتخب سالهای 1960-2010

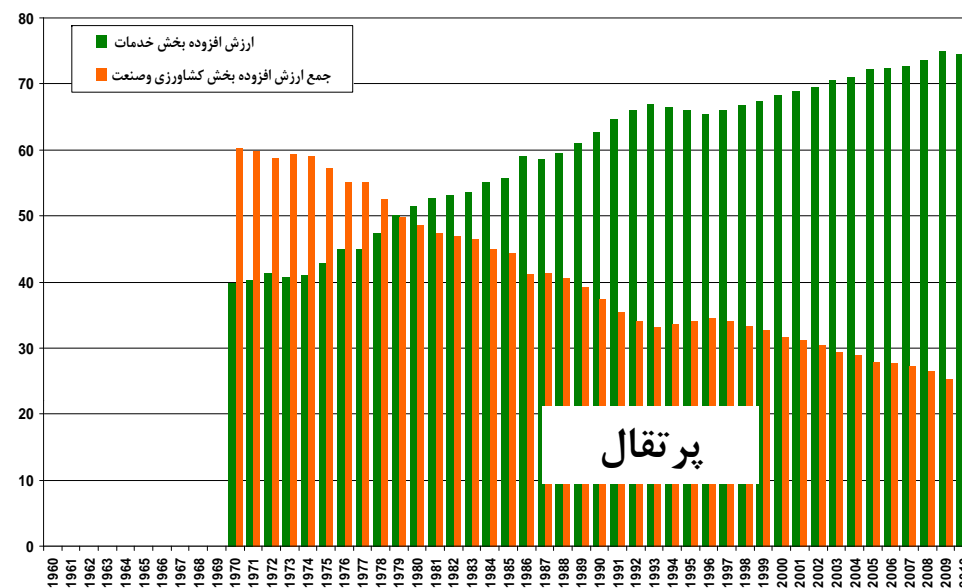
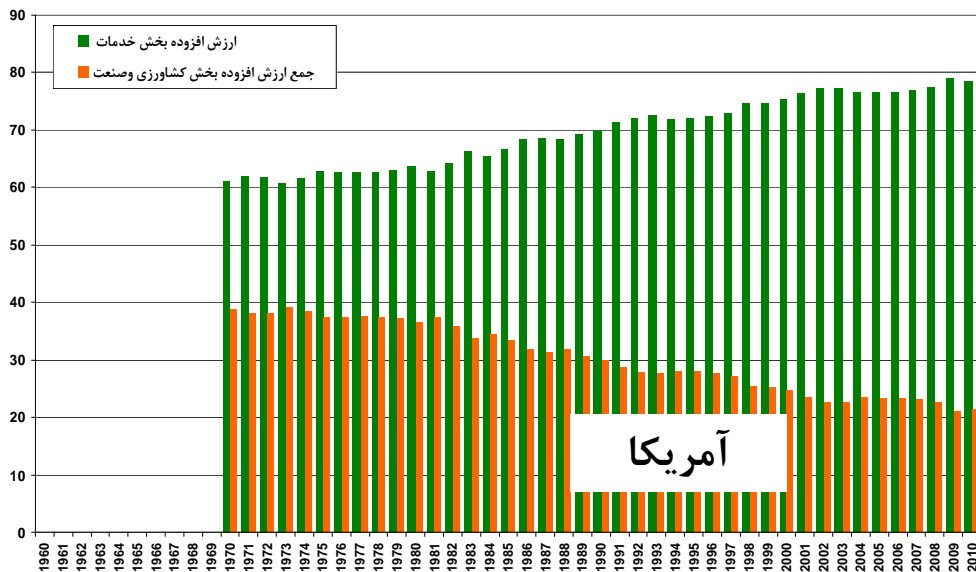
کمیسیون اقتصاد کلان

تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت) در برابر بخش خدمات

تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت) در برابر بخش خدمات

در تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشور آمریکا سالهای 1960-2010 واحد: درصد

در تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشور پرتغال سالهای 1960-2010 واحد: درصد

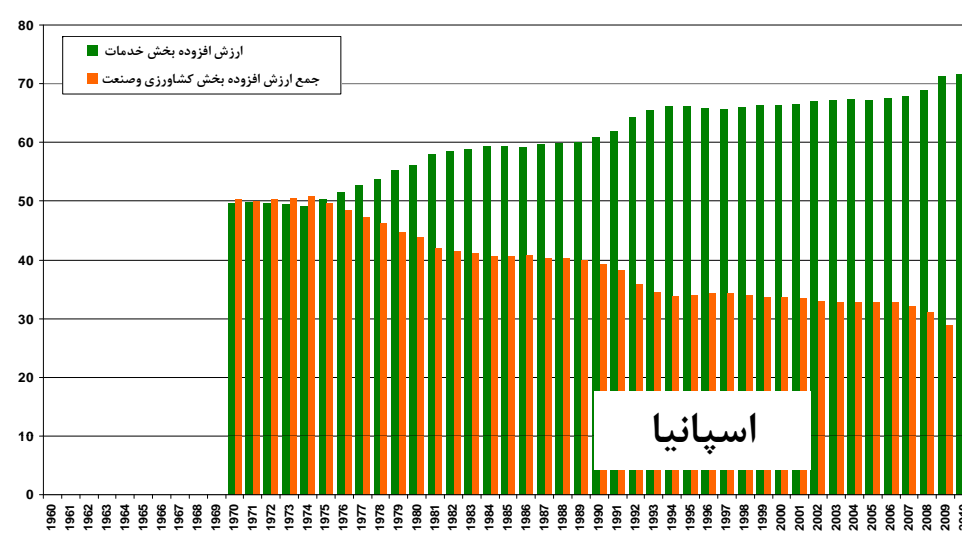
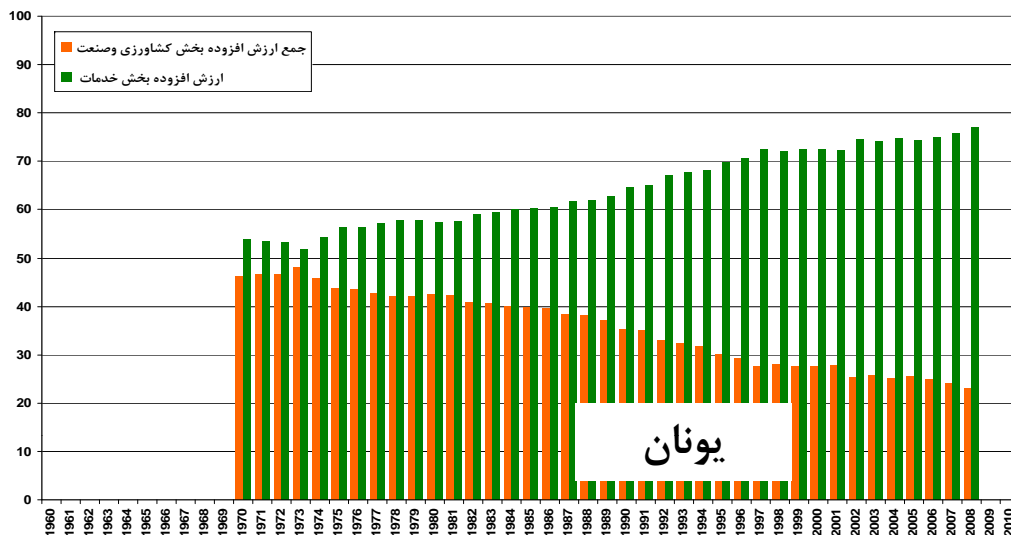

تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت) در برابر بخش خدمات

تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت) در برابر بخش خدمات

در تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشور یونان سالهای 1960-2010 واحد: درصد

در تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشور اسپانیا سالهای 1960-2010 واحد: درصد

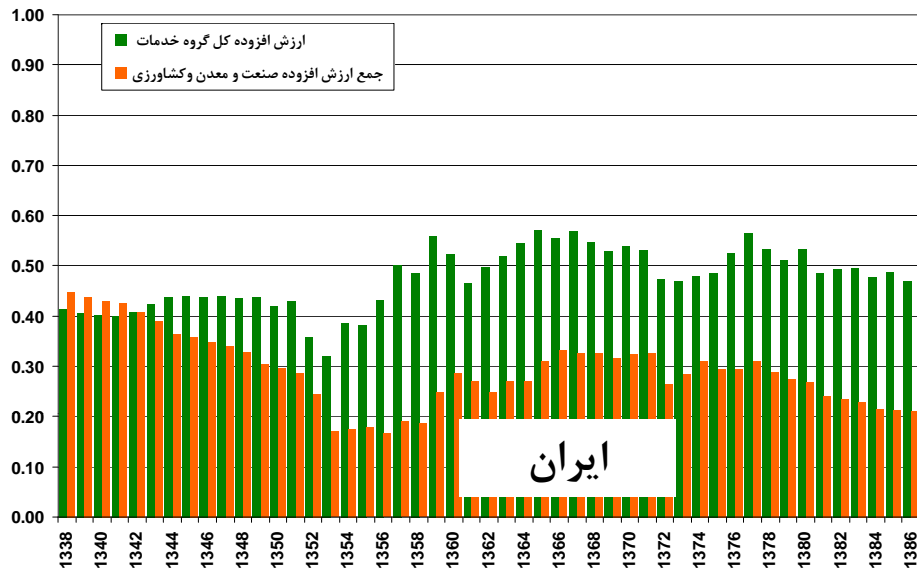
تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت) در برابر بخش خدمات

در تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشورهای منتخب سالهای 1960-2010

تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت + معدن) در برابر خدمات

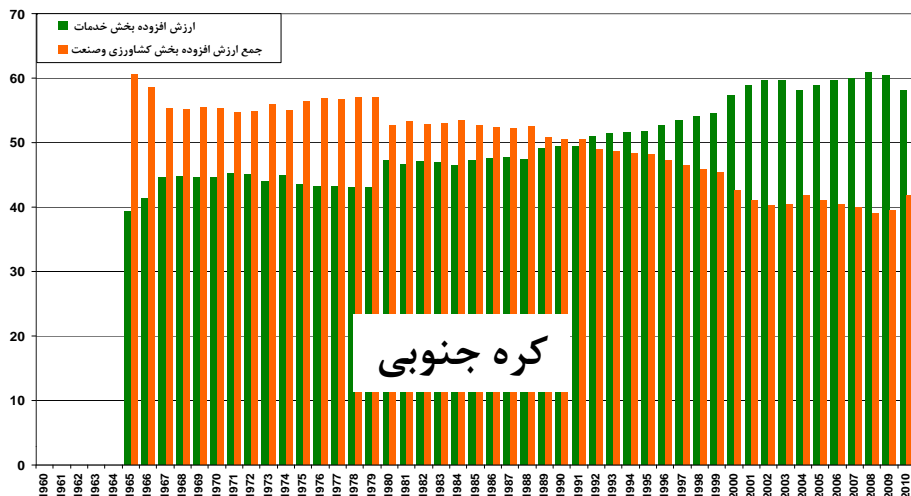
در تولید ناخالص داخلی (GDP) ایران به قیمتهای جاری طی سالهای 1338 - 1386
واحد: درصد

ایران

تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت) در برابر بخش خدمات

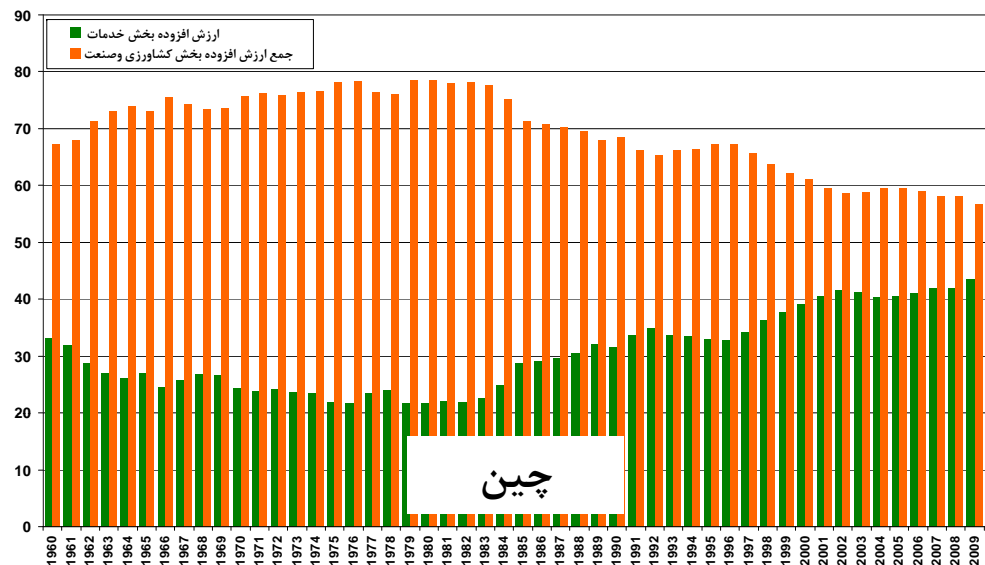
در تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشور کره جنوبی سالهای 1960-2010
واحد: درصد

کره جنوبی

تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت) در برابر بخش خدمات

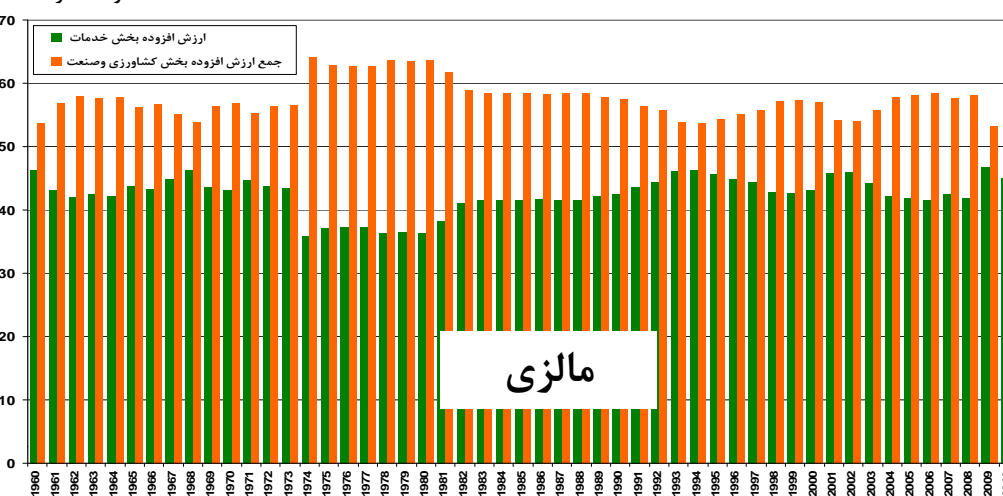
در تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشور چین سالهای 1960-2010
واحد: درصد

چین

تحول تغییرات ارزش افزوده بخش واقعی (کشاورزی + صنعت) در برابر بخش خدمات

در تولید ناخالص داخلی (GDP) در کشور مالزی سالهای 1960-2010
واحد: درصد

مالزی

" اگر تولید ثروت نشود ؛ اگر ارزش افزوده در کشور بالا نرود، ما نمی توانیم محرومیت را برطرف کنیم ؛ نخواهیم توانست فقر را برطرف کنیم .

بنابراین هر دو تا لازم است ... برای اینکه بتوانیم کشور را از لحاظ ثروت ملی به حد استغناء و بی نیازی برسانیم ، باید سرمایه گذاری و فعالیت اقتصادی و تولید ثروت در معرض انتخاب همه ی آحاد فعال کشور قرار بگیرد."

فصل دوم:

نگاهی به ایران

بخش اول:

آیا منابع مالی کم داشتیم؟

بخش دوم:

آیا بیش از سایر کشورها وام بانکی پرداخت نموده ایم؟

بخش سوم:

آیا پرداخت های اندک فوق و سایر زیرساختها سبب تحریک تولید شده است؟

فصل دوم - بخش اول:

آیا منابع مالی کم داشته ایم؟

- در این بخش مشاهده می فرمایید که کلیه درآمدهای ارزی ایران در طول 51 سال حاصل از صادرات نفت خام و پتروشیمی (تحت عنوان صادرات غیر نفتی) و صادرات غیر نفتی واقعی نشان داده شده است که رقم بسیار ارزشمندی بوده است.

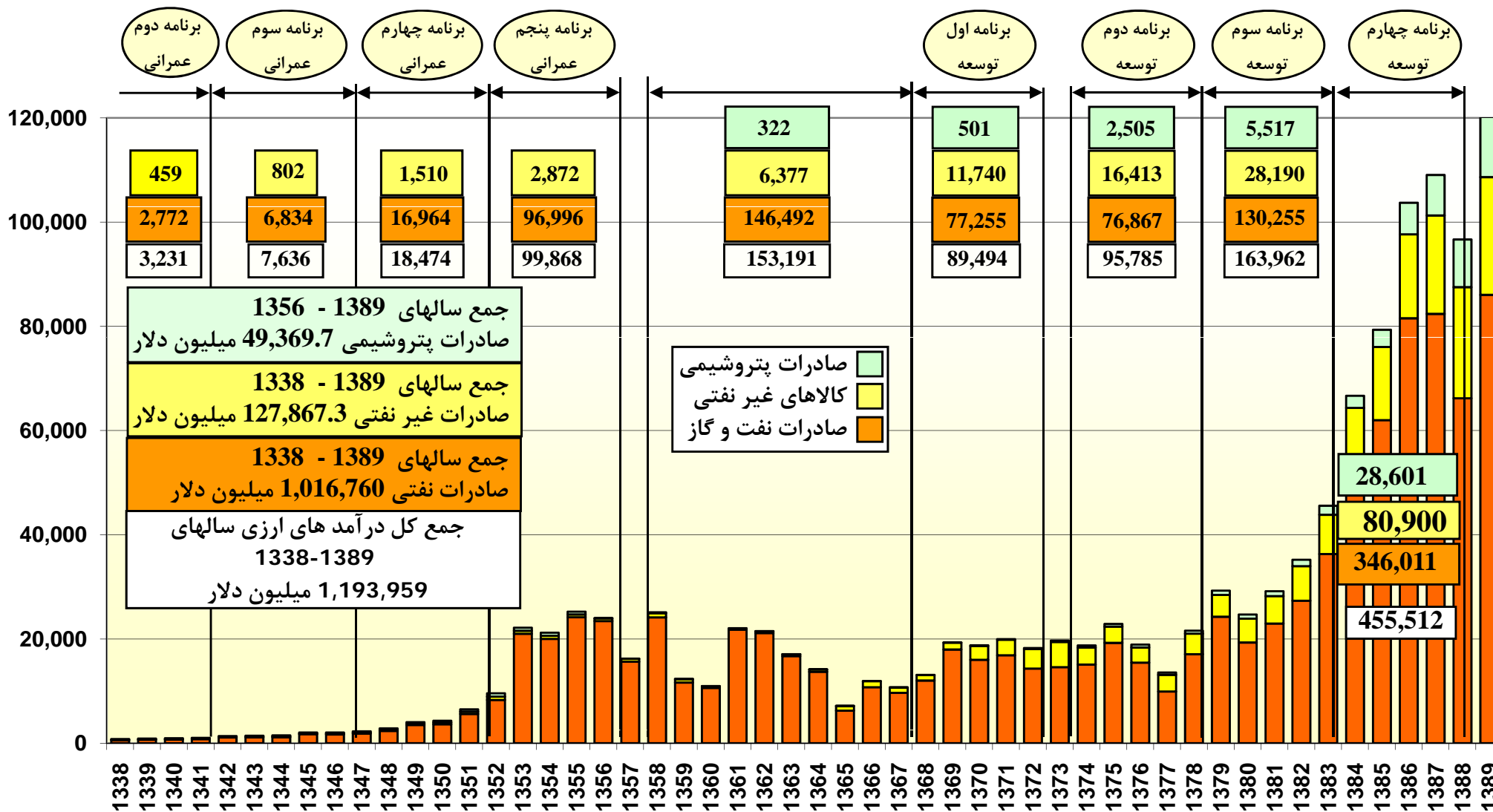
- در **صفحه 31** مشاهده می فرمایید که در طول 42 سال، اقتصاد کره جنوبی تنها 103 میلیارد دلار سرمایه گذاری مستقیم خارجی در اختیار داشته است (اینکه بیان می شود کره جنوبی با منابع مالی آمریکا به موفقیت دست یافته است، به نظر نمی رسد که گفته مذکور حقیقت تام و کمال را دربرداشته باشد زیرا در همان زمان که برنامه توسعه را شروع نموده اند رژیم سابق ایران و آنها هر دو وابسته به اردوگاه غرب بودند و چه بسا ایران ارجح تر در این زمینه بود، پس مسئله چیز دیگری همچون تدبیر و تعقل می باید بوده باشد)، که این رقم به هیچوجه قابل مقایسه با **درآمدهای مکتسبه کشورمان** نبوده و نیست. به طور کلی کشورهای همچون ژاپن و کره جنوبی به شدت و تا حد امکان از وام خارجی و یا سرمایه گذاری خارجی پرهیز می نمایند و ترکیب سرمایه گذاری پذیرفته شده نیز تنها در بخشهای مورد نظر آنها و خصوصاً در بخشهای واقعی اقتصاد همچون **صنعت و خدمات صنعتی** بوده.

- در **صفحه 32** مشاهده می فرمایید که کشوری همچون ترکیه نیز از سرمایه گذاری خارجی استفاده نموده ولیکن در بخش **خدمات و به ویژه بخش مالی** که این خود، احتمال خطر را برای این کشور برخلاف کره جنوبی بیشتر می نماید.

- آنچه از شواهد امر پیدا است وضعیت اقتصادی کره جنوبی ، قابل مقایسه با ترکیه و ایران نیست. این موضوع به نوع نگرش به منابع مالی و سرمایه گذاری باز می گردد. کره جنوبی چندان به دنبال سرمایه گذاری مستقیم خارجی نیست، آنچه را هم که می پذیرد، بیشتر در قالب مشارکت در بخشهای واقعی اقتصاد و خصوصا در تولیدهای منتخب مبتنی بر راهبرد توسعه است.

درآمدهای حاصل از صادرات نفت و گاز، پتروشیمی و کالاهای غیر نفتی

سالهای 1338-1389 ارقام : میلیون دلار

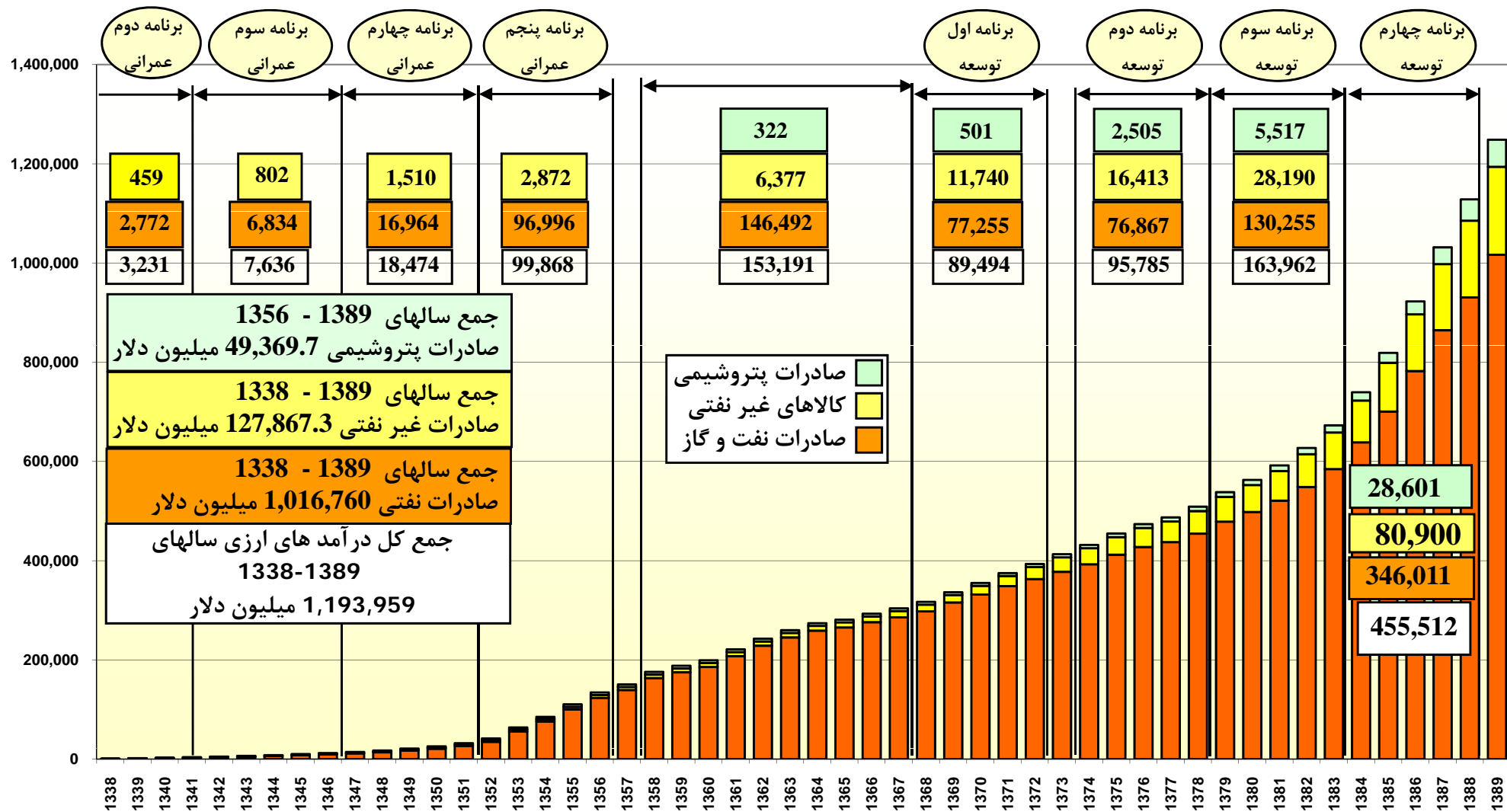
جمع سالهای 1356 - 1389 صادرات پتروشیمی 49,369.7 میلیون دلار
 جمع سالهای 1338 - 1389 صادرات غیر نفتی 127,867.3 میلیون دلار
 جمع سالهای 1338 - 1389 صادرات نفتی 1,016,760 میلیون دلار
 جمع کل درآمدهای ارزی سالهای 1338-1389 1,193,959 میلیون دلار

صادرات پتروشیمی
 کالاهای غیر نفتی
 صادرات نفت و گاز

منابع : 1- بانک مرکزی، بانک اطلاعات سری های زمانی آمارهای اقتصادی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران سالهای 1338 - 1386
 2- بانک مرکزی، گزیده آمارهای اقتصادی، بخش تراز پرداختها، اسفند 1389
 3- بانک مرکزی، اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی، بانک اطلاعات سری های زمانی اقتصادی، بخش های خارجی و معدن
 4- بانک مرکزی، خلاصه تحولات اقتصادی کشور سال 1388 (صفحه 51، جدول 20)، سال 1389 (صفحه 62، جدول 28)
 5- نماگرهای اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، شماره 63، سه ماهه چهارم 1389، فصل تراز پرداخت های (صادرات کالا) صفحه 13
 توضیح : ارقام صادرات پتروشیمی برای سالهای 1352 - 1355 در دسترس نبود- سال 1373 شامل هیچکدام از برنامه ها نمی باشد

درآمد های انباشته حاصل از صادرات نفت و گاز ، پتروشیمی و کالاهای غیر نفتی

سالهای 1338-1389 ارقام : میلیون دلار

منابع : 1- بانک مرکزی، بانک اطلاعات سری های زمانی آمارهای اقتصادی ، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران سالهای 1338 -1386

2- بانک مرکزی ، گزیده آمارهای اقتصادی ، بخش تراز پرداختها ، اسفند 1389

3- بانک مرکزی، اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی ، بانک اطلاعات سری های زمانی اقتصادی، بخش های خارجی و صنعت و معدن

4- بانک مرکزی ، خلاصه تحولات اقتصادی کشور سال 1388 (صفحه 51 ، جدول 20) ، سال 1389 (صفحه 62 ، جدول 28)

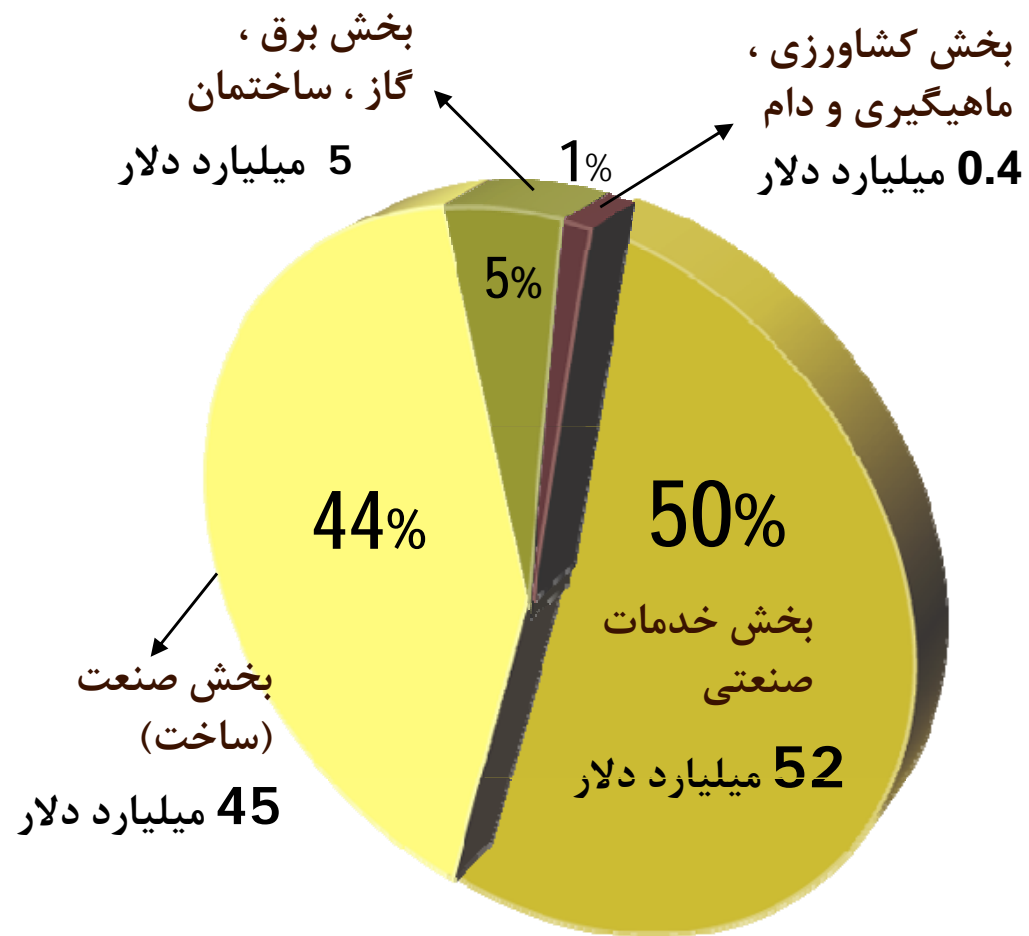
5- نماگرهای اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، شماره 63 ، سه ماهه چهارم 1389 ، فصل تراز پرداخت های(صادرات کالا) صفحه 13

توضیح : ارقام صادرات پتروشیمی برای سالهای 1355 -1352 در دسترس نبود- سال 1373 شامل هیچکدام از برنامه ها نمی باشد

ترکیب سرمایه گذاری خارجی در کشور کره جنوبی طی سالهای 1962-2004

ترکیب کشورهای سرمایه گذار

کشور	مقادیر : میلیارد دلار	کشور
	ایالات متحده آمریکا	32
	ژاپن	16
	هند	12
	آلمان	6
	فرانسه	3
	انگلستان	3
	کانادا	3
	چین	3
	سایر	25
	جمع کل	104

ترکیب سرمایه گذاری

Source: Ministry of Commerce, Industry, and Energy
 Note: Total amount accumulated between 1962 and 2004
 China figures include Hong Kong

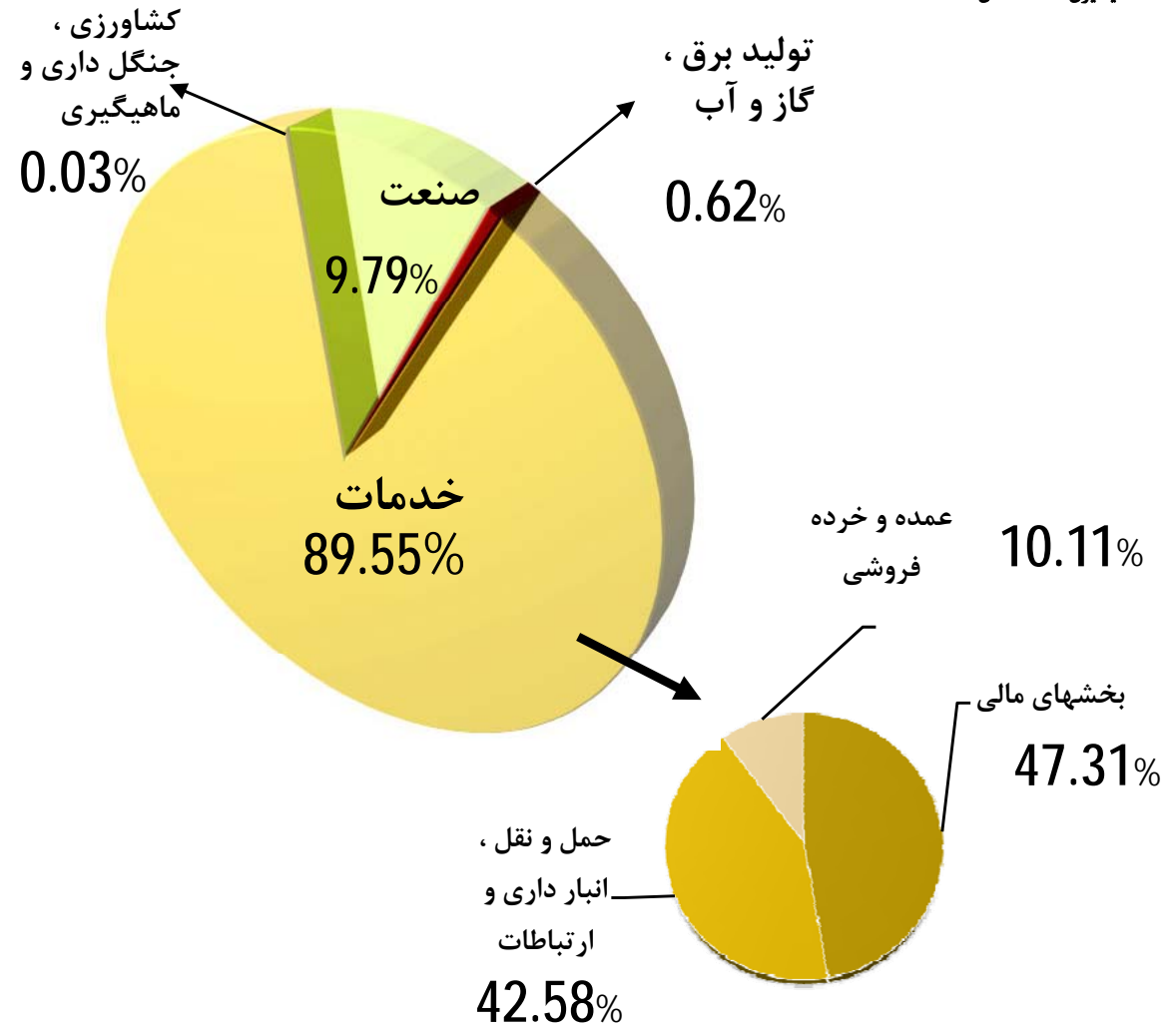
ترکیب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در کشور ترکیه در سال 2006

کمیسیون اقتصاد کلان

ترکیب کشورهای سرمایه گذار

کشور	مقادیر : میلیارد دلار
	هلند 5.2
	بلژیک 3.5
	یونان 2.8
	امارات متحده عربی 1.5
	اتریش 1.1
	انگلستان 0.9
	ایالات متحده امریکا 0.7
	فرانسه 0.4
	آلمان 0.4
	لوکزامبورگ 0.25
	سایر کشورها 1.1
	جمع کل 17.7

ترکیب سرمایه گذاری

فصل دوم - بخش دوم:

چرا گفته می شود اقتصاد ایران بانک محور است؟!

آیا بیش از سایر کشورها وام بانکی
پرداخت نموده ایم؟

- در برخی مواقع مواجه می باشیم که استدلالی ارائه می گردد مبنی بر اینکه اقتصاد ایران بانک محور است. مقایسه نمودار بعدی نشان می دهد که این استدلال از استحکام کافی برخوردار نیست و کشورهای دیگر خصوصا آن کشورهایی که مبتنی بر **راهبرد منسجم توسعه** حرکت می نمایند به مراتب بیش از ما منابع بانکی تامین نموده اند. در کشورهای توسعه یافته غربی، همین نسبت تسهیلات ارائه شده داخلی بر حسب درصدی از تولید ناخالص داخلی، به مراتب بیشتر از کشورهای مذکور در نمودار بعدی می باشد. پس دلیل چیست که با موانع حاد روبرو نمی باشند؟ یک توضیح می تواند این حقیقت باشد که آنها تکرار طرح های مشابه و غیر اقتصادی و با **فن آوری پایین** را هدف خود برای دسترسی به توسعه و عدالت انتخاب ننموده اند.

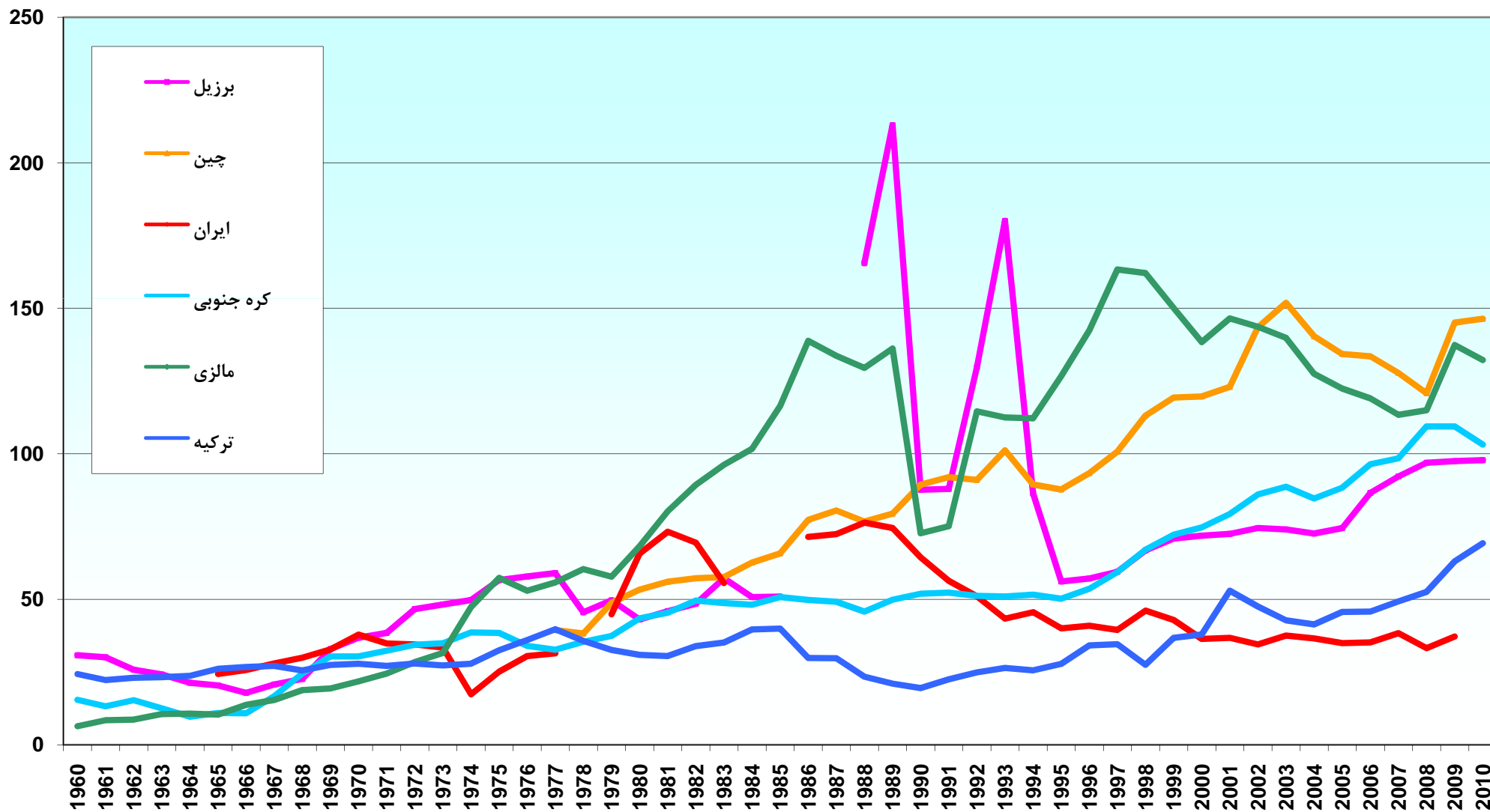
- این مقادیر در سال 2010 در اقتصاد برزیل 97 درصد، چین 146 درصد، کره جنوبی 103 درصد، ترکیه 69 درصد و در اقتصاد ایران تنها 37 درصد بوده است.

- همین منابع محدود نیز همچنان که در **صفحه 46** و همچنین صفحات **71** الی **77** مشاهده می فرمایید در طرح های نیمه تمام و همچنین واحدهای تولیدی متعدد، لیکن به احتمال قوی **غیراقتصادی**، محبوس گردیده اند.

تسهیلات ارائه شده داخلی بخش بانکی بر حسب درصد تولید ناخالص داخلی (GDP)

در کشورهای منتخب سالهای 1960-2010

واحد: درصد

تسهیلات ارائه شده داخلی بخش بانکی بر حسب درصد تولید ناخالص داخلی (GDP)

در کشورهای منتخب سالهای 1960-2010

صفحه 1 از 2

واحد : درصد

کشور	برزیل	چین	ایران	کره جنوبی	مالزی	ترکیه
1960	30.76821	-	-	15.46004	6.376673	24.27303
1961	30.07095	-	-	13.21546	8.435199	22.21535
1962	25.7857	-	-	15.32478	8.625676	23.00944
1963	24.17022	-	-	12.54831	10.54359	23.23785
1964	21.294	-	-	9.647092	10.70652	23.67821
1965	20.38945	-	24.33393	10.90867	10.37637	26.11814
1966	17.83977	-	25.72508	10.84531	13.72712	26.70135
1967	20.7424	-	27.99244	16.6896	15.417	27.10983
1968	22.61845	-	29.91585	24.46187	18.7883	25.51075
1969	32.88851	-	32.80023	30.36224	19.35763	27.43603
1970	36.80107	-	37.85199	30.35768	21.7901	27.8417
1971	38.45196	-	34.83436	32.32402	24.44861	27.07948
1972	46.65919	-	34.46945	34.36748	28.43175	27.912
1973	48.20523	-	33.43076	34.90692	31.5372	27.27018
1974	49.7533	-	17.33723	38.60923	47.2921	27.82835
1975	56.6232	-	25.12333	38.43705	57.34215	32.45603
1976	57.83662	-	30.47694	34.01622	52.94601	36.0059
1977	59.02347	39.42659	31.45267	32.69188	55.80662	39.70862
1978	45.52376	38.21738	-	35.41456	60.38049	35.69877
1979	49.64486	48.76434	44.85346	37.39937	57.75371	32.57314
1980	43.0429	53.29329	65.72175	43.42402	68.2227	30.89175
1981	45.91962	56.01235	73.22241	45.37531	80.23861	30.48507
1982	48.44578	57.23222	69.48825	49.54985	89.33275	33.90442
1983	57.22426	57.64167	55.60997	48.72164	96.20766	35.117
1984	50.77188	62.63093	-	48.13198	101.6861	39.60613
1985	50.91333	65.76642	-	50.76663	116.4665	39.89486

تسهیلات ارائه شده داخلی بخش بانکی بر حسب درصد تولید ناخالص داخلی (GDP)

در کشورهای منتخب سالهای 1960-2010

صفحه ۲ از ۲

واحد : درصد

کشور	برزیل	چین	ایران	کره جنوبی	مالزی	ترکیه
1986	-	77.29095	71.46239	49.77066	138.8408	29.81854
1987	-	80.51266	72.40019	49.1775	133.6901	29.73776
1988	165.5406	76.69051	76.36571	45.77318	129.512	23.36755
1989	212.9187	79.43539	74.51475	49.87226	136.2113	20.99832
1990	87.62723	89.401	64.42264	51.901	72.67381	19.46702
1991	87.93978	91.94362	56.31785	52.28561	75.10986	22.47554
1992	129.7527	90.9956	51.03478	51.16187	114.611	24.86555
1993	180.044	101.1836	43.3647	50.95837	112.5046	26.37949
1994	86.4092	89.43066	45.55913	51.58233	112.218	25.55768
1995	56.12194	87.70415	40.02921	50.1944	126.7069	27.78362
1996	57.13169	93.31957	40.89678	53.59203	142.4233	34.12087
1997	59.44334	100.7223	39.46695	59.32958	163.3545	34.56463
1998	66.7854	113.1119	46.10286	67.02632	162.1272	27.46194
1999	70.88366	119.3316	42.8806	72.1775	150.1058	36.75691
2000	71.85639	119.6721	36.39003	74.69685	138.3722	37.90726
2001	72.48504	123.0001	36.76179	79.32209	146.5313	52.92153
2002	74.48686	143.4562	34.49904	86.03692	143.6413	47.47406
2003	74.01694	151.8771	37.54782	88.67922	139.848	42.77396
2004	72.60628	140.3687	36.55935	84.62447	127.4836	41.35989
2005	74.47979	134.298	34.93697	88.34253	122.4148	45.62763
2006	86.58992	133.4806	35.194	96.4226	119.0328	45.76523
2007	92.23951	127.7826	38.36739	98.44254	113.3975	49.26285
2008	96.91364	120.8038	33.18879	109.3898	114.951	52.54211
2009	97.4781	145.0796	37.21276	109.3707	137.3985	63.01738
2010	97.81108	146.3911	-	103.1764	132.2197	69.25592

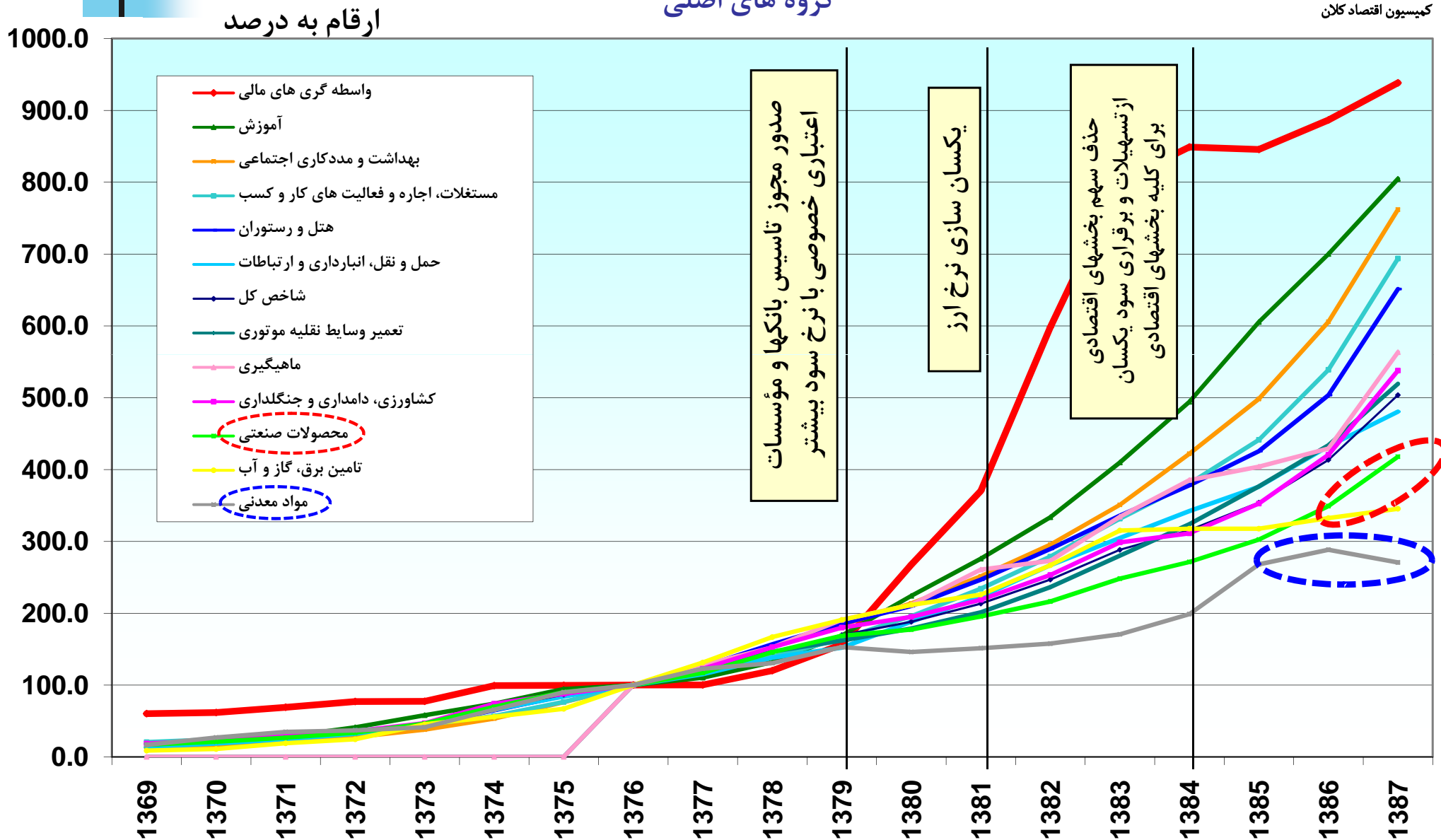
فصل دوم - بخش سوم:

آیا پرداخت های اندک فوق و سایر زیرساختها
سبب تحریک تولید شده است؟

- در صفحات بعدی مشاهده می فرمایید که چگونه بخشهای واقعی اقتصاد، در رده پایین شاخص بهای تولیدکننده قرار گرفته اند و برخلاف آنها شاخص واسطه گری های مالی در مقاطع زمانی مختلف رشد حیرت انگیزی را به نمایش می گذارند. این امر بیانگر این است که بخشهای تولیدی از ناحیه زیرساختها و مصرف داخلی از کشش و حمایت مطلوب برخوردار نبوده است. متأسفانه از سال 1388 بانک محترم مرکزی این شاخص را که سرعت رشد بسیار زیادی را نشان میداده از آمارهای ارائه شده خود حذف نموده است.

شاخص های قیمت بهای تولیدکننده (PPI) (سال پایه 100 = 1376)

گروه های اصلی

مأخذ: 1- آمار سریهای زمانی، دایره شاخص بهای تولید کننده، اداره آمار اقتصادی، مدیریت کل آمارهای اقتصادی، بانک مرکزی ج.ا. ایران طی سالهای 1369-1386

2- گزارشات شاخص بهای تولید کننده در ایران سال 1387، تاریخ انتشار خردادماه 1388، اداره آمار اقتصادی، بانک مرکزی ج.ا. ایران

شاخص های قیمت بهای تولیدکننده (PPI) (سال پایه 100=1376) گروه های اصلی

ارقام به درصد

سال	شاخص کل	کشاورزی، دامداری و جنگلداری	ماهگیری	مواد معدنی	محصولات صنعتی	تامین برق، گاز و آب	تعمیر وسایط نقلیه موتوری	هتل و رستوران	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	واسطه گری های مالی	مستغلات، اجاره و فعالیت های کار و کسب	آموزش	بهداشت و مددکاری اجتماعی	سایر فعالیت های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی
1369	18.0	18.6	0.0	16.7	16.8	8.8	0.0	15.1	14.1	60.2	20.6	15.5	10.3	0.0
1370	22.1	23.0	0.0	27.0	21.0	11.0	0.0	19.3	18.6	61.8	24.4	19.8	14.3	0.0
1371	28.2	29.2	0.0	34.9	26.8	19.0	0.0	26.0	24.7	69.1	30.4	28.2	20.4	0.0
1372	34.9	35.8	0.0	36.9	33.7	24.6	0.0	33.7	32.2	77.0	36.4	41.2	27.6	0.0
1373	46.4	46.9	0.0	41.3	46.3	45.4	0.0	44.6	45.5	77.4	44.4	58.1	38.0	0.0
1374	68.5	74.1	0.0	65.8	69.8	55.9	0.0	64.9	65.8	99.2	56.8	74.1	53.5	0.0
1375	86.5	87.8	0.0	90.0	90.1	66.9	0.0	84.9	84.2	99.6	76.5	94.5	76.1	0.0
1376	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1377	118.7	122.6	128.0	122.8	117.0	131.4	121.1	125.7	115.3	100.2	119.3	110.4	122.7	118.0
1378	145.9	152.7	152.5	130.5	145.7	166.8	146.6	156.7	138.1	120.1	139.2	132.0	153.6	141.8
1379	169.6	180.0	190.8	152.8	168.5	190.8	161.9	185.2	152.1	156.6	164.4	168.9	183.7	170.8
1380	188.1	194.9	211.8	146.1	177.3	211.6	178.7	210.0	188.3	267.7	195.8	224.2	213.7	216.5
1381	213.4	218.7	260.7	151.3	195.5	226.0	201.2	246.7	223.1	370.3	234.1	275.9	251.4	242.0
1382	246.8	253.3	272.9	157.7	216.4	266.7	236.3	289.5	266.8	598.1	278.9	333.6	295.5	302.9
1383	288.3	298.6	334.3	170.6	248.2	315.1	280.2	335.9	304.7	801.4	331.7	409.9	350.9	357.6
1384	315.6	311.2	385.3	198.8	271.4	317.7	323.9	377.9	342.3	848.9	380.6	494.3	422.0	405.1
1385	354.0	352.6	404.0	268.1	302.6	317.7	376.5	425.6	376.1	845.6	441.4	605.4	498.3	453.5
1386	413.5	420.6	429.3	288.4	349.2	332.5	433.9	503.6	432.4	886.6	538.9	700.1	605.7	516.4
1387	503.7	537.8	563.3	270.7	417.9	345.4	519.3	651.2	480.6	938.3	693.8	804.7	761.9	683.4

مأخذ: 1- آمار سربهای زمانی، دایره شاخص بهای تولید کننده، اداره آمار اقتصادی، مدیریت کل آمارهای اقتصادی، بانک مرکزی ج.ا. ایران طی سالهای 1386-1369

2- گزارشات شاخص بهای تولید کننده در ایران سال 1387، تاریخ انتشار خردادماه 1388، اداره آمار اقتصادی، بانک مرکزی ج.ا. ایران

فصل سوم:

الزامات پیش رو

(برای فائق آمدن بر ناکامی ها چه باید کرد؟)

بخش اول:

تدوین راهبرد منسجم توسعه

بخش دوم:

حضور نخبگان برای تدوین راهبرد

فصل سوم - بخش اول:

تدوین راهبرد منسجم توسعه

مصادیق نیاز به تدوین راهبرد توسعه:

- الف - طرح های نیمه تمام و منابع محبوس
- ب - هدفمندی یارانه ها، روش اجرا، کارشناسی و دور شدن از اهداف قانون
- ج - سرمایه گذاری در صنعت نفت
- د - طرح های تکراری و غیر اقتصادی
- ه - صادرات مواد خام و واردات فولاد
- و - تبعات نرخ گذاری نامناسب نرخ ارز
- ز - تلفن همراه
- ح - چگونگی دور شدن قانون مصوب از محتوای اصلی، مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

فصل سوم - بخش اول - مصادیق نیاز به تدوین راهبرد توسعه

الف - طرح های نیمه تمام و منابع محبوس!

"..... ما الی ماشاء... طرحهای نیمه تمام داریم، واقعاً چه کاری می خواهیم بکنیم و قسمتی از این طرحها در اثر همان بلند پروازیها رویاها و بی حساب و کتابها است. هر که هر جا رفته و از او یک چیزی خواسته اند، او هم با دست و دلبازی گفته «بشود» و الان آمده برنامه می دهد و برنامه هم می گوید الان نمی شود. او می گوید من قول دادم، بالاخره با یک صنار سه شاهی، دو تا آجر روی هم گذاشته شده و ما طرحهایی از 5 درصد تا 45 ، 50 درصد داریم"

دکتر حسن حبیبی ، معاون اول رئیس جمهور ، در همایش 50 سال برنامه ریزی توسعه در ایران

ماخذ : مجموعه مقالات همایش 50 سال برنامه ریزی توسعه در ایران (18 - 20 اسفند ماه 1377) ، جلد اول ، مباحث کلان ، توسعه و نظام برنامه ریزی ،

انتشارات مرکز تحقیقات اقتصاد ایران ، سازمان برنامه و بودجه ، چاپ اول سال 1378 - صفحات 36 الی 40

- ۱ - " ... پروژه های در حال اجرای این وزارت خانه **53,000,000,000,000** تومان می باشد. "
- مهندس مجید نامجو (وزیر نیرو)، روزنامه جهان صنعت ، شماره 1566 ، **1388/9/11** ، صفحه 15
- ۲ - " بیش از **120,000,000,000,000** تومان پروژه نیمه تمام در بخش آب و برق داریم مشکل وزارت نیرو تامین منابع مالی است "
- مهندس مجید نامجو (وزیر نیرو)، روزنامه گسترش صنعت ، شماره 772 ، **1391/1/16** ، صفحه 7
- ۲ - " **11,000** پروژه در حال حاضر به وزرات راه سپرده شده که در کل تاریخ ایران بی نظیر است. ایران به کارگاه راه سازی و راه آهن سازی تبدیل شده است .
- با تمامی این پروژه ها ، در سال جاری نیز **400 پروژه جدید** به این وزارت خانه سپرده شده. حجم اعتباری این پروژه ها بالغ بر **200,000,000,000,000** تومان است "
- دکتر حمید بهبهانی (وزیر راه و ترابری) ، سایت تابناک ، کد خبر 137803 ، **1389/10/2**
- ۳ - " **20,000** طرح نیمه تمام صنعتی با پیشرفت فیزیکی بالای **20%** در کشور وجود دارد . بررسیها نشان می دهد **7000** طرح از طرح های نیمه تمام ، پیشرفت فیزیکی بالای **50%** را دارا هستند. عمده طرح های نیمه تمام درگیر مشکلات مالی هستند. "
- دکتر محسن حاتم (معاون برنامه ریزی ، توسعه و فن آوری ، وزارت صنایع و معادن) ، روزنامه جهان اقتصاد ، شماره 4709 ، **1389/11/10** ، صفحه 8

فصل سوم - بخش اول - مصادیق نیاز به تدوین راهبرد توسعه

**ب- هدفمندی یارانه ها، روش اجرا، کارشناسی و
دور شدن از اهداف قانون**

- با مشاهده صفحات بعدی واضح است که تلاش در راستای هدفمندسازی یارانه ها امری کاملا حیاتی بود که کلیه نخبگان کشور بر آن صحنه می گذاشتند، تنها اختلاف موجود در روش اجرا و زمان آن بود.
- بسیاری معتقد بودند که ابتدا می بایست نسبت به شناسایی اقشار آسیب پذیر اقدام نموده و پس از بررسی کامل، اقدامات مرحله ای صورت پذیرد. در این خصوص نیز گزارش ارزشمندی توسط بانک جهانی در سال 2003 میلادی تحت عنوان "گذار ایران در تبدیل ثروت نفت به توسعه" انتشار یافت که از جوانب متعدد وجوه اثرات و رویه های مختلف را بررسی نموده بود. به نظر می رسد این گزارش مورد توجه واقع نگردید.
- **بند ج ماده 95**، قانون برنامه چهارم توسعه، چنین اشعار داشته "..... دولت موظف است کلیه خانوارهای زیر خط فقر مطلق را حداکثر تا پایان سال دوم برنامه بصورت کامل توسط دستگاه ها و نهادهای متولی نظام تامین اجتماعی، **شناسایی** و تحت پوشش قرار دهد" که متاسفانه این خواسته قانونی، هنوز حتی پس از اجرا، به نظر میرسد که به سرانجام نرسیده است.
- اکنون علیرغم اظهار واژه **کارشناسی** شده توسط برخی از مسئولین کشور، اگر چه تاکنون مبنای آن در اختیار جامعه قرار نگرفته، مشاهده می نمایم که تبعات این اقدام، واجب و لازم و ضروری، متاسفانه گریبان اقتصاد کشور را علیرغم هشدارهای قبلی گرفته است.

"..... سیاستمداران نیاز دارند مثل دانشمندان عمل کنند و وارد بحث های علمی بشوند که مبتنی بر قرائن و شواهد متقن است. متأسفانه اکثراً عکس این روی می دهد، یعنی دانشمندان در ارائه توصیه های سیاستگذاری، سیاست زده می شوند و **شواهد را چنان تغییر می دهند که با تمایلات مسئولان بخواند**....."

پی یر بورودو، اندیشمند فرانسوی

ماخذ: جوزف استیگلیتز، جهانی سازی و مسائل آن، ترجمه حسن گلریز، نشر نی، 1384، صفحه 16

" چیزی که **ایران** باید از آن پرهیز کند درگیر شدن در فرآیند تعدیل است، بدون این که نقشه ای برای زمان بندی آن تعریف شده باشد و بدون اینکه بداند چگونه از پس اندازه‌های تحقق یافته استفاده کند. **چاله ای که باید از آن پرهیز کرد، درگیر شدن در افزایش قیمت و استفاده از منابع حاصل از آن برای مصرف و هزینه های عمومی برنامه ریزی شده ای** است که توجه آنها در آینده مشکل باشد. کشورهای دیگر عضو اوپک این راه را پیمودند و فرصت تبدیل ظرفیتهای عاطل مانده در زمینه یارانه های انرژی را به امر توسعه از دست دادند. ایران نیازمند آن است که راهبرد مدیریت ثروت نفتی خود را خیلی روشن تعریف کند و پیش از دست یازیدن به اصلاحات، یک صندوق پس انداز و سرمایه گذاری نفت با **قواعد روشن** به لحاظ مدیریت آن ایجاد کند. "

ماخذ: اقتصاد ایران از دیدگاه بانک جهانی، گذار ایران در تبدیل ثروت نفت به توسعه، سند بانک جهانی 11 اردیبهشت 1382 (2003.4.30).

برگردان توسط دکتر احمد عظیمی بلوریان، ناشر سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، چاپ اول، 1383، صفحه 18

" انگیزه های اجتماعی ایران پس از انقلاب، از الویت برخوردار بوده است. دستاوردهای ایران در زمینه های آموزش و پرورش و بهداشت و کاهش فقر، به رغم همه مشکلات مالی داخلی و خارجی **تحسین برانگیز بوده است**. برنامه های اجتماعی ایران به لحاظ کمک رسانی **به تهی دستان کارساز بوده است**. ولی منافع یارانه های غیر مستقیم - به ویژه یارانه های گسترده انرژی - برای ثروتمندترین قشر جمعیت، **چند برابر این منافع برای فقیرترین قشر بوده است**. این یارانه ها علاوه بر ناکارایی و زیان های هنگفت، **از ریخت و پاش بیش از حد ثروت انرژی تامین شده است**. اگر این ثروت از دست رفته صرفه جویی و سرمایه گذاری می گردید، می توانست به رشدی بیشتر از آنچه تحقق یافته منجر شود و با اشتغال ایجاد شده - به جای کمک مستقیم - **بیشتر از تنگدستان حمایت کند**. به دلیل ارتباط تنگاتنگ میان **فقر و بیکاری**، تاثیر سرمایه گذاری می توانست حتی بیش از این باشد، زیرا **40%** سرپرستان، تهیدست ترین قشر خانوارها بیکار هستند."

ماخذ: اقتصاد ایران از دیدگاه بانک جهانی، گذار ایران در تبدیل ثروت نفت به توسعه، سند بانک جهانی 11 اردیبهشت 1382 (2003.4.30)، برگردان توسط دکتر احمد عظیمی بلوریان، ناشر سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، چاپ اول، 1383، صفحه 41-42

یارانه ها و هدر رفت منابع نسل های آینده

" طی این سال (1386) 23.58 میلیارد لیتر به ارزش 11.5 میلیارد دلار بنزین وارد کشور شده است. همچنین 4.37 میلیارد دلار یارانه نفت سفید ، 15.62 میلیارد دلار یارانه نفت گاز ، 3.88 میلیارد دلار یارانه نفت کوره ، 25.79 میلیارد دلار یارانه گاز و 19.02 میلیارد دلار یارانه برق پرداخت شده است. "

$$11.5 + 4.37 + 15.62 + 3.88 + 25.79 + 19.02 = 80.18$$

علی وطنی ، رئیس انجمن مهندسی نفت

ماخذ : پایگاه اطلاع رسانی نفت و انرژی ، سرمقاله ها 1388/3/1 ، www.pananews.ir

ارزش اتلاف انرژی

" ارزشی که تولید 50,000,000,000 کیلو وات ساعت برق در کشور دارد حدود 5,000,000,000 دلار است .

اما متاسفانه تلفات حدود 18% شبکه برق ایران نشان می دهد که چه حجمی از برق و چه میزان سرمایه در حال اتلاف است

تلفات 3% ای برق در کشوری مانند کره جنوبی نشان می دهد که تلفات 18% ای برق در ایران چه حجم قابل توجهی است"

عباس علی آبادی ، معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی ،

ماخذ : روزنامه جهان صنعت ، شماره 1566 ، مورخ 1388/9/11 ، صفحه 15

نکات ارائه شده مسئولین در خصوص هدفمند کردن یارانه ها

".... برای اجرای قانون هدفمند کردن یارانه ها به اندازه کافی کار **کارشناسی** در دولت انجام شده"

دکتر محمد رضا فرزین ، معاون وزیر و سخنگو و دبیر ستاد هدفمند سازی یارانه ها
ماخذ: روزنامه دنیای اقتصاد ، شماره 2224 ، مورخ 1389/8/19

".... شما اطمینان داشته باشید که دولت در مورد تمامی موارد کار **کارشناسی** می کند و هر سال نسبت به تحقق کلی اهداف قانون است"

دکتر محمد رضا فرزین ، معاون وزیر و سخنگو و دبیر ستاد هدفمند سازی یارانه ها
ماخذ: پایگاه اطلاع رسانی دولت ، کد خبر 214279 ، مورخ 1391/2/5

" با وجود این، اگر چه برنامه های اجتماعی ایران در حمایت از فقراء موثر واقع شد، ولی نظام یارانه غیر مستقیم، خصوصاً یارانه های انرژی بیش از آن که به فقرا کمک کند، به نسبت 12 به 1 به سود ثروتمندان تمام شده است. همانطور که اشاره شد این یارانه ها به جای این که مصرف انرژی را بهینه کند آنرا زیاد کرده و اگر این پس انداز بالقوه، ولی ضایع شده (که حدود 90 میلیارد دلار در دهه 1990 برآورده شده است) سرمایه گذاری می شد، می توانست رشد بیشتری پدید آورد که در نتیجه آن فقرا به جای دریافت کمک مستقیم می توانستند با برخورداری از امکانات بالقوه ای که این رشد اضافی ایجاد میکرد، از جمله اشتغال حاصل از آن توانمند تر شوند، خاصه به این دلیل که 40% فقیرترین مردم در ایران بیکارند. سیاست « توزیع پیش از رشد » ایران در عمل ناپایداری خود را نشان داده و چشم انداز رشد را برای نیروی کار فزاینده از بین برده است. ایران نیازمند آن است که از سیاست « توزیع پیش از رشد » به « توزیع همراه با افزایش رشد » روی آورد. "

ماخذ: اقتصاد ایران از نگاه بانک جهانی، گذار ایران در تبدیل ثروت نفت به توسعه، سند بانک جهانی، 11 اردیبهشت 1382 (2003.04.30)، برگردان احمد عظیمی بلوریان، نشر سازمان بورس و اوراق بهادار تهران، چاپ اول، سال 1383، صفحه 4

"یک بند از طرح تحول اقتصادی، هدفمندی یارانه ها بود؛ که خب، بحمدالله قانونش تصویب شده و عملیاتی شده. البته من در زمینه کمک به تولید سؤال دارم. حالا آقایان در گزارش گفتند؛ لیکن آن چیزی که مصوبه قانونی بود برای کمک به تولید، تحقق پیدا نکرد."

فصل سوم - بخش اول - مصادیق نیاز به تدوین راهبرد توسعه

ج- آیا در سرمایه گذاری صنعت نفت، بعد از 100 سال،
برای خوداتکایی و کم نمودن نیاز به اجنبی برنامه ریزی نموده ایم؟
یا همچنان باید گرفتار در حلقه نامناسب استخراج، مصرف و
صدور ماده خام باقی بمانیم؟

"..... قریب 100 سال است که **نفت منطقه ما را مفت میبرند** و خودشان بدون زحمت 120 دلار بهره می گیرند. بدین شکل که به محض ورود نفت به بازار 1 تا 1.5 برابر مالیات میگیرند و پس از آن با نفت 200 دلاری کالاهای صنعتی را به ما باز می گردانند که پول نفت حاصله را نیز ما باید بخشی را صرف خرید کالا کنیم و **بخش دیگر را برای توسعه بخش نفت به آنها بدهیم**....."

دکتر محمود احمدی نژاد (ریاست محترم جمهور)

ماخذ : خبرگزاری ایسنا ، کد خبر 5466 - 8901 ، 1389/1/20

سرمایه گذاری در صنعت نفت 1

" سرمایه گذاری در این صنعت (نفت) در دولت هشتم (1384 - 1380) **31,700,000,000 دلار** بود که در چهار سال دولت نهم (1384 - 1388) به **66,000,000,000 دلار** رسید..... که از این میزان 48,000,000,000 دلار از محل منابع داخلی و بقیه از محل فاینانس ، جذب صنعت نفت کشور شده است. "

غلامحسین نوذری ، وزیر نفت

ماخذ : ۱ - سایت تابناک ، کد خبر 48390 ، مورخ 1388/2/28

۲ - سایت خبر اکو ، کد خبر 105348 ، مورخ 1388/3/19

" ... طبق آماری که هفته گذشته شخصاً از وزیر اقتصاد و دارایی کشور گرفتم ، در چهار سال گذشته (1384 - 1388) در تمامی وزارت خانه های کشور 62,400 میلیارد ریال (؟) اعتبارات عمرانی سرمایه گذاری شده است، درحالیکه این میزان **به تنهایی در وزارت نفت 65,000 میلیارد تومان (؟)** بوده است. ... "

غلامحسین نوذری ، وزیر نفت

ماخذ : شبکه اطلاع رسانی نفت و انرژی (شانا) کد خبر 145908 ، مورخ 1388/6/8

سرمایه گذاری در صنعت نفت 2

" سال گذشته (1389) در مجموع بیش از **20,000,000,000 دلار** منابع مالی در **بخش بالا دستی** صنعت جذب شده است سال گذشته از محل انتشار اوراق مشارکت حدود 6,000,000,000 دلار اعتبار جذب شده. در 10 ماهه نخست سال گذشته بالغ بر 6,700,000,000 دلار از **محل منابع داخلی** شرکت ملی نفت ایران و حدود 10,000,000,000 دلار از محل اعتبارات **بانکهای داخلی** ، فاینانس و بیع متقابل به پروژه های اولویت دار صنعت نفت تزریق مالی شده است. در زمینه جذب سرمایه گذاری از محل منابع غیر داخلی شرکت ملی نفت، تاکنون 4,500,000,000 دلار از محل انتشار اوراق مشارکت ارزی و ریالی برای طرح های پارس جنوبی تامین شده است که به 6,000,000,000 دلار افزایش یافته است.

- همچنین از محل سپرده گذاری بانک مرکزی نزد شرکت نیکو در سال گذشته (1389) حدود 3,000,000,000 دلار سرمایه گذاری انجام گرفته است "

عبدالمحمد دلپیش ، مدیر برنامه ریزی تلفیقی ، شرکت ملی نفت ایران

ماخذ : جام جم آنلاین ، کد خبر 100839264750 ، مورخ 1390/1/6

" حجم سرمایه گذاری ها در
صنعت نفت کشور در سال
گذشته (1390) به بیش از
30,000,000,000 دلار رسیده
است"

رستم قاسمی ، وزیر نفت

ماخذ : خبرگزاری ایسنا ، کد خبر 91012910301 ، 1391/1/29

جدول سرمایه گذاری ها در استخراج نفت

ارقام : دلار

میزان سرمایه گذاری	سال	ردیف
31,700,000,000	1380 – 1384	1
66,000,000,000	1384 – 1388	2
20,000,000,000	1389	3
30,000,000,000	1390	4
147,000,000,000	جمع	

الف - مطابق صفحات قبل مشاهده گردید ، طی سالهای 1380-1390 بالغ بر **147 میلیارد دلار در صنعت نفت سرمایه گذاری گردیده است.**

ب- بر اساس صفحات آتی مشاهده می گردد جمع درآمدهای حاصل از صادرات نفت و گاز طی این سالها بالغ بر 538 میلیارد دلار بوده است.

ج- از نسبت این دو عدد به این نتیجه می رسیم که 27.2 درصد از درآمدهای نفت و گاز کشور را صرف سرمایه گذاری مجدد در استحصال این پروسه نموده ایم.

د- علاوه بر آنچه در بند **الف** فوق برای سرمایه گذاری در استخراج منابع خدادادی نفت خام صرف گردیده ، در **صنایع پتروشیمی** کشور نیز از سال 1368 الی 1389 بالغ بر **41 میلیارد دلار** سرمایه گذاری گردیده که بنا به اظهار مسئولان (**صفحه 66**) قریب 80 درصد خام فروشی می باشد.

درآمدهای حاصل از صادرات نفت و گاز، پتروشیمی و کالاهای غیر نفتی

ارقام : میلیون دلار

سالهای 1389-1338

صادرات غیر نفتی		صادرات نفت و گاز	شرح سال	صادرات غیر نفتی		صادرات نفت و گاز	شرح سال	صادرات غیر نفتی		صادرات نفت و گاز	شرح سال
سایر کالاها	صادرات پتروشیمی			سایر کالاها	صادرات پتروشیمی			سایر کالاها	صادرات پتروشیمی		
2,849	408	15,103	1374	475	48	23,451	1356	105	595	1338	
2,613	507	19,271	1375	497	46	15,660	1357	111	672	1339	
2,351	559	15,471	1376	646	166	24,158	1358	128	706	1340	
2,733	452	9,933	1377	568	77	11,648	1359	115	799	1341	
3,362	579	17,089	1378	321	19	10,619	1360	128	1,109	1342	
3,351	829	24,280	1379	284	0.0	21,798	1361	153	1,139	1343	
3,770	795	19,338	1380	356	1.0	21,150	1362	181	1,149	1344	
4,329	942	22,965	1381	360	1.0	16,726	1363	158	1,749	1345	
5,411	1,225	27,355	1382	451	14	13,710	1364	182	1,688	1346	
5,810	1,726	36,315	1383	915	1.0	6,255	1365	217	1,857	1347	
8,222	2,323	53,820	1384	1,144	17	10,755	1366	245	2,358	1348	
10,745	3,299	62,011	1385	1,010	26	9,673	1367	273	3,494	1349	
10,040	6,059	81,566	1386	1,015	29	12,037	1368	335	3,638	1350	
11,113	7,773	82,403	1387	1,277	35	17,993	1369	440	5,617	1351	
12,177	9,147	66,210	1388	2,519	130	16,012	1370	635	831,8	1352	
11,040	11,559	86,713	1389	2,873	115	16,880	1371	582	21,014	1353	
				3,555	192	14,333	1372	592	20,034	1354	
				4,561	270	14,603	1373	540	24,179	1355	
538,696,000,000		جمع سالهای 1380-1389									

منابع : 1- بانک مرکزی، بانک اطلاعات سری های زمانی آمارهای اقتصادی ، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران سالهای 1386 - 1338

2- بانک مرکزی ، گزیده آمارهای اقتصادی ، بخش تراز پرداختها ، اسفند 1389

3- بانک مرکزی، اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی ، بانک اطلاعات سری های زمانی اقتصادی، بخش های خارجی و صنعت و معدن

4- بانک مرکزی ، خلاصه تحولات اقتصادی کشور سال 1388 (صفحه 51 ، جدول 20) ، سال 1389 (صفحه 62 ، جدول 28)

5- نماگرهای اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، شماره 63 ، سه ماهه چهارم 1389 ، فصل تراز پرداخت های(صادرات کالا) صفحه 13

توضیح : ارقام صادرات پتروشیمی برای سالهای 1355 - 1352 در دسترس نبود - سال 1373 شامل هیچکدام از برنامه ها نمی باشد

538,696,000,000

جمع صادرات نفت خام و گاز
سالهای 1380-1389

$$\frac{147,000,000,000}{538,696,000,000} = 27.2\%$$

صادرات محصول یا خام فروشی؟

1 - " در بخش صنعت پتروشیمی **خام فروشی** به این معناست که **محصولات مادر** صادر شود ... در حال حاضر ما **متانول و اتیلن** و ... را که **محصولات مادر محسوب می شوند** به فروش می رسانیم. درحالیکه باید برای سرمایه گذاری در صنایع پایین دستی خود برنامه منسجمی بریزیم و محصولات پایین دستی را روانه بازار کنیم. "

رضا حمزه لو ، مدیر عامل شرکت بازرگانی پتروشیمی ،
روزنامه آفتاب یزد ، شماره 3099 ، 1389/10/13 ، صفحه 4

2 - " **80٪ صادرات پتروشیمی کشور خام فروشی** است، امیدوارم روزی فرا رسد که منابع هیدروکربوری هرگز خام فروشی نشود. در حال حاضر منابع ارزی مورد نیاز کشور از فروش منابع هیدروکربوری تامین می شود. "

عبدالحسین بیات ، مدیر عامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی ،
روزنامه دنیای اقتصاد ، شماره 2596 ، 1390/12/17 ، صفحه 3

به راستی آیا این حجم سرمایه گذاری،
استخراج و صادرات مواد خام
بر مبنای تدبیر، برنامه و هدف بوده است؟
تصمیم با ما است!

فصل سوم - بخش اول - مصادیق نیاز به تدوین راهبرد توسعه

د- طرح های تکراری و غیر اقتصادی،

آیا منابع را محبوس نموده ایم؟

– در این مصداق به وضعیت تعدادی از شاخصهای اقتصادی و تولیدی در کشور اشاره می کنیم:

الف – تعداد بانکها در کشورهای منتخب در مقایسه با میزان تولید ناخالص داخلی (مقایسه این دو شاخص بیانگر چیست؟ هزینه های بالای مالی چگونه تامین می گردد؟)

ب – تعداد شرکت های تولیدکننده خودرو در کشورهای منتخب و تیراژ تولید آنها (آیا با ظرفیتهای پایین تولید میتوان به مقیاس مطلوب اقتصادی رسید؟)

ج – مقایسه وضعیت تعداد شرکت های تولیدکننده صنایع در کشورهای منتخب (آیا مقیاسهای اقتصادی رعایت می گردد؟ چگونه میتوان در این شرایط با تولیدکنندگان خارجی به رقابت پرداخت؟)

د – موارد بر شمرده در فوق **(ب و ج)** تنها مثالهایی از بخشهای تولیدی و صنعتی را شامل گردیده (چنانچه خواننده به مجوزهای صادره در سایت وزارت صنایع مراجعه نماید، در اکثر رشته های تولیدی و صنعتی شاهد چنین واحدهای متعدد و تکراری خواهد بود). در صنوف نیز همین موقعیت های غیر اقتصادی و تکراری را شاهد هستیم.

ه – باید اشاره شود که موارد بر شمرده در این خصوص، نه تنها در دوره بعد از انقلاب بلکه سالهای قبل از انقلاب نیز، ما را درگیر این ساختار نامطلوب اقتصادی نموده بود. به عنوان مثال: در سال 1347، **11 واحد تولیدی** در صنعت خودرو، درگیر تیراژ تولید تنها **20,000** خودرو سبک و سنگین بوده اند. این مسئله نشان می دهد که ما در برنامه ها مقیاس مطلوب اقتصادی را به ندرت رعایت کرده ایم.

بند 6 اصل 43 قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران:

« منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به
اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه گذاری، تولید،
توزیع و خدمات »

تعداد بانک ها در کشورهای منتخب در مقایسه با میزان تولید ناخالص داخلی (GDP)

در سال 2009

ارقام GDP : میلیارد دلار

ردیف	نام کشور	تعداد	میزان تولید ناخالص داخلی (GDP)
1	ایران (بانکهای غیر دولتی و دولتی)	28	325 *
	ایران (تعاونی های اعتباری)	884	
	ایران (سایر مؤسسات مالی و اعتباری)	؟	
2	کره جنوبی	30	832 *
3	ترکیه	45	614 *
4	چین	53	4,984 *
5	کانادا	17	1,285 *
6	برزیل	14	2,023 *

در کشورهای منتخب و تولید آنها در سال 2010

ارقام تولید : دستگاه

ردیف	نام کشور	تعداد	تعداد تولید خودرو
1	چین	53	18,264,867 *
2	ژاپن	11	9,625,940 *
3	آمریکا	29	7,781,440 *
4	آلمان	12	5,905,985 *
5	کره جنوبی	5	4,271,941 *
6	برزیل	18	3,648,358 *
7	فرانسه	8	2,227,374 *
8	ایران	38	1,599,454 *
9	ترکیه	15	1,094,557 *
10	ایتالیا	5	857,359 *
11	مالزی	4	567,715 *

تعداد شرکت های تولید در ایران

ردیف	شرح وضعیت	تعداد واحد	ظرفیت (دستگاه)
1	واحد های فعال با 100% پیشرفت فیزیکی	163	2,359,414
2	واحد های باطل با 100% پیشرفت فیزیکی	56	1,258,240
3	واحد های راکد با 100% پیشرفت فیزیکی	31	967,253
4	واحد های در دست اجرا با بیش از 50% پیشرفت فیزیکی	11	243,000
5	واحد های در دست اجرا با بین 1% الی 49% پیشرفت فیزیکی	24	747,090
6	واحد های در دست اجرا با صفر درصد پیشرفت فیزیکی	43	1,278,600
جمع کل		328	6,850,597

تعداد شرکت های تولید در سایر کشورها *

ردیف	کشور	تعداد واحد	ظرفیت (دستگاه)
1	ایتالیا	20	566,655
2	چین	28	23,930,000
3	هند	11	17,000,000
4	آلمان	4	261,098
5	ژاپن	4	2,327,668
6	کره جنوبی	2	-

مأخذ: تارنمای وزارت صنایع و معادن ، سامانه ثبت مجوزهای صنعتی صادره ، روز 1390/5/9 <http://webims.mim.gov.ir>

تعداد کارخانجات تولید یا طرحهای توسعه در دست اجراء در ایران و کره جنوبی

ارقام ظرفیت یا تولید : تن

ایران

ظرفیت	تعداد کارخانه	شرح	ردیف
70,167,812	71	کارخانجات فعال	1
12,972,750	12	کارخانجات و یا طرحهای بیش از 50% پیشرفت	2
110,740,405	78	کارخانجات و یا طرحهای کمتر از 50% پیشرفت	3
49,171,400	36	کارخانجات و یا طرحهای با 0% پیشرفت	4
243,052,367	197	جمع کل ظرفیت کارخانجات فعال و طرحهای در دست اجرا	5

* کره جنوبی

تولید	تعداد کارخانه	شرح	ردیف
59,194,000	10	میزان تولید در سال 2004	1

مأخذ: تارنمای وزارت صنایع و معادن ، سامانه ثبت مجوزهای صنعتی صادره ، روز 13/4/1390 <http://webims.mim.gov.ir>

* <http://www.....or.kr>

تعداد شرکت های تولید کننده در کره جنوبی و ایران

ارقام ظرفیت یا تولید : میلیون تن

ظرفیت		تعداد	نام کشور	ردیف
38.6	11	128	ایران	1
	13			
	3.9			
	10.7			
52.3 *		3	کره جنوبی	2

* تولید شرکت های کره ای در سال 2008

تعداد کارخانجات تولید یا طرحهای در دست اجراء در ایران

ارقام ظرفیت: تن

ردیف	شرح	تعداد	ظرفیت
1	کارخانجات فعال	297	1,109,509
2	کارخانجات و یا طرحهای بیش از 50% پیشرفت	26	218,790
3	کارخانجات و یا طرحهای کمتر از 50% پیشرفت	85	396,300
4	کارخانجات و یا طرحهای با 0% پیشرفت	313	1,064,945
5	جمع کل ظرفیت کارخانجات فعال و طرحهای در دست اجراء	721	2,789,544

مأخذ: تارنمای وزارت صنایع و معادن ، سامانه ثبت مجوزهای صنعتی صادره ، روز 1390/4/13 <http://webims.mim.gov.ir>

تعداد کارخانجات تولید یا طرحهای در دست اجراء در ایران

ارقام ظرفیت: تن

ردیف	شرح	تعداد واحد تولیدی	ظرفیت
1	کارخانجات فعال	317	1,163,390
2	کارخانجات فعال راکد	21	38,385
3	کارخانجات و یا طرحهای با بیش از 50% پیشرفت	5	71,200
4	کارخانجات و یا طرحهای با کمتر از 50% پیشرفت	42	217,260
5	کارخانجات و یا طرحهای با 0% پیشرفت	45	676,585
6	جمع کل ظرفیت کارخانجات فعال و طرحهای در دست اجراء	430	2,166,820

فصل سوم - بخش اول - مصادیق نیاز به تدوین راهبرد توسعه

ه- صادرات بخشی از مواد خام و واردات فولاد

- در این مصداق به وضعیت واردات و صادرات سنگ آهن و پروسه تولید فولاد در کشور می پردازیم.

نتایج:

الف- جمع کل صادرات سنگ آهن کشور طی سالهای 1385-1390 بالغ بر 2,931 میلیون دلار و متوسط ارزش هر تن 45.9 میلیون دلار بوده است.

ب- جمع کل ارزش واردات آهن و فولاد به کشور طی سالهای 1385-1389 بالغ بر 41,423 میلیون دلار و متوسط ارزش هر تن 749 دلار بوده است.

ج- طبق محاسبات انجام گرفته چنانچه سنگ آهن صادراتی در داخل کشور تبدیل به محصول میگردید می توانست 14,752 میلیون دلار صرفه جویی ارزی عاید کشور نماید.

د- با صرفه جویی حاصله، کشور می توانست به تقریب 20 میلیون تن ظرفیت تولید فولاد ایجاد کند.

آمار صادرات سنگ آهن کشور

سالهای 1390 - 1385

جدول 1/6

سال	کشور طرف معامله	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (تن)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
1385	چین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	4,184,533	687,365,765,876	74,708,450
1385	بحرین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	196,816	54,184,404,696	5,904,447
1385	ترکیه	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	393,431	43,436,903,521	4,720,875
1385	پاکستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	329,193	36,326,191,830	3,950,310
1385	قطر	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	44,000	32,721,163,200	3,577,256
1385	امارات متحده عربی	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	67,225	18,527,606,640	2,016,720
1385	ترکمنستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	17,192	4,113,441,393	447,142
1385	فدراسیون روسیه	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	25,172	2,774,338,221	302,065
1385	آذربایجان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	40	4,341,366	474
1385	ژاپن	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	6	1,607,725	175
جمع کل						
18						
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات						
1385	چین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	170,517	18,892,705,559	2,046,189
1385	افغانستان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	24	10,641,938	1,159
1385	پاکستان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	41	4,535,367	491
جمع کل						
12						
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات						
1385	ترکمنستان	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکسترپیریت)	900	99,572,832	10,802
12						
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات						
جمع کل سالیانه						
18						
متوسط سالیانه دلاری هر تن صادرات						

آمار صادرات سنگ آهن کشور

سالهای 1390 - 1385

جدول 2/6

سال	کشور طرف معامله	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (تن)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
1386	چین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	5,248,459	918,978,243,923	98,835,070
1386	بحرین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	181,722	50,487,357,615	5,451,646
1386	پاکستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	343,455	38,188,525,860	4,121,449
1386	ترکیه	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	63,887	17,715,216,987	1,916,609
1386	قطر	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	65,856	9,512,681,830	1,027,357
1386	امارات متحده عربی	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	20,104	2,209,644,594	241,246
1386	ترکمنستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	9,903	1,106,121,400	118,834
1386	آلمان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	16	7,927,428	844
جمع کل				5,933,401	1,038,205,719,637	111,713,056
19						
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات						
1386	چین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	246,611	27,486,004,882	2,959,675
1386	ترکمنستان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	3,493	460,284,625	49,693
1386	عراق	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	920	212,372,688	22,685
1386	پاکستان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	720	79,142,919	8,641
جمع کل				251,745	28,237,805,114	3,040,694
12						
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات						
1386	چین	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکستریپیت)	73,472	20,375,356,724	2,204,171
1386	هند	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکستریپیت)	49	5,483,100	588
جمع کل				73,521	20,380,839,824	2,204,759
30						
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات						
جمع کل سالیانه						
جمع کل سالیانه				6,258,667	1,086,824,364,575	116,958,509
19						
متوسط سالیانه دلاری هر تن صادرات						

آمار صادرات سنگ آهن کشور

سالهای 1390 - 1385

جدول 3/6

سال	کشور طرف معامله	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (تن)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
1387	چین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	4,046,261	1,201,664,228,893	125,965,397
1387	پاکستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	669,441	216,708,951,524	22,174,930
1387	بحرین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	63,986	37,642,826,922	4,178,648
1387	ایتالیا	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	7,500	7,004,480,000	708,955
1387	کویت	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	41,200	4,732,663,200	494,400
1387	امارات متحده عربی	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	34,003	3,765,764,136	408,036
1387	فدراسیون روسیه	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	2,998	2,292,551,029	239,832
1387	میانمار	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	274	220,165,309	21,931
1387	عراق	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	222	176,612,904	17,784
1387	سنگاپور	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	996	109,971,288	11,956
1387	آلمان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	16	908,200	95
1387	هند	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	1	114,348	12
جمع کل				4,866,898	1,474,319,237,753	154,221,977
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				32		
1387	چین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	786,402	280,385,858,706	29,255,825
1387	عراق	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	40,870	25,242,926,089	2,589,993
1387	ترکمنستان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	30,383	3,538,730,421	364,486
1387	پاکستان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	480	53,026,470	5,765
1387	هند	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	250	27,810,000	3,000
1387	آلمان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	0	19,762	2
جمع کل				858,386	309,248,371,448	32,219,071
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				38		
1387	چین	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکسترپیریت)	70,396	8,359,609,475	845,005
1387	ترکمنستان	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکسترپیریت)	1,200	132,469,596	14,402
جمع کل				71,596	8,492,079,071	859,407
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				12		
جمع کل سالیانه				5,796,880	1,792,059,688,272	187,300,455
متوسط سالیانه دلاری هر تن صادرات				32		

آمار صادرات سنگ آهن کشور

سالهای 1390 - 1385

جدول 4/6

سال	کشور طرف معامله	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (تن)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
1388	چین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	6,678,565	4,098,875,247,411	412,410,211
1388	پاکستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	508,265	299,063,017,770	30,105,826
1388	هند	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	164,000	131,226,880,000	13,246,041
1388	ترکمنستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	52,708	32,917,282,817	3,306,933
1388	عراق	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	3,930	3,144,783,927	316,073
1388	اتریش	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	73	58,548,464	5,876
1388	جمهوری کره	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	10	7,610,793	769
جمع کل				7,407,551	4,565,293,371,182	459,391,728
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				62		
1388	چین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	3,094,782	1,136,870,201,128	114,552,059
1388	عراق	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	42,361	33,587,750,642	3,389,891
1388	ترکمنستان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	26,336	6,709,579,922	676,192
1388	اوکراین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	6	7,138,800	720
1388	فدراسیون روسیه	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	9	2,800,565	283
جمع کل				3,163,494	1,177,177,471,057	118,619,146
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				37		
1388	چین	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکسترپیریت)	71,538	8,435,131,640	858,275
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				12		
جمع کل سالیانه				10,642,583	5,750,905,973,879	578,869,149
متوسط سالیانه دلاری هر تن صادرات				54		

آمار صادرات سنگ آهن کشور

سالهای 1385 - 1390

جدول 5/6

سال	کشور طرف معامله	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (تن)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
1389	چین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	14,597,261	10,436,630,113,227	1,009,086,049
1389	پاکستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	309,072	159,533,064,306	15,468,659
1389	هند	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	115,151	95,741,511,195	9,212,115
1389	بحرین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	57,000	53,387,910,000	5,130,000
1389	کویت	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	45,200	35,802,800,000	3,536,000
1389	هلند	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	43,000	35,745,040,000	3,440,000
1389	ترکمنستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	25,079	19,265,008,540	1,874,105
1389	عراق	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	9,295	5,053,624,227	486,768
1389	اردن	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	7,684	4,952,122,653	480,722
1389	عربستان سعودی	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	10,662	1,099,733,056	106,616
1389	اتریش	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	411	276,230,575	26,243
1389	امارات متحده عربی	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	529	219,846,602	21,208
1389	تاجیکستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	128	105,512,960	10,240
1389	سنگاپور	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	40	37,497,600	3,600
1389	ترکیه	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	96	23,844,161	2,301
1389	آلمان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	14	13,010,760	1,260
جمع کل				15,220,622	10,847,886,869,862	1,048,885,886
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				69		
1389	چین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	2,694,494	1,189,145,209,901	115,867,907
1389	عراق	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	116,931	77,324,335,784	7,479,565
1389	هند	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	55,000	51,286,950,000	4,950,000
1389	ترکیه	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	20	16,617,600	1,600
جمع کل				2,866,445	1,317,773,113,285	128,299,072
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				45		
1389	چین	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکستر پیریت)	35,204	10,792,326,928	1,056,116
1389	عمان	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکستر پیریت)	3	2,575,557	243
جمع کل				35,207	10,794,902,485	1,056,359
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				30		
جمع کل سالیانه				18,122,274	12,176,454,885,632	1,178,241,317
متوسط سالیانه دلاری هر تن صادرات				65		

آمار صادرات سنگ آهن کشور

سالهای 1390 - 1385

جدول 6/6

سال	کشور طرف معامله	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (تن)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
1390	چین	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	15,976,111	7,754,461,355,058	699,956,107
1390	پاکستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	202,213	194,329,352,459	18,199,158
1390	عراق	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	145,022	35,332,238,555	3,258,619
1390	ترکمنستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	71,919	33,412,947,522	2,966,744
1390	عربستان سعودی	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	44,052	4,933,605,915	454,731
1390	ویتنام	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	2,105	2,056,038,750	189,450
1390	کویت	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	17,410	2,128,816,200	174,100
1390	اردن	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	2,220	232,530,300	22,200
1390	اتریش	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	1,339	133,442,358	12,614
1390	امارات متحده عربی	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	986	106,903,837	9,862
1390	اندونزی	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	69	7,693,500	690
1390	هند	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	5	4,777,650	450
جمع کل				16,463,451	8,027,139,702,104	725,244,725
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				44		
1390	چین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	883,656	391,868,843,409	37,000,967
1390	امارات متحده عربی	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	31,000	65,478,200,000	6,200,000
1390	عراق	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	62,830	15,938,087,715	1,512,197
1390	آلمان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	2	2,763,823	262
1390	ترکیه	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	11	1,258,240	110
جمع کل				977,499	473,289,153,187	44,713,536
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				46		
1390	چین	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکسترپیریت)	120,455	27,457,990,217	2,570,556
1390	اوکراین	26012000	پیریت های آهن تفته شده (خاکسترپیریت)	7	6,943,320	648
جمع کل				120,462	27,464,933,537	2,571,204
قیمت متوسط دلاری هر تن صادرات				90		
جمع کل سالیانه				17,561,413	8,527,893,788,828	772,529,465
متوسط سالیانه دلاری هر تن صادرات				44		

آمار واردات سنگ آهن کشور

سالهای 1390 - 1385

جدول 1/2

سال	کشور طرف معامله	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (تن)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
1385	آلمان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفتته شده	191,895	162,617,447,861	17,630,691
1385	برزیل	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفتته شده	151,250	128,894,225,579	13,963,192
جمع کل				343,145	291,511,673,440	31,593,883
قیمت متوسط دلاری هر تن واردات				92		
1385	بحرین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفتته شده	82,353	89,171,544,839	9,693,056
1385	آلمان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفتته شده	63,704	65,410,317,909	7,157,273
جمع کل				146,056	154,581,862,748	16,850,329
قیمت متوسط دلاری هر تن واردات				115		
جمع کل سالیانه				489,201	446,093,536,188	48,444,212
متوسط سالیانه دلاری هر تن واردات				99		
1386	آلمان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفتته شده	892,033	942,562,581,296	101,851,420
قیمت متوسط دلاری هر تن واردات				114		
1386	بحرین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفتته شده	25,000	28,444,456,682	3,055,430
قیمت متوسط دلاری هر تن واردات				122		
جمع کل سالیانه				917,033	971,007,037,978	104,906,851
متوسط سالیانه دلاری هر تن واردات				114		
1387	آلمان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفتته شده	506,530	636,486,377,930	68,875,998
1387	برزیل	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفتته شده	57,475	67,679,915,194	7,321,497
جمع کل				564,006	704,166,293,124	76,197,495
قیمت متوسط دلاری هر تن واردات				135		
1387	بحرین	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفتته شده	51,094	94,816,223,011	10,228,603
قیمت متوسط دلاری هر تن واردات				200		
جمع کل سالیانه				615,100	798,982,516,135	86,426,098
متوسط سالیانه دلاری هر تن واردات				141		

آمار واردات سنگ آهن کشور

سالهای 1385 - 1390

جدول 2/2

سال	کشور طرف معامله	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (تن)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
1388	آلمان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	358,142	524,336,387,893	53,565,464
			قیمت متوسط دلاری هر تن واردات	150		
			متوسط سالیانه دلاری هر تن واردات	150		
1389	آلمان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	309,001	357,850,980,404	34,629,878
			قیمت متوسط دلاری هر تن واردات	112		
1389	ترکمنستان	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	60	7,503,840	720
			قیمت متوسط دلاری هر تن واردات	12		
			جمع کل سالیانه	309,061	357,858,484,244	34,630,598
			متوسط سالیانه دلاری هر تن واردات	112		
1390	عراق	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	17	14,676,662	1,349
1390	ترکمنستان	26011100	سنگ آهن بهم فشرده نشده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	41	4,422,771	411
			جمع کل	58	19,099,433	1,760
			قیمت متوسط دلاری هر تن واردات	30		
1390	برزیل	26011200	سنگ آهن بهم فشرده شده و کنسانتره های آن به غیر از پیریت های آهن تفته شده	0.1	4,205,322	402
			قیمت متوسط دلاری هر تن واردات	5,289		
			جمع کل سالیانه	58	23,304,755	2,162
			متوسط سالیانه دلاری هر تن واردات	37		

مقایسه صادرات و واردات سنگ آهن به / از کشور بحرین

جدول خلاصه واردات سنگ آهن
(تعارفه 26011200)

متوسط ارزش هر تن واردات (دلار)	ارزش واردات (دلار)	حجم واردات (تن)	سال
118	9,693,056	82,353	1385
122	3,055,430	25,000	1386
200	10,228,603	51,094	1387

جدول خلاصه صادرات سنگ آهن
(تعارفه 26011100)

متوسط ارزش هر تن صادرات (دلار)	ارزش صادرات (دلار)	حجم صادرات (تن)	سال
30	5,904,447	196,816	1385
30	5,451,646	181,722	1386
65	4,178,648	63,986	1387

تحول ترکیب و ارزش واردات آهن و فولاد ایران

سال	ارزش واردات آهن و فولاد (دلار)	وزن واردات آهن و فولاد (تن)	متوسط ارزش دلاری هر تن واردات آهن و فولاد
1377	1,287,000,000	-	-
1378	1,173,000,000	-	-
1379	1,819,000,000	-	-
1380	1,895,000,000	-	-
1381	1,738,000,000	-	-
1382	3,315,000,000	-	-
1383	4,609,000,000	-	-
1384	5,412,000,000	8,007,000	676
1385	5,935,000,000	8,927,000	665
1386	8,803,000,000	11,900,000	740
1387	9,307,000,000	10,024,000	928
1388	8,166,000,000	12,138,000	673
1389	9,212,000,000	12,276,000	750
جمع	62,671,000,000	-	-

ماخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش اقتصادی و ترازنامه سال 1381 (صفحات 279-278)، سال 1385 (صفحات 241-240)، سال 1386 (صفحات 276-266-263) و خلاصه تحولات اقتصادی کشور سال 1388 برای سالهای 1388-1384 (صفحات 69-68)، سال 1389 (صفحات 79-76)

سیر تحول و تبدیل سنگ آهن به مقاطع فولادی

در نمودار زیر میزان تولید کنستانتیره، گندله، آهن اسفنجی و فولاد از یک تن سنگ آهن نشان داده شده است:

مقایسه صادرات سنگ آهن کشور در برابر واردات آهن و فولاد

جدول خلاصه واردات آهن و فولاد

سال	حجم واردات (تن)	ارزش واردات (دلار)	متوسط ارزش هر تن واردات
1385	8,927,000	5,935,000,000	664
1386	11,900,000	8,803,000,000	739
1387	10,024,000	9,307,000,000	928
1388	12,128,000	8,166,000,000	673
1389	12,276,000	9,212,000,000	750
1390			
جمع	55,255,000	41,423,000,000	749

مأخذ: بانک مرکزی، خلاصه تحولات اقتصادی کشور 1389، صفحات 76-79

جدول خلاصه صادرات سنگ آهن (تعارف های 26012000, 26011200, 26011100)

سال	حجم صادرات (تن)	ارزش صادرات (دلار)	متوسط ارزش هر تن (دلار)
1385	5,429,089	97,686,556	18
1386	6,258,667	116,958,509	19
1387	5,796,880	187,300,455	32
1388	10,642,583	578,869,149	54
1389	18,122,274	1,178,241,317	65
1390	17,561,413	772,529,465	44
جمع	63,810,906	2,931,585,451	45.9

مأخذ: گمرک جمهوری اسلامی ایران، سالنامه آماری سالهای 1385-1390

تن سنگ آهن

ضریب تبدیل
مقاطع فولادی

تن فولاد

$$63,810,906 \times 0.37 = 23,610,035$$

ارزش هر تن
واردات (دلار)

معادل ارزش
فولاد وارداتی (دلار)

$$23,610,035 \times 749 = 17,683,916,215$$

ارزش متوسط دلاری
سنگ آهن صادراتی
درمقابل آهن و فولاد وارداتی

ارزش صادرات ۵ ساله
سنگ آهن

صرفه جوئی
در صورت تولید داخل

$$17,683,916,215 - 2,931,585,451 = 14,752,330,764$$

“... ظرفیت تولید فولاد خام ایران هم اکنون بیش از 11,000,000 تن بوده و قرار است این رقم با سرمایه گذاری 32,000,000,000 دلار به 55,000,000 تن برسد...”

منصور یزدی زاده، مدیر فروش و بازاریابی شرکت ذوب آهن اصفهان، روزنامه جهان صنعت، شماره 1916، مورخ 1389/12/16، صفحه 3

$$55,000,000 - 11,000,000 = \overbrace{44,000,000}^{(\text{تن})}$$

سرمایه گذاری مورد نیاز برای هر تن
(دلار)

$$\frac{32,000,000,000}{44,000,000} = 727$$

صرفه جوئی در صورت تولید داخل

$$\frac{14,752,330,764}{727} = 20,292,064$$

ظرفیت قابل ایجاد با صرفه جوئی حاصل
(تن)

به راستی با ما به ازاء درآمد حاصل از این رویه و تفکر برنامه ریزی،
چه تعداد واحد صنعتی فولاد با فرآیند کامل
می توانست در کشور پا بگیرد؟

تصمیم با ما است!

فصل سوم - بخش اول - مصادیق نیاز به تدوین راهبرد توسعه

و- نامناسب نگهداشتن نرخ ارز و
به تبع آن افزایش خروج ارز بابت کالا، خدمات و
مسافرت شخصی

- متاسفانه علی‌رغم احکام برنامه چهارم توسعه ، نرخ ارز بدون توجه به تورم، تقریباً ثابت نگه داشته شد. این کمیسیون طی گزارشی هزینه ارز مصرفی یک بنگاه تولیدی داخلی را برآورد و طی تحلیلی محاسباتی اثبات نمود که بنگاه های اقتصادی تولیدی کشور ، در شرایط نابرابر رقابت با تولیدکننده خارجی گرفته و هزینه واقعی ارز برای تولیدکننده خارجی بسیار ارزانتر می باشد و به همین دلیل با سیل واردات روبرو گردیدیم.
- مشاهده می کنیم که به همین دلیل فعالیتهای تولیدی مونتاژی، که ارزش افزوده مناسبی نیز نداشته و ندارند، به شدت رشد نموده و متاسفانه تقاضای کاذب ارز ، برای تامین قطعات تولید مونتاژی هم ، گریبان اقتصاد کشور را گرفته است.
- همین نامناسب بودن نرخ ارز موجب واردات کالاهای مصرفی و لوکس گردیده که این موضوع نیز توازن اقتصاد ما را بر هم زده است. با مشاهده کسری ترازهای مبادلات ما با برخی کشورها، که **علیرغم منتفع شدن از کشور ما در برخی از مجامع نه تنها بر علیه ما رأی انشاء نموده اند ، بلکه با تبعیت از تحریم ها و عدم ارسال کالاهای سرمایه ای، کشورمان را مرکزی برای مصرف تولیدات و اشتغال کارگران خود قرار داده اند.**
- مع الاسف نرخ نامناسب ارز باعث اتلاف و خروج ارز کشور، که از انفال بوده و متعلق به همه آحاد ملت است، نه تنها برای سرمایه گذاری مورد استفاده قرار نگرفته ، که نسل های آتی از آن بهره مند شوند ، بلکه با مصرف آن در **مسافرت شخصی و یا تجاری، آنها را به هدر داده ایم.** در صفحات بعد نتایج تنها یکی از کشورها که آمار گردشگران ورودی ما به کشور خود را ارائه داده، مشاهده می نمایید. **قضاوت با شما !**

تراز خالص خدمات کشور طی دوره 1389-1380

(ارقام ، میلیون دلار)

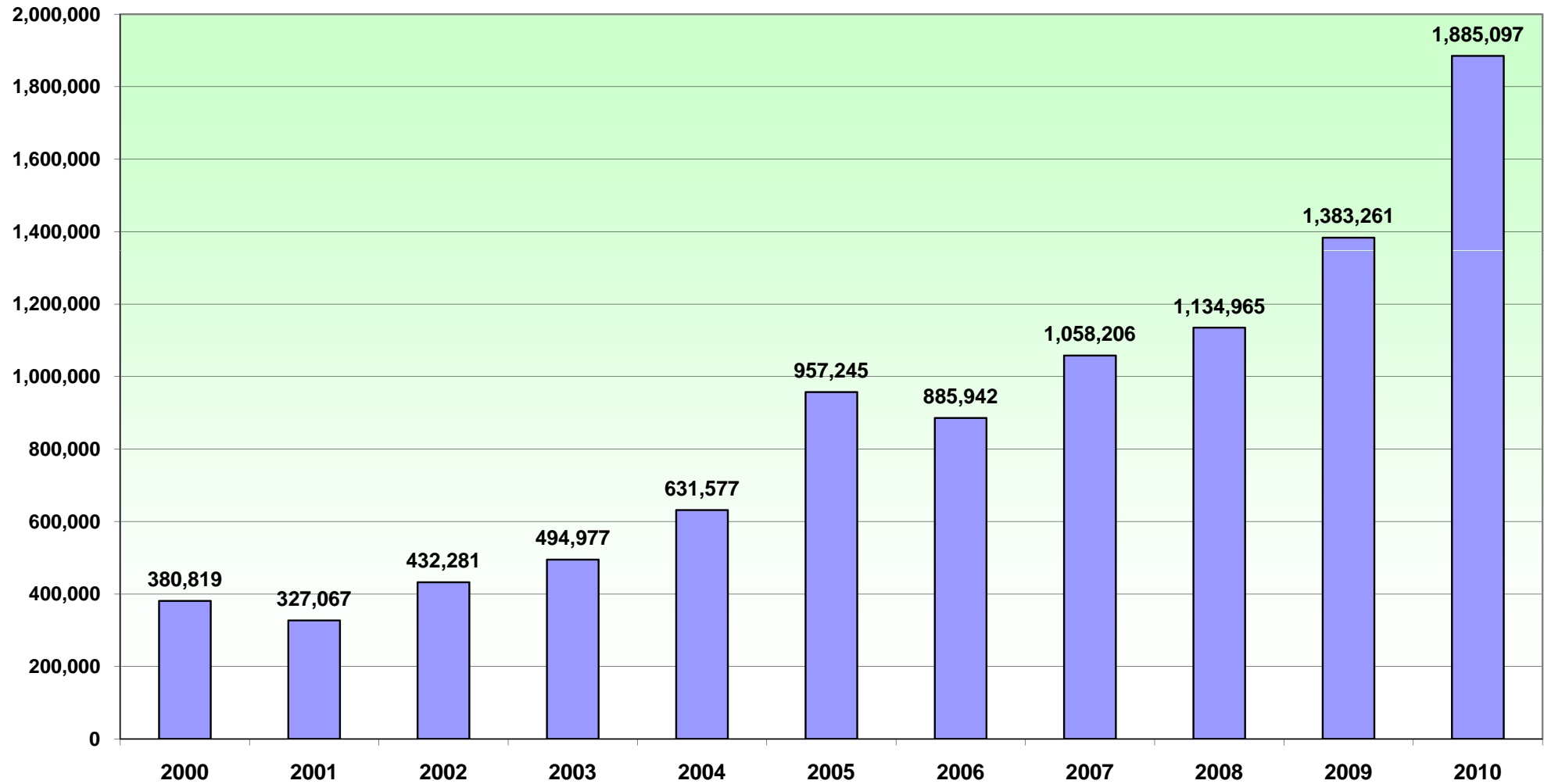
خروج ارز بابت خالص خدمات (A-B)		پرداختها (B) (واردات خدمات)		دریافتها (A) (صادرات خدمات)		سال	شرح
مسافرت شخصی	مسافرت تجاری	مسافرت شخصی	مسافرت تجاری	مسافرت شخصی	مسافرت تجاری		
-495		3,983		3,488		1380	(1)
-3,503		8,528		5,025		1381	(1)
-4,535		10,784		6,249		1382	(1)
-5,701		10,142		4,441		1383	(1)
2,490	573	3,055	794	564	221		
-5,841		10,840		4,999		1384	(2)
2,430	503	2,984	740	554	237		
-6,212		11,881		5,669		1385	(2)
2,834	634	3,777	907	943	273		
-8,429		15,357		6,929		1386	(2)
4,218	915	5,550	1,260	1,332	345		
-9,876		17,885		8,009		1387	(2)
4,742	986	6,259	1,383	1,517	397		
-11,070		17,847		6,777		1388	(3)
5,979	1,117	7,572	1,536	1,593	419		
-15,112		23,394		8,282		1389	(3)
9,772	1,697	11,913	2,272	2,131	575		
70,774		130,641		62,332			جمع
32,465	6,425	41,110	8,892	8,634	2,467		

مآخذ :
 (1) - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، گزارش اقتصادی و ترازنامه سال 1383 ، (صفحه 274) ، خلاصه تحولات اقتصادی سال 1389 (صفحه 72)
 (2) - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، خلاصه تحولات اقتصادی کشور سال 1387 (صفحه 72) ، سال 1388 (صفحه 70 و 71) ، سال 1389 (صفحه 80 و 81)
 (3) - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ، گزیده آمارهای اقتصادی - بخش ترازپرداختها - اسفند 1389 و خلاصه تحولات اقتصادی سال 1389 (صفحه 81)

رند ورود گردشگران ایرانی به کشور ترکیه در سالهای مختلف

ارقام : نفر

روند تحول گردشگران داخلی و خارجی ترکیه و درآمدهای حاصل از آن

کمیسیون اقتصاد کلان

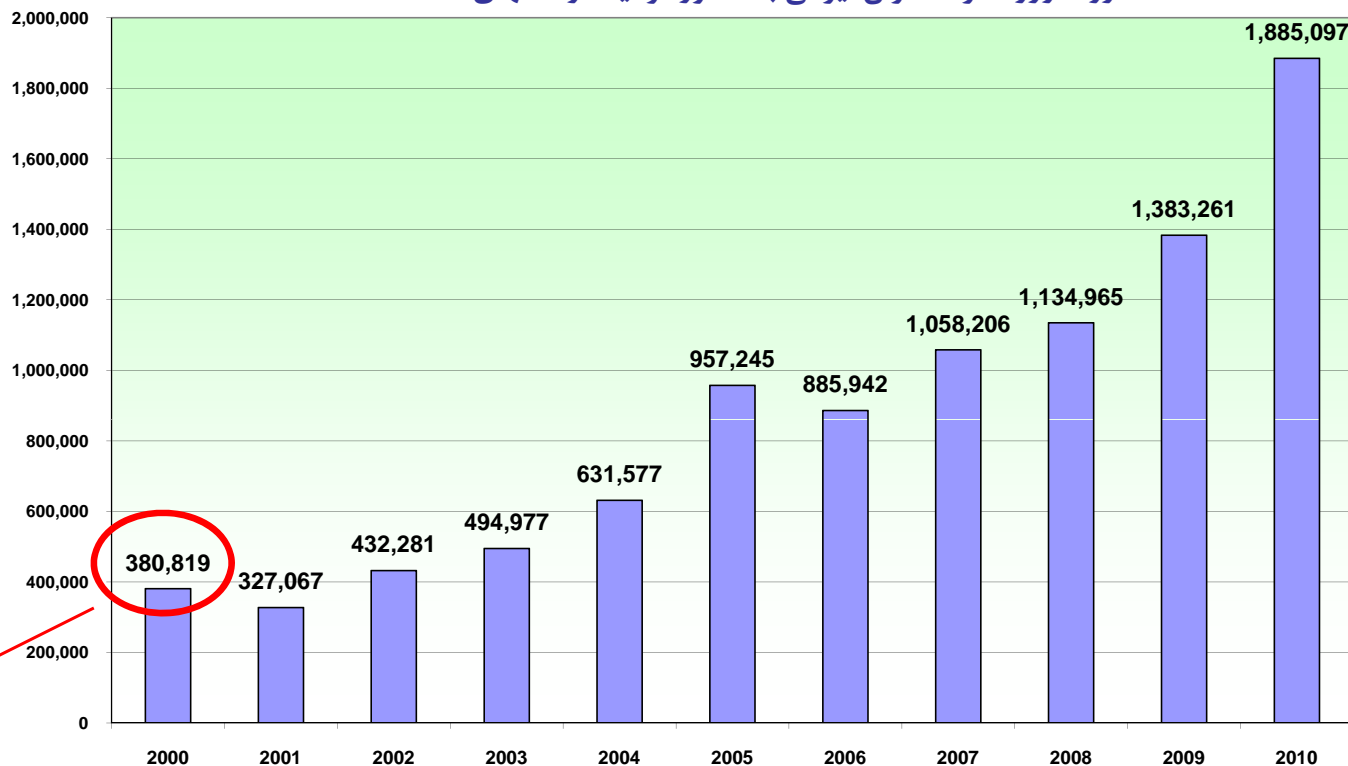
شرح	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ورود گردشگران خارجی (نفر)	9,431,280	7,487,365	10,428,153	11,619,909	13,248,176	13,956,405	17,548,384	21,124,886	19,819,933	23,340,911	26,336,677	27,077,114	28,632,204
درآمد حاصل از گردشگران خارجی (هزار دلار)	7,808,900	2,203,005	7,636,000	10,066,512	11,900,925	13,203,144	15,887,700	18,153,505	16,850,947	18,487,008	21,950,807	21,249,335	20,806,708
سرانه در آمد حاصل از ورود گردشگران خارجی (دلار)	827	694	732	866	898	946	905	859	850	792	833	784	630

ماخذ: مرکز آمار ترکیه

- 1- Statistical Indicator 1923- 2010 , Turkish Statistical Institute , ISBN 978- 975- 19- 5248 – 6 , page 398 , 402, 405
- 2- Press Release, Turkish Statistical Institute, No. 21, Dated 28. 01. 2010
- 3- Turkey in Statistic 2001 , Turkish Statistical Institute , page 32- 33
- 4- Turkey's Statistical yearbook 2010. Turkish Statistical Institute , ISBN 978- 975- 19- 5034- 5 , April 2011 , page 143, 145

کل ارز خروجی از کشور توسط مسافرت گردشگران ایرانی به ترکیه

ارقام : نفر روند ورود گردشگران ایرانی به کشور ترکیه در سالهای مختلف

حاصل ضرب

روند تحول گردشگران داخلی و خارجی کشور ترکیه و درآمدهای حاصل از آن

شرح	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ورود گردشگران خارجی (نفر)	10,428,153	11,619,909	13,248,176	13,956,405	17,548,384	21,124,886	19,819,933	23,340,911	26,336,677	27,077,114	28,632,204
درآمد حاصل از گردشگران خارجی (هزار دلار)	7,636,000	10,066,512	11,900,925	13,203,144	15,887,700	18,153,505	16,850,947	18,487,008	21,950,807	21,249,335	20,806,708
سرانه در آمد حاصل از ورود گردشگران خارجی (دلار)	732	866	898	946	905	859	850	792	833	784	630

کل ارز خروجی از کشور توسط مسافرت گردشگران ایرانی به ترکیه

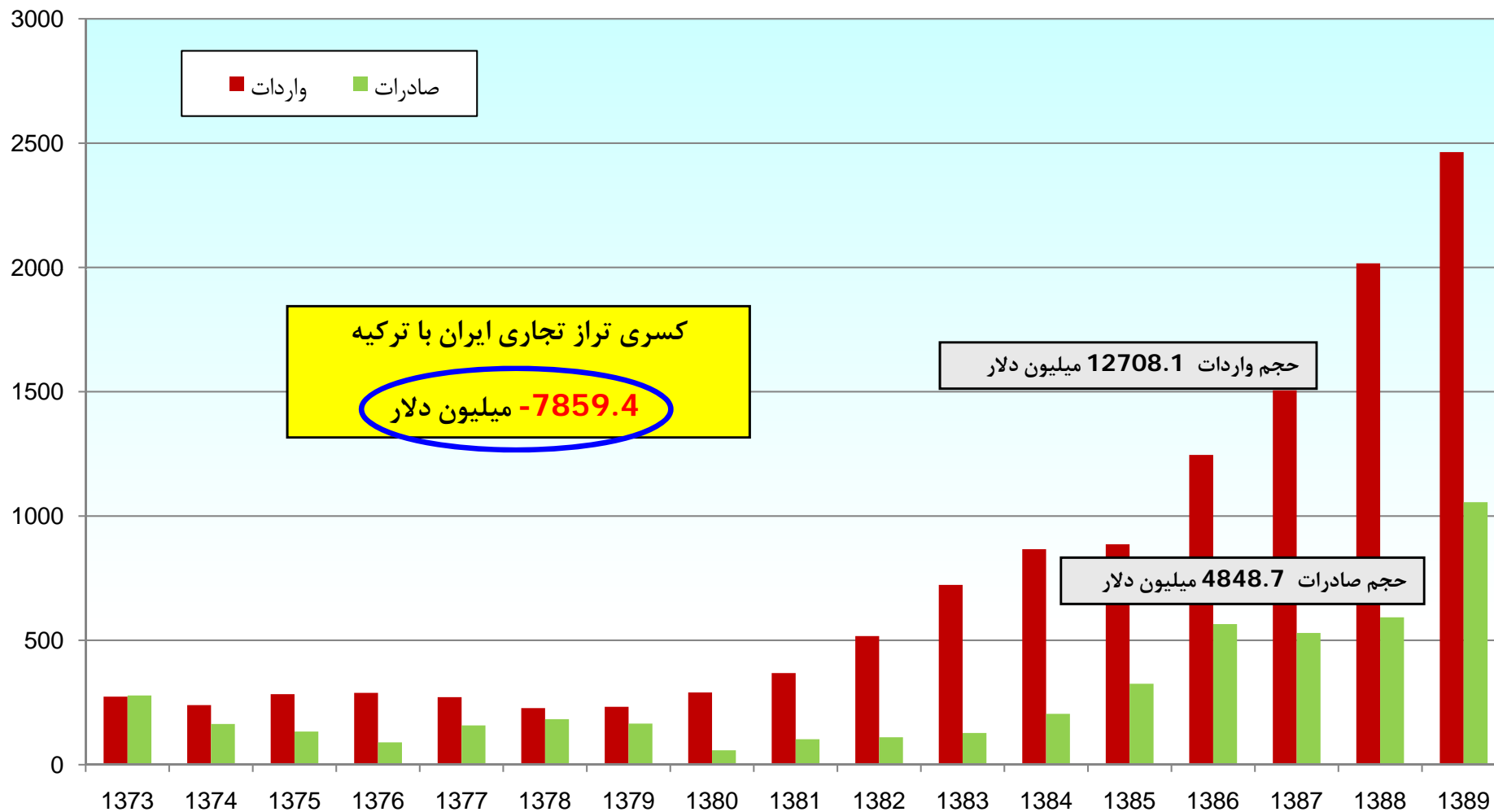
کمیسیون اقتصاد کلان

ردیف	سال	میزان ارز خروجی از کشور
1	2000	278,759,508
2	2001	283,240,022
3	2002	388,188,338
4	2003	468,248,242
5	2004	571,577,185
6	2005	822,273,455
7	2006	753,050,700
8	2007	838,099,152
9	2008	945,425,845
10	2009	1,084,476,624
11	2010	1,187,611,110
جمع		7,620,950,181

کسری تراز صادرات و واردات گمرکی کالایی ایران از ترکیه

سالهای 1373 - 1389

واحد: میلیون دلار

مأخذ: 1 - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی، بانک اطلاعات سری های زمانی اقتصادی

2- گمرک ایران، سالنامه آماری سالهای 1380-1389

جمع منابعی که برای ورود کالا و خدمات از ترکیه پرداخت نموده ایم

میزان ارز خروجی از کشور
توسط گردشگران به ترکیه
(دلار)

کسری تراز تجاری ایران با ترکیه
(دلار)

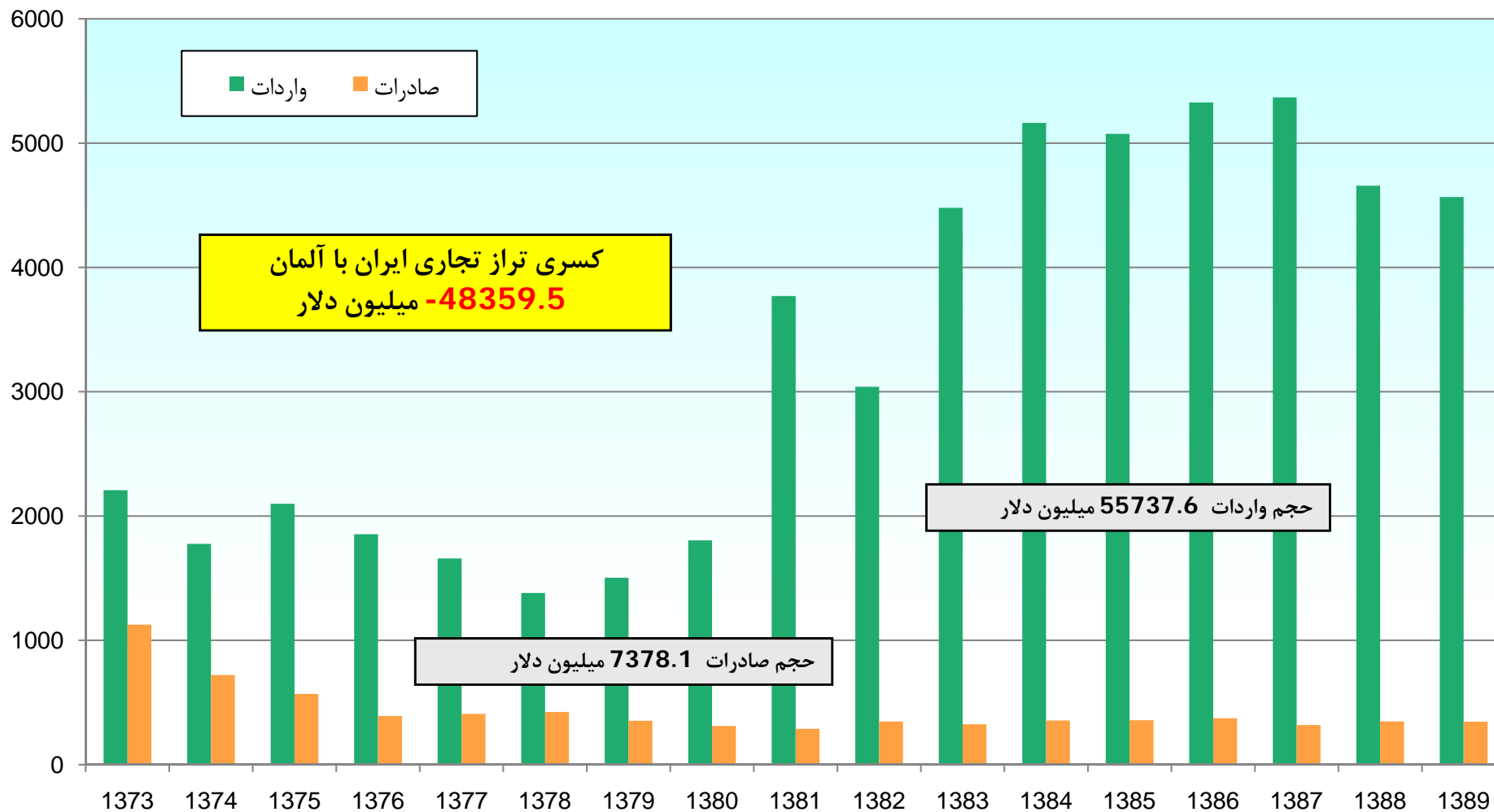
کل ارز خروجی به ترکیه
(دلار)

$$7,620,950,181 + 7,859,400,000 = 15,480,350,181$$

کسری تراز صادرات و واردات گمرکی کالایی ایران از آلمان

سالهای 1373 - 1389

واحد: میلیون دلار

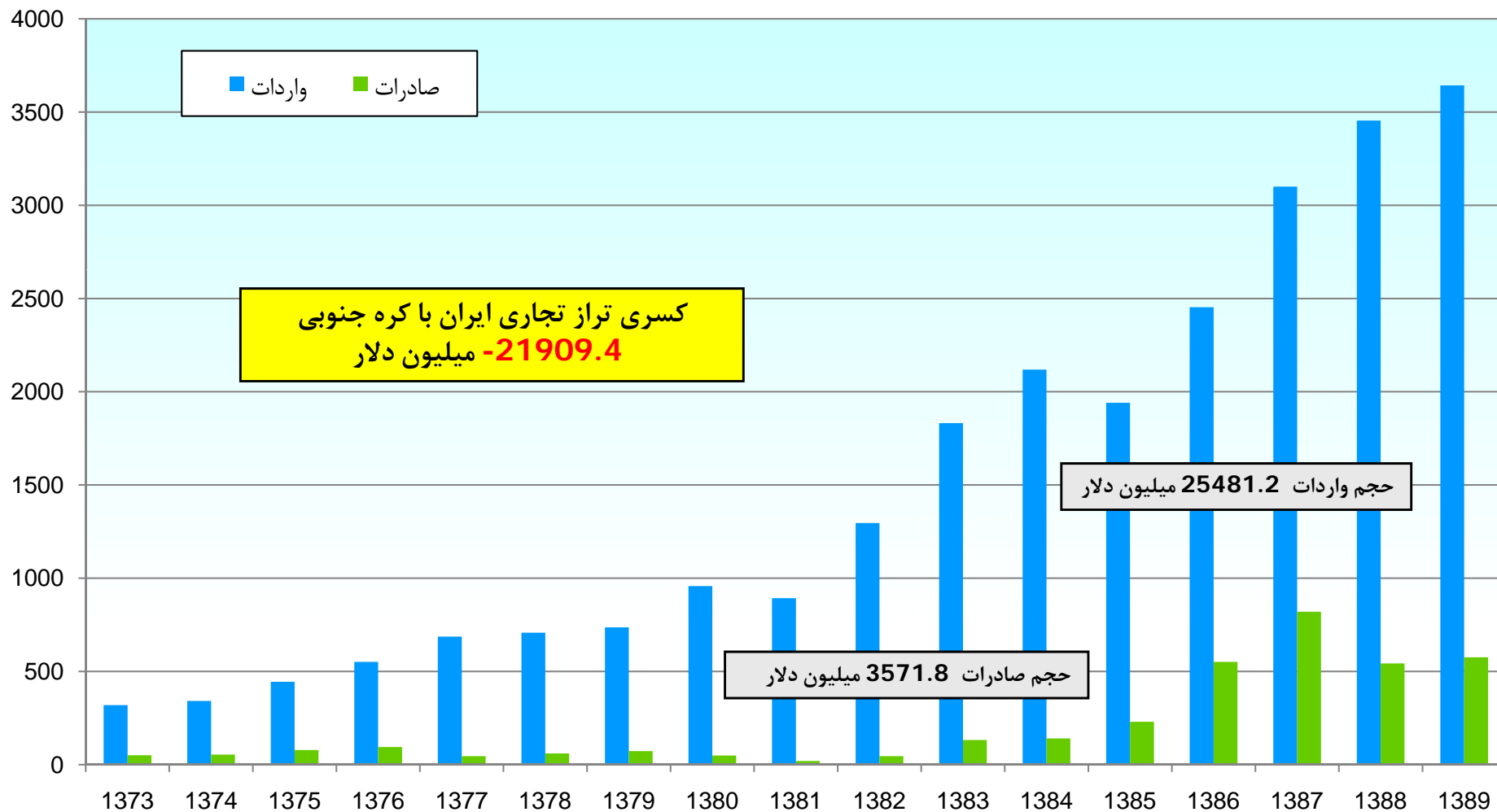
مأخذ: 1 - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی، بانک اطلاعات سری های زمانی اقتصادی

2- گمرک ایران، سالنامه آماری سالهای 1380-1389

کسری تراز صادرات و واردات گمرکی کالایی ایران از کره جنوبی

سالهای 1373 - 1389

واحد : میلیون دلار

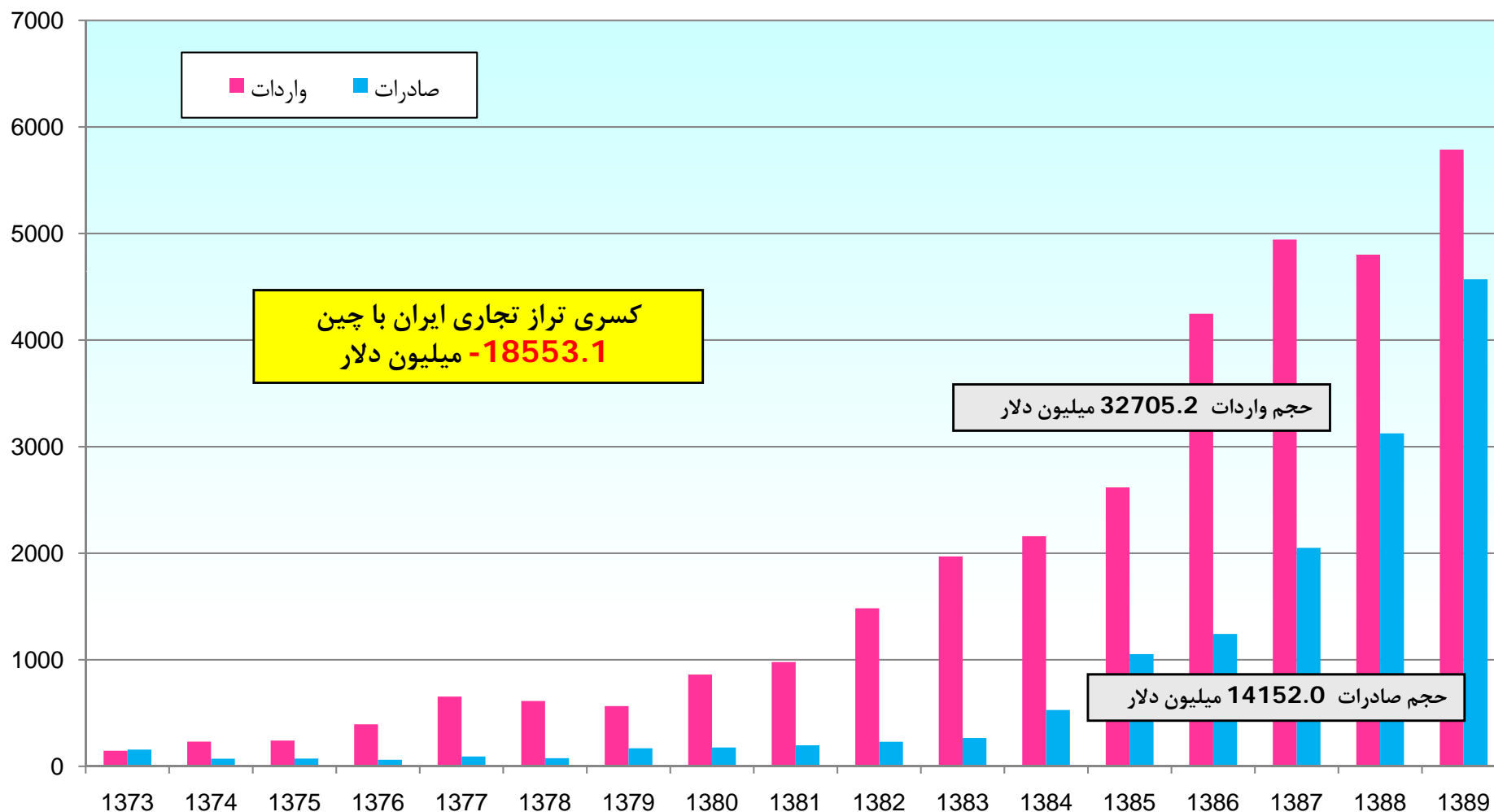
مأخذ: 1 - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی، بانک اطلاعات سری های زمانی اقتصادی

2- گمرک ایران، سالنامه آماری سالهای 1380-1389

کسری تراز صادرات و واردات گمرکی کالایی ایران از چین

سالهای 1373 - 1389

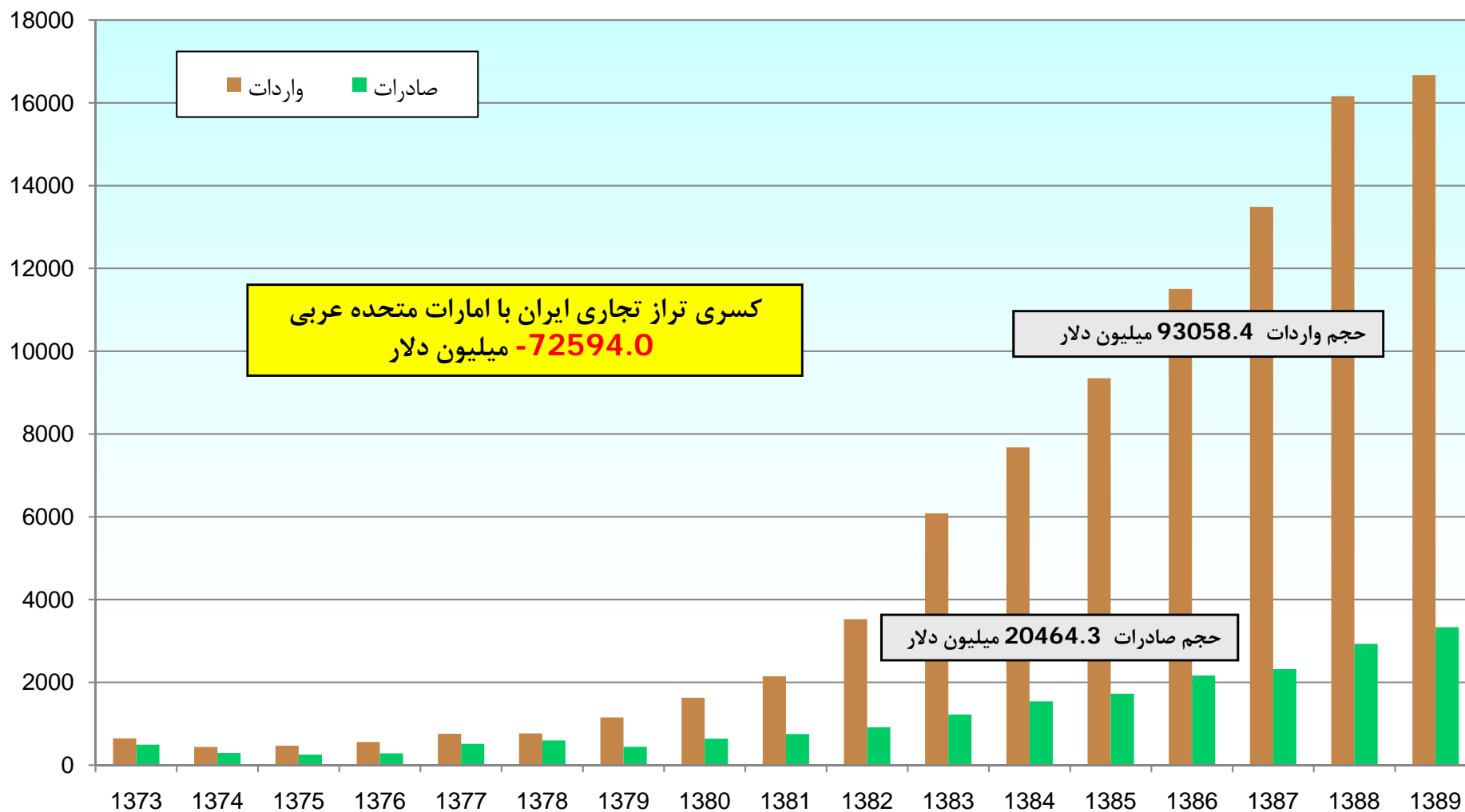
واحد: میلیون دلار

کسری تراز صادرات و واردات گمرکی کالایی ایران از امارات متحده عربی

سالهای 1373 - 1389

واحد: میلیون دلار

مأخذ: 1 - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اداره بررسیها و سیاستهای اقتصادی، بانک اطلاعات سری های زمانی اقتصادی
 2 - گمرک ایران، سالنامه آماری سالهای 1380-1389

فصل سوم - بخش اول - مصادیق نیاز به تدوین راهبرد توسعه

ز- تلفن همراه

– به دلیل عدم در اختیار داشتن راهبرد توسعه و پیشرفت و همچنین عدم توجه به فن آوری های پیشرفته که خواه ناخواه مورد استفاده آحاد بشر قرار می گیرد، مواجه با خروج ارز کشور – حتی بدون اینکه درآمدی به حسابهای عمومی کشور، در قالب حقوق ورودی و یا عوارض و امثالهم، واریز گردد – شده ایم و متأسفانه مجبور به تبعیت از تقاضای موجود آن می گردیم و چنانچه همچنان راهبرد توسعه و پیشرفت خود را تدوین نماییم، افزایش روزافزون آن را شاهد خواهیم بود.

“ همراه اول 43,500,000 سیم کارت دائمی و اعتباری واگذار کرده که همزمان با تحویل سال نو 32,000,000 سیم کارت در شبکه فعال است. “

وحید صدوقی (مدیر عامل همراه اول)، روزنامه دنیای اقتصاد، شماره 2324،
1390/10/14، صفحه 27

“ تعداد مشترکان شرکت در ایران با 4,000,000 افزایش به 34,600,000 نفر رسیده است ... “

سیفیسودابنگوا، مدیر اجرایی شرکت MTN (همکار ایرانسل)، روزنامه آفتاب
یزد، شماره 3433، 1390/12/20، صفحه 12

تعداد مشترکین

$$32,000,000 + 34,600,000 = 66,600,000$$

فرضیات:

- 1- عمر متوسط یک تلفن همراه، با تغییرات پی در پی فن آوری، حداکثر 3 سال در نظر گرفته می شود.
- 2- مجددا جهت اطمینان، کل مشترکین فعال را گرد نموده و کلاً 60,000,000 نفر در نظر می گیریم.
- 3- قیمت خرید عمده فروشی یک دستگاه تلفن همراه را 85 دلار در نظر می گیریم.

با این فرضیات کشورمان حداقل سالیانه به تعداد

$$\frac{60,000,000}{3} = 20,000,000$$

دستگاه تلفن همراه نیاز دارد.

قیمت خرید عمده فروشی
یک دستگاه تلفن همراه
(دلار)

خروج ارز تأمین سالیانه
تلفن همراه
(دلار)

$$20,000,000 \times 85 = 1,700,000,000$$

همه می دانیم که این حداقل فرضیات است و تلفن های همراه هوشمند جدید به مراتب ارزش بیشتری از این فرضیات را دارند.

آمار واردات تلفن همراه

سالهای 1389 و 1390

سال	کشور طرف معامله	تعرفه	شرح تعرفه	وزن (کیلوگرم)	ارزش ریالی	ارزش دلاری
1389	منطقه آزاد چابهار	85171210	گوشی تلفن همراه	255,989	267,618,020,901	25,932,690
1389	امارات متحده عربی	85171210	گوشی تلفن همراه	32,399	39,838,387,066	3,853,102
1389	تایوان	85171210	گوشی تلفن همراه	1,310	3,838,199,786	369,475
1389	چین	85171210	گوشی تلفن همراه	2,027	3,462,898,895	332,675
1389	ایالات متحده آمریکا	85171210	گوشی تلفن همراه	1	5,941,864	576
1389	هنگ کنگ	85171210	گوشی تلفن همراه	3	1,110,084	107
جمع کل سالیانه						
				291,728	314,764,558,596	30,488,625
1390	امارات متحده عربی	85171210	گوشی تلفن همراه	314,408	609,898,679,257	53,257,651
1390	منطقه آزاد چابهار	85171210	گوشی تلفن همراه	205,053	342,652,015,888	31,354,523
1390	چین	85171210	گوشی تلفن همراه	28,325	48,722,703,276	4,464,507
1390	جمهوری کره	85171210	گوشی تلفن همراه	10,482	33,065,125,191	3,001,791
1390	هنگ کنگ	85171210	گوشی تلفن همراه	22,388	18,808,236,511	1,646,847
1390	تایوان	85171210	گوشی تلفن همراه	4,921	9,203,733,183	801,386
1390	انگلستان	85171210	گوشی تلفن همراه	1	8,632,950	737
جمع کل سالیانه						
				585,578	1,062,359,126,256	94,527,441

$$1,700,000,000 - 30,488,625 = 1,669,511,375$$

پس درآمدهای گمرکی بقیه کجاست

و

چگونه وارد شده است!؟

به راستی با ما به ازاء این میزان ارز خروجی سالیانه،
در صورت داشتن راهبرد توسعه و تحقیق و پژوهش،
چه تعداد تلفن همراه را قادر بودیم طراحی و تولید نماییم
ولو بصورت مشترک؟

تصمیم با ما است!

فصل سوم - بخش اول - مصادیق نیاز به تدوین راهبرد توسعه

ح - چگونگی دورشدن قانون مصوب از محتوای اصلی،

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

موادی از قانون مناطق آزاد تجاری مصوب 1372/6/7 مجلس شورای اسلامی

ماده 1 : " به منظور تسریع در امور زیر بنایی ، عمران و آبادانی ، رشد و توسعه اقتصادی ، سرمایه گذاری و افزایش درآمد عمومی ، ایجاد اشتغال سالم و مولد ، تنظیم بازار کار و کالا ، حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه ای ، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی و ارائه خدمات عمومی ، به دولت اجازه داده می شود مناطق ذیل را به عنوان مناطق آزاد تجاری و صنعتی بر اساس موازین قانونی و این قانون اداره نمایند .

الف - منطقه آزاد جزیره کیش (طبق نقشه پیوست)

ب - منطقه آزاد قشم حداکثر به وسعت 300 کیلومتر مربع

ج - منطقه آزاد چاه بهار (طبق نقشه پیوست)

ماده 15 : " واردات کالاهای تولید شده در منطقه آزاد به سایر نقاط کشور ، تا حد ارزش افزوده در آن منطقه با تصویب هیات وزیران از پرداخت تمام یا قسمتی از حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف می باشند "

ماده 16 : " ورود کالاهایی که تمام یا بخشی از مواد اولیه آن از داخل کشور تامین و در منطقه آزاد تولید می شود از تمام یا بخشی (متناسباً) از حقوق گمرکی و سود بازرگانی مربوط به مواد اولیه داخلی معاف خواهند بود. "

ماده 17 : " کالاهایی که برای بکارگیری و مصرف در منطقه از داخل کشور به مناطق حمل می گردند ، از موارد نقل و انتقال داخلی کشور است ، ولی صادرات آنها از منطقه به خارج تابع مقررات عمومی صادرات و واردات خواهد بود. "

" نمی توانیم واردات کالا به مناطق ویژه و آزاد اقتصادی را قطع کنیم زیرا **واردات** کالا موجب تداوم اقتصاد در این مناطق می شود. حجم صادرات از مناطق آزاد و ویژه اقتصادی باید تقویت شود."

ماخذ : حمید بقایی ، دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ،

روزنامه جهان صنعت ، شماره 1547 ، 1388/8/18 ، صفحه 12

" 10 منطقه ویژه اقتصادی جدید در دستور کار دولت و مجلس قرار دارند که در خیلی از سفرهای استانی ، **توسط نمایندگان مجلس** و مجموعه های اقتصادی پیشنهاد شده اند. یکی از کارهای مهم در مناطق ویژه اقتصادی را **تعریف صحیح** از این مناطق دانست."

ماخذ : حمید بقایی ، دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی ،

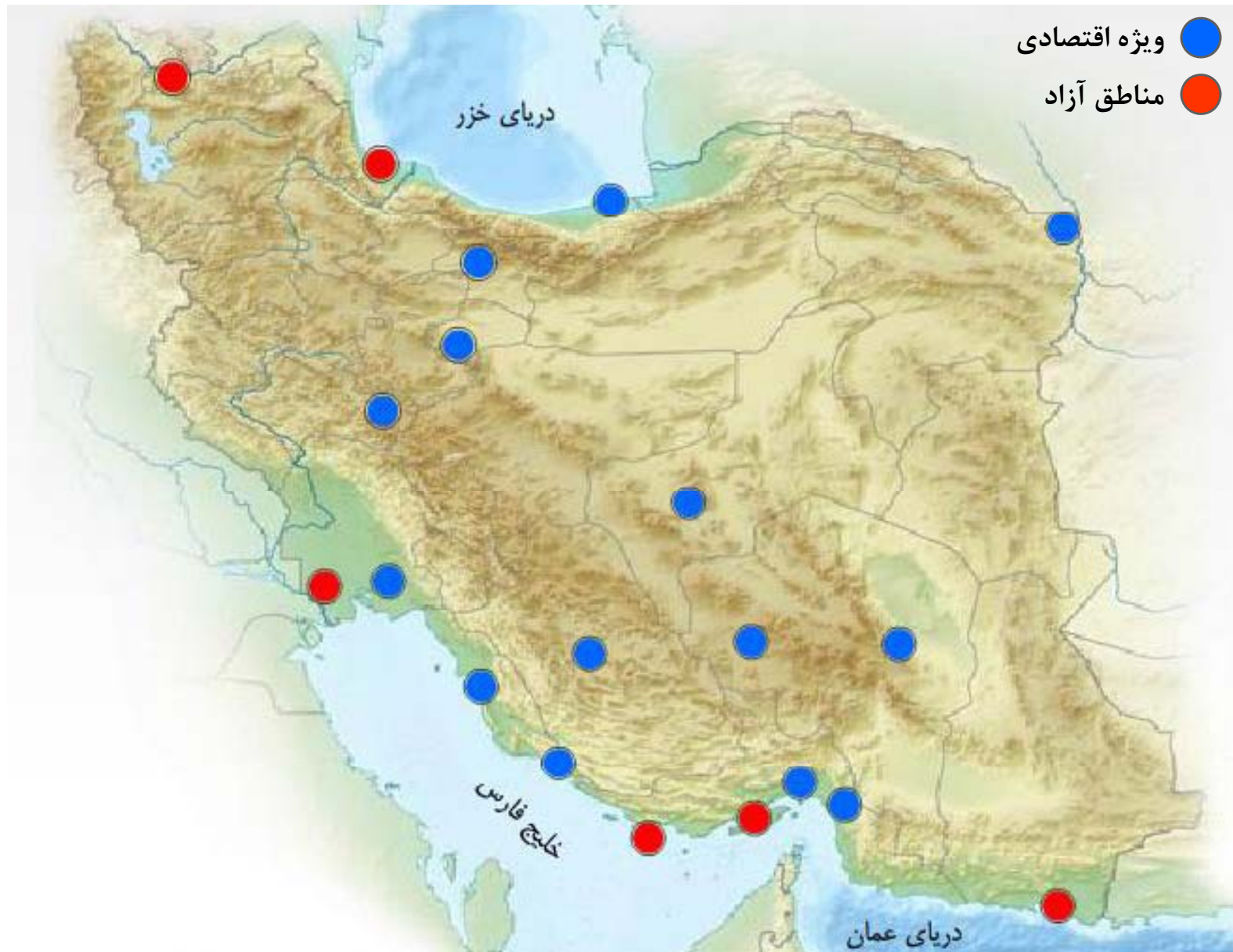
روزنامه جهان صنعت ، شماره 1572 ، 1388/9/21 ، صفحه 13

"..... به منظور افزایش درآمدهای مناطق آزاد تجاری - صنعتی ، امکان واردات کالا تا سقف **360,000,000 دلار** از این مناطق از سوی هیئت وزیران تصویب شد"

➤ (مصوبه شماره 64648 /ت 2991

مورخ 1382/12/16 هیئت وزیران)

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

مناطق ویژه اقتصادی	
منطقه ویژه اقتصادی بندر شهید رجایی	منطقه ویژه اقتصادی شیراز
منطقه ویژه اقتصادی سرخس	منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس (عسلویه)
منطقه ویژه اقتصادی سیرجان	منطقه ویژه اقتصادی ارگ جدید
معرفی مناطق ویژه اقتصادی یزد	منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان
منطقه ویژه پیام	منطقه ویژه صنایع معدنی و فلزی خلیج فارس
پتروشیمی	منطقه ویژه اقتصادی بندر امیرآباد بهشهر
منطقه ویژه اقتصادی لرستان	منطقه ویژه اقتصادی بندر بوشهر
مناطق آزاد	
منطقه آزاد چابهار	منطقه آزاد ارس
منطقه آزاد بندرانزلی	منطقه آزاد اروند
منطقه آزاد قشم	منطقه آزاد کیش

مناطق آزاد و ویژه اقتصادی موجود در ایران و چین

مناطق آزاد در دست تاسیس ایران		
ردیف	نام منطقه	استان
22	منطقه ویژه اقتصادی دوغارون	خراسان رضوی
23	منطقه ویژه اقتصادی نوشهر	مازندران
24	منطقه ویژه اقتصادی شهرکرد	چهارمحال و بختیاری
25	منطقه ویژه اقتصادی اسلام آباد غرب	کرمانشاه
26	منطقه ویژه اقتصادی سلماس	آذربایجان غربی
27	منطقه ویژه اقتصادی اترک	گلستان
28	منطقه ویژه اقتصادی دامغان	سمنان
29	منطقه ویژه اقتصادی سمنان	سمنان
30	منطقه ویژه اقتصادی لامرد	فارس
31	منطقه ویژه اقتصادی جازموریان	کرمان

مناطق آزاد موجود ایران		
ردیف	نام منطقه	استان
1	منطقه آزاد ارس	آذربایجان شرقی
2	منطقه ویژه اقتصادی پیام	البرز
3	منطقه ویژه اقتصادی بوشهر	بوشهر
4	منطقه ویژه اقتصادی عسلویه	بوشهر
5	منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس (2)	تهران
6	منطقه آزاد اروند	خوزستان
7	منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی	خوزستان
8	منطقه آزاد چابهار	سیستان و بلوچستان
9	منطقه ویژه اقتصادی شیراز	فارس
10	منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان	قم
11	منطقه ویژه اقتصادی سیرجان	کرمان
12	منطقه ویژه اقتصادی ارگ جدید	کرمان
13	منطقه آزاد انزلی	گیلان
14	منطقه ویژه اقتصادی لرستان	لرستان
15	منطقه ویژه اقتصادی امیرآباد	مازندران
16	منطقه آزاد قشم	هرمزگان
17	منطقه آزاد کیش	هرمزگان
18	منطقه ویژه اقتصادی خلیج فارس	هرمزگان
19	منطقه ویژه اقتصادی شهید رجایی	هرمزگان
20	منطقه ویژه اقتصادی یزد	یزد
21	منطقه ویژه اقتصادی سرخس	خراسان رضوی

مناطق آزاد کشور چین	
Inner Mongolia	1
Shanxi	2
Hebei	3
Beijing	4
Heilongjiang	5
Jilin	6
Shaanxi	7
Ningxia	8
Sichuan	9
Chongqing	10
Yunnan	11
Guizhou	12
Hunan	13
Guangxi	14
Hainan	15
Guangdong	16
Fujian	17
Jiangxi	18
Zhejiang	19
Hubei	20
Anhui	21
Shanghai	22
Jiangsu	23
Shandong	24
Henan	25
Tianjin	26
Liaoning	27

چند شاخص مقایسه ای

کشور	ایران	چین
مساحت کشور (کیلومتر مربع)	1,648,195	9,598,094
جمعیت (نفر)	74,196,000	1,331,433,000
تولید ناخالص داخلی (GDP) (میلیارد دلار) در سال 2009*	331	4 991

*Source: <http://data.worldbank.org>

** Source: www.unescap.org

ماخذ: 1- نهاد ریاست جمهوری، شورای هماهنگی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی

<http://fa.wikipedia.org> -2

ارزش کالای تجاری وارده به سرزمین اصلی از مناطق آزاد

سال 1390	سال 1389	نام منطقه آزاد	ردیف
ارزش کالای تجاری به داخل کشور (دلار)	ارزش کالای تجاری به داخل کشور (دلار)		
3,657,258,615	3,657,258,615	منطقه آزاد انزلی	1
395,017,848	304,176,013	منطقه آزاد ارس (جلفا)	2
629,167,149	570,672,618	منطقه آزاد چابهار	3
191,328,163	97,688,798	منطقه آزاد حسن رود	4
1,101,305,979	1,020,524,594	منطقه آزاد اروند (خرمشهر)	5
106,230,904	146,383,339	منطقه آزاد قشم	6
122,990,958	97,576,239	منطقه آزاد کیش	7
6,120,587,414	5,894,280,216	جمع	

ارزش کالای ترخیص شده از محل ارزش افزوده در مناطق آزاد

سال 1390	سال 1389	نام منطقه آزاد	ردیف
ارزش کالای ترخیص شده از محل ارزش افزوده به داخل کشور (دلار)	ارزش کالای ترخیص شده از محل ارزش افزوده به داخل کشور (دلار)		
131,396,892	46,500,941	منطقه آزاد ارس ، چابهار ، قشم و کیش	1
0	0	منطقه آزاد انزلی ، حسن رود و اروند	2

مأخذ : گمرک جمهوری اسلامی ایران ، معاونت طرح و برنامه ، گزارش آماری عملکرد مناطق آزاد کشور ، سالهای 1389 و 1390

واردات از مناطق ویژه اقتصادی که توسط گمرک ایران

در گزارش عملکرد مناطق آزاد لحاظ نگردیده

ردیف	نام مناطق	1389	1390
1	منطقه ویژه اقتصاد سلنچگان	515,381,838	525,906,969
2	منطقه ویژه اقتصادی ارگ جدید بم	-----	-----
3	منطقه ویژه عسلویه (انرژی پارس)	104,041,677	25,324,964
4	منطقه ویژه پیام	-----	376,661,048
5	منطقه ویژه اقتصادی بوشهر 1	-----	2,369,969,864
6	منطقه ویژه اقتصادی بوشهر 2	366,706,451	285,817,247
	جمع	986,129,966	3,583,680,092

ماخذ : پورتال گمرک جمهوری اسلامی ایران ، آمار واردات سالهای 1389-1390

ارزش کالای تجاری وارده به سرزمین اصلی از مناطق آزاد

سال 1390	سال 1389	نام منطقه آزاد	ردیف
ارزش کالای تجاری به داخل کشور (دلار)	ارزش کالای تجاری به داخل کشور (دلار)		
3,657,258,615	3,657,258,615	منطقه آزاد انزلی	1
395,017,848	304,176,013	منطقه آزاد ارس (جلفا)	2
629,167,149	570,672,618	منطقه آزاد چابهار	3
191,328,163	97,688,798	منطقه آزاد حسن رود	4
1,101,305,979	1,020,524,594	منطقه آزاد اروند (خرمشهر)	5
106,230,904	146,383,339	منطقه آزاد قشم	6
122,990,958	97,576,239	منطقه آزاد کیش	7
6,120,587,414	5,894,280,216	جمع	

ارزش کالای ترخیص شده از محل ارزش افزوده در مناطق آزاد

سال 1390	سال 1389	نام منطقه آزاد	ردیف
ارزش کالای ترخیص شده از محل ارزش افزوده به داخل کشور (دلار)	ارزش کالای ترخیص شده از محل ارزش افزوده به داخل کشور (دلار)		
131,396,892	46,500,941	منطقه آزاد ارس ، چابهار ، قشم و کیش	1
0	0	منطقه آزاد انزلی ، حسن رود و اروند	2

مأخذ : گمرک جمهوری اسلامی ایران ، معاونت طرح و برنامه ، گزارش آماری عملکرد مناطق آزاد کشور ، سالهای 1389 و 1390

ارزش واردات از برخی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به کشور

ارقام: دلار

سال 1389

ارزش کالای تجاری به داخل کشور

$$5,894,280,216 + 986,129,966 = 6,880,410,182$$

سال 1389

واردات از مناطق ویژه اقتصادی که توسط گمرک ایران
در گزارش عملکرد مناطق آزاد لحاظ نگردیده

سال 1390

ارزش کالای تجاری به داخل کشور

$$6,120,587,414 + 3,583,680,092 = 9,704,267,506$$

سال 1390

واردات از مناطق ویژه اقتصادی که توسط گمرک ایران
در گزارش عملکرد مناطق آزاد لحاظ نگردیده

آیا در جهت اهداف قانون حرکت کردیم
یا به دلیل قومی گری و قبیله گری،
قانون را از اهداف خود دور نمودیم؟

فصل سوم - بخش دوم:

حضور نخبگان برای تدوین راهبرد

مصادیق نیاز به حضور نخبگان:

فرصت های سوخته (دیگران چه کرده اند؟)

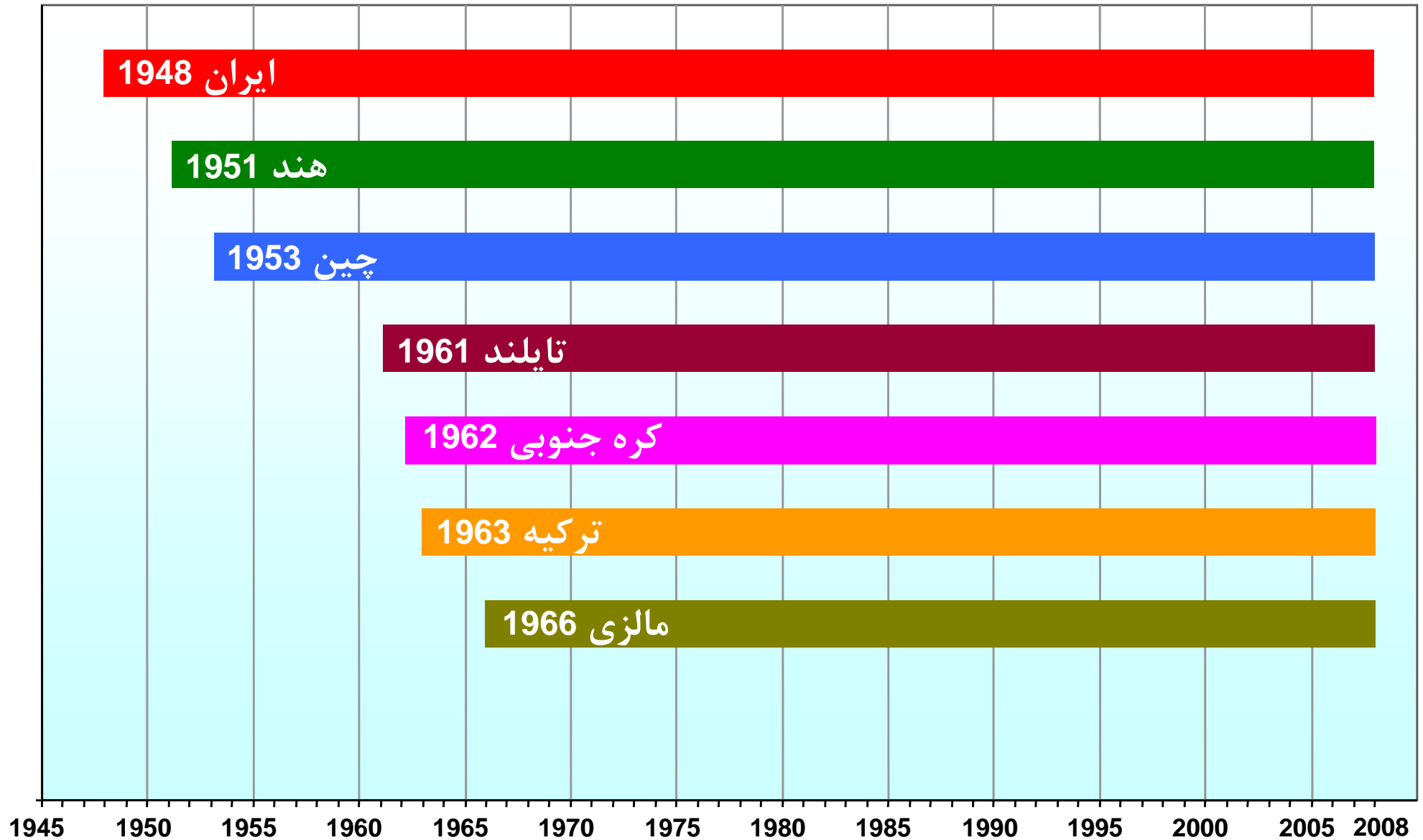
- تاریخ شروع برنامه ریزی های توسعه در کشورهای منتخب آسیایی
- روند حمایت های قانونی وضع شده کره جنوبی برای ایجاد، رشد و توسعه بخشهای مختلف صنعتی
- مقایسه سرانه تولید ناخالص داخلی ایران و کشورهای منتخب
- مقایسه ارزش صادرات و واردات تولیدات کشاورزی، صنعتی و خدمات تجاری در کشورهای منتخب

– در طول چند قرنی که کشور ما در خصوص تولید علوم مختلف با فترت روبرو گردید، کشورهای توسعه یافته با اجماع فی مابین همه متفکرین خود اعم از فلاسفه، اقتصاددانان و اندیشه ورزان علوم نظری و محض به هماهنگی نسبی در اندیشه توسعه دست یافتند. به عنوان نمونه فیلسوفی همچون هگل در عرضه اندیشه فلسفی خود، نگاهی به عامل مهم پیشرفت که، همانا تولید صنعتی می باشد، ارائه می نماید.

– در حالیکه کشور ما در شروع برنامه های توسعه در آسیا پیشگام بوده است، متأسفانه بنا به عرایضی که در بخش بعدی ارائه می گردد، نتوانست علیرغم بسیاری از دستاوردهای ارزشمند، قادر شود که به جایگاه والایی دست یابد.

– در **صفحه 136** مشاهده می فرمایید که چگونه یک کشور با در پیش گرفتن راهبرد توسعه و پیشرفت منسجم و با اهداف و برنامه کاملاً مشخص و تحت کنترل نهادی که ایجاد نمود، **فصل 4 (صفحه 153)**، بتواند نه تنها عدالت نسبی را برقرار نماید بلکه به جایگاهی شایسته در اقتصاد جهانی دست یابد.

تحول تاریخ شروع برنامه‌ریزی‌های توسعه در کشورهای منتخب آسیایی

- " از این گذشته ، آمریکا سرزمینی بر کرانه دریاهاست . اصل اساسی در (کوشش) ایالت‌های آن، بازرگانی است که یکسویه و بیشتر به شکل دلالی است و هنوز ثبات بازرگانی انگلیسیان را نیافته است . نه اعتبارات مالی دارد و نه سرمایه های ایمن و نه پایداری استوار. **وانگهی هنوز سوداگر مواد خام است ولی هنوز نمی تواند فرآورده های کارخانه ای و کالاهای صنعتی (به بازارهای جهانی) عرضه کند .**"
(صفحه 228)

- " در حال حاضر ، **مازاد جمعیت کشورهای اروپایی می تواند همچنان به آمریکا مهاجرت کند،** ولی چون این جریان به پایان می رسد ، جامعه آمریکایی فشرده و استوار می گردد . " (صفحه 229)

عقل در تاریخ ، گئورک ویلهلم فریدریش هگل (1831- 1770 میلادی)، ترجمه دکتر حمید عنایت، نشر شفیعی ، چاپ چهارم ، سال 1387

روند حمایت‌های قانونی وضع شده کره جنوبی برای ایجاد ، رشد و توسعه بخش‌های مختلف صنعتی

صفحه 1 از 2

بخش صنعتی و سال شروع اجراء	ماشین سازی (1967)	کشتی سازی (1967)	الکترونیک (1969)	پتروشیمی (1970)	آهن و فولاد (1970)	فلزات غیر آهنی (1971)	پارچه (1979)
شرح محتوای حمایت							
مقررات -							
مقررات ظرفیت و محدودیت واردات -	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ساختار تجهیزات استاندارد -	✓	✓	--	--	--	--	--
تأیید توسعه ظرفیت -	--	--	--	✓	✓		✓
ارائه مشوقه‌های به کارگیری محصولات تولید داخل -	✓	--	✓	--	--	--	--
مقررات تولید -							
مقررات واردات مواد اولیه خام -	--	--	--	--	✓	✓	--
استاندارد تولید و بازرسی آن -	✓	✓	✓	--	✓	✓	--
محدویت ورود تکنولوژی -	✓	--	✓	--	--	--	--
کنترل قیمت -	--	--	--	✓	✓	--	--
گزارش دهی و بازرسی -	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
برنامه بهینه سازی -	✓	✓	✓	✓	--	--	✓

روند حمایت‌های قانونی وضع شده کره جنوبی برای ایجاد ، رشد و توسعه بخش‌های مختلف صنعتی

کمیسیون اقتصاد کلان

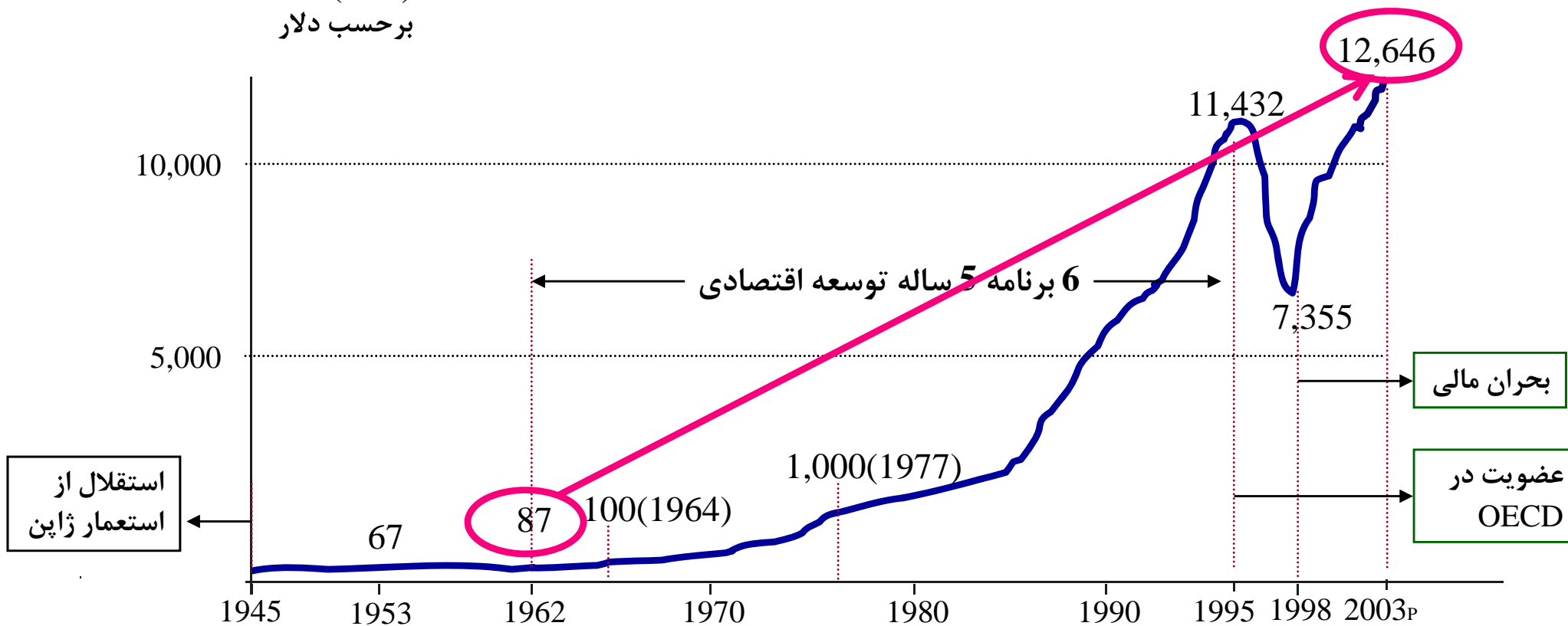
صفحه 2 از 2

بخش صنعتی و سال شروع اجراء	ماشین سازی (1967)	کشتی سازی (1967)	الکترونیک (1969)	پتروشیمی (1970)	آهن و فولاد (1970)	فلزات غیر آهنی (1971)	پارچه (1979)
شرح محتوای حمایت							
حمایت های تحقیق و توسعه (R & D) -							
یارانه برای امر تحقیق و توسعه -	✓	--	✓	✓	✓	--	--
پروژه مشترک تحقیق و توسعه -	--	--	✓	--	--	--	--
حمایت‌های مالی -							
بکارگیری وجوه از صندوق خاص -	✓	✓	✓	--	✓	✓	✓
یارانه حمایت‌های مالی -	✓	✓	✓	--	✓	✓	✓
یارانه مستقیم -	✓	--	--	--	--	✓	--
نرخهای ترجیحی برای استفاده از خدمات عمومی -	✓	--	--	--	✓	--	--
ترجیحات مالیاتی -							
روش استهلاک مخصوص -	✓	--	--	--	--	✓	--
کاهش مالیات و یا معافیت -	✓	✓	✓	✓	✓	✓	--
مجتمع های مخصوص صنعتی -	✓	--	✓	✓	--	--	✓
حمایت های اداری و اجرائی -							
تسهیلات اجرائی برون مرزی -	--	--	✓	--	✓	--	--
خرید مواد اولیه خام -	--	--	--	--	✓	✓	--
انجمن تولید کنندگان -	✓	✓	✓	--	--	--	✓

دگرگونی اقتصادی کشور کره جنوبی طی سالهای 1945-2003

روند رشد

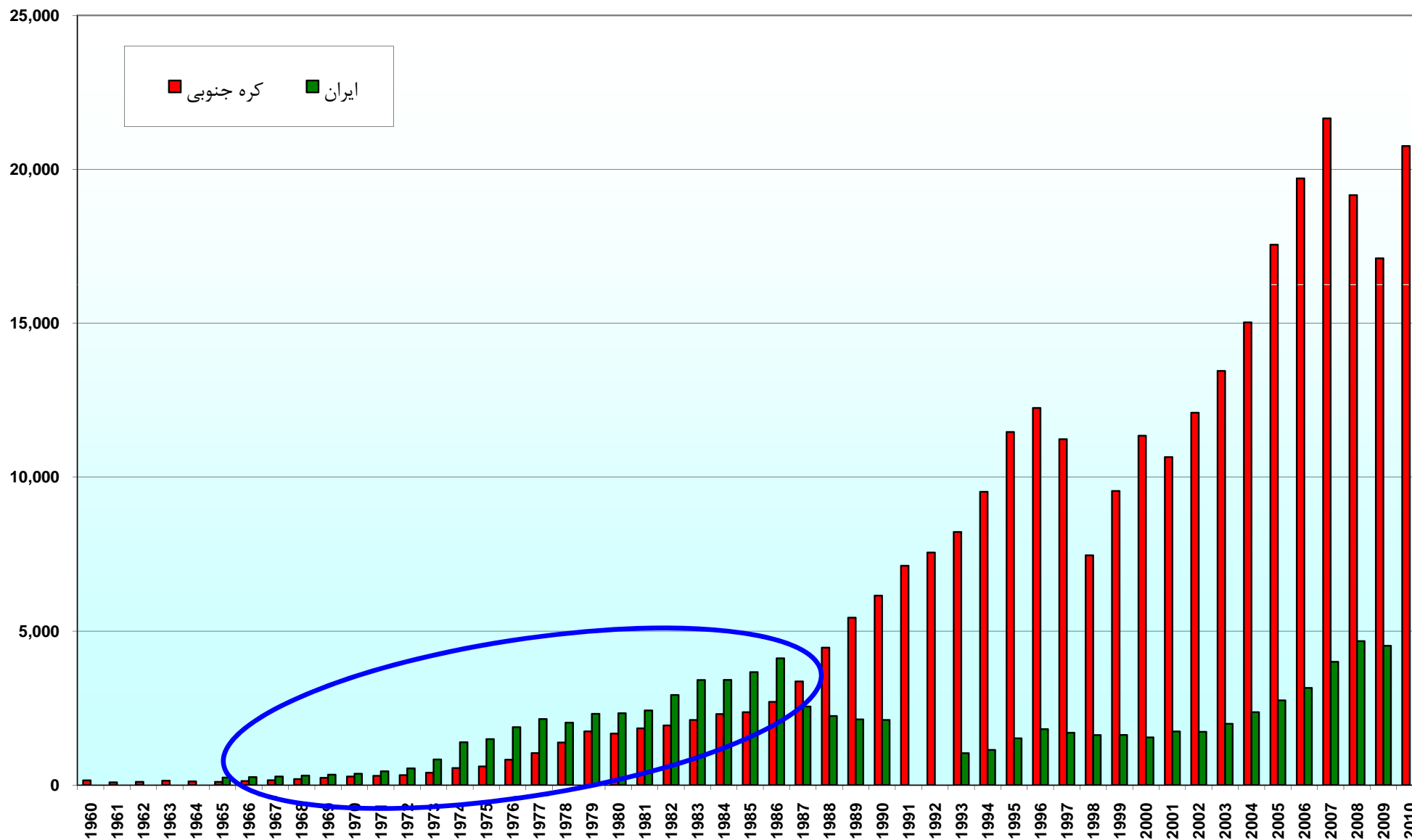
سرانه درآمد ناخالص ملی
(GNI)
بر حسب دلار

سرانه تولید ناخالص داخلی (GDP) به قیمت‌های جاری در کشور

کره جنوبی و ایران سالهای 1960 - 2010

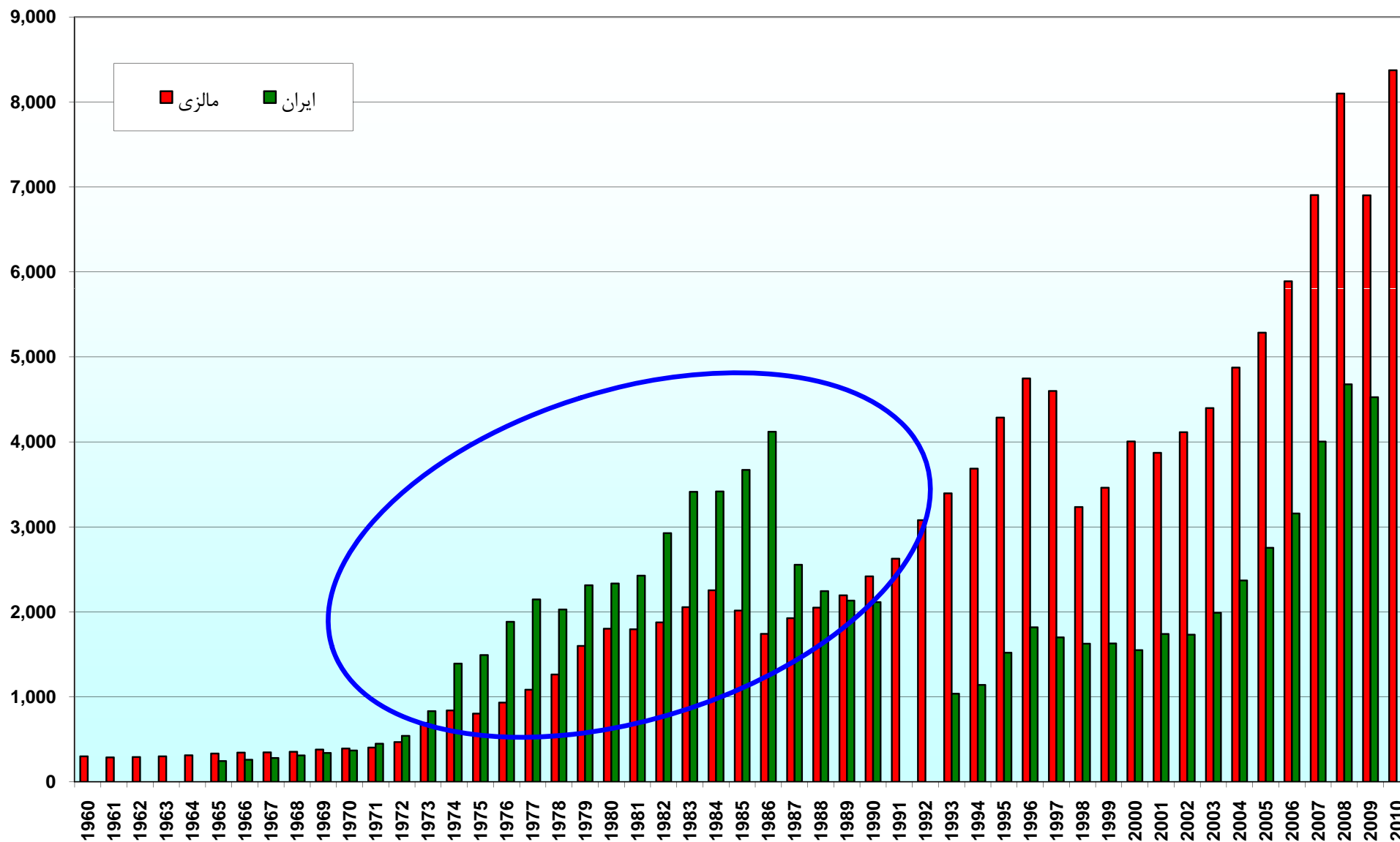
واحد: دلار

سرانه تولید ناخالص داخلی (GDP) به قیمت‌های جاری در کشور

مالزی و ایران سالهای 1960 - 2010

واحد: دلار

جمعیت کشورها طی سالهای 1980-2008 (ارقام به هزار نفر)

کشور	1980	1994	2008	رشد سال 2008 نسبت به 1980
کره جنوبی	38,124	44,642	48,607	27%
مالزی	13,760	20,112	27,297	99%
ایران	38,350	61,891	72,871	90%
برزیل	118,563	156,431	189,613	60%
ترکیه	42,171	56,549	69,659	66%

مساحت کشورها (کیلو متر مربع)

کشور	کره جنوبی	مالزی	ایران	برزیل	ترکیه
مساحت (کیلو متر مربع)	99,646	329,847	1,648,195	8,547,404	783,562

منابع: گزارشات آماری صندوق بین المللی پول از وضعیت تولید ناخالص داخلی و جمعیت در کشورهای جهان

مقایسه ارزش صادرات و واردات تولیدات کشاورزی در کشورهای منتخب

ارقام به میلیون دلار

کشور	1990		2000		2008	
	صادرات	واردات	صادرات	واردات	صادرات	واردات
کره جنوبی	2,985	9,531	4,298	12,837	7,636	26,355
مالزی	7,500	2,402	8,015	4,610	27,797	13,355
ایران	601	3,830	932	2,943	3,577	7,846
برزیل	9,779	2,690	15,464	4,762	61,400	9,690
ترکیه	3,300	2,806	3,828	4,133	11,204	13,037

کشور	تراز حساب تولیدات کشاورزی (واردات - صادرات)		
	ارقام منفی بیانگر کسری می باشد		
	1990	2000	2008
کره جنوبی	-6,546	-8,539	-18,719
مالزی	5,098	3,405	14,442
ایران	- 3,229	- 2,011	- 4,269
برزیل	7,089	10,702	51,710
ترکیه	494	-305	-1,833

مقایسه ارزش صادرات و واردات کالاهای تولیدی صنعتی در کشورهای منتخب

ارزش صادرات کالاهای تولیدی صنعتی در کشورهای منتخب (ارقام به میلیون دلار، سهم به درصد)

کشور	1990	2000	2008	سهم از کل ارزش صادرات کالایی	
				2000	2008
کره جنوبی	60,600	154,900	365,010	89.9	86.5
مالزی	15,820	78,930	129,870	80.4	65.1
ایران	690	1,980	11,230	6.9	9.9
برزیل	16,140	31,650	86,410	57.5	43.7
ترکیه	8,780	22,310	103,770	80.3	78.6

ارزش واردات کالاهای تولیدی صنعتی در کشورهای منتخب (ارقام به میلیون دلار، سهم به درصد)

کشور	1990	2000	2008	سهم از کل ارزش واردات کالایی	
				2000	2008
کره جنوبی	44,110	98,110	231,840	61.2	53.5
مالزی	22,870	68,130	114,200	83.1	72.8
ایران	15,490	9,960	40,480	71.6	70.5
برزیل	12,620	41,010	122,000	73.4	70.5
ترکیه	13,630	38,160	117,910	70	58.4

مقایسه ارزش صادرات و واردات کالاهای تولیدی صنعتی در کشورهای منتخب

ارقام به میلیون دلار

کشور	1990		2000		2008	
	صادرات	واردات	صادرات	واردات	صادرات	واردات
کره جنوبی	60,600	44,110	154,900	98,110	365,010	231,840
مالزی	15,820	22,870	78,930	68,130	129,870	114,200
ایران	690	15,490	1,980	9,960	11,230	40,480
برزیل	16,140	12,620	31,650	41,010	86,410	122,000
ترکیه	8,780	13,630	22,310	38,160	103,770	117,910

کشور	تراز حساب کالاهای تولیدی صنعتی (واردات - صادرات)		
	ارقام منفی بیانگر کسری می باشد →		
	1990	2000	2008
کره جنوبی	16,490	56,790	133,170
مالزی	-7,050	10,800	15,670
ایران	-14,800	- 7,980	- 29,250
برزیل	3,520	-9,360	- 35,590
ترکیه	-4,850	-15,850	-14,140

ارزش صادرات و واردات خدمات تجاری در کشورهای منتخب

ارقام به میلیون دلار

کشور	1990		2000		2008	
	صادرات	واردات	صادرات	واردات	صادرات	واردات
کره جنوبی	9,155	10,050	29,746	32,957	74,107	91,768
مالزی	3,769	5,394	13,812	16,603	29,336	29,081
ایران	343	3,703	1,429	2,161	6,763	12,011
برزیل	3,706	6,733	8,961	15,574	28,822	44,396
ترکیه	7,882	2,794	19,267	7,624	34,492	16,234

کشور	تراز حساب خدمات تجاری (واردات - صادرات)		
	ارقام منفی بیانگر کسری می باشد		
	1990	2000	2008
کره جنوبی	- 895	- 3,211	- 17,661
مالزی	- 1,625	- 2,791	255
ایران	- 3,360	- 732	- 5,248
برزیل	- 3,027	- 6,613	- 15,574
ترکیه	5,088	11,643	18,258

فصل چهارم:

شایستگی ها و بایستگی ها را
در کجا می بایست جست؟

- ادامه رویه 80 سال گذشته، **برای پیشرفت اقتصادی**، با عنایت به روحیه قبيله گری و قومی گری که بر اقتصاد و فرهنگ ما سنگینی می نماید و همچنین تغییر مکرر دولت ها و مجالس و تحت تاثیر قرار گرفتن برنامه های اقتصادی برای توسعه و پیشرفت بر اثر امیال سیاسی و شخصی، امر تعالی و دستیابی به جایگاه شایسته اقتصادی کشورمان در جهان، **اگر غیرممکن نباشد، بسیار دور و طاقت فرسا خواهد بود.**

- با توجه به فرهنگ و تمدن رشد یافته در جوامع آسیایی در طی قرون متمادی، روحیات آحاد کشورهای آسیایی، رویه هایی خاص و پیچیده را طلب می نماید و از اینرو رویه های کهنه می بایست با پوست انداختن نو گردند. مولای متقیان از دست دادن فرصت را مترادف با بدست آوردن غصه میدانند، **از اینرو برای تغییر وضعیت فعلی، تصمیمی عاجل می بایست اتخاذ نمود.**

- در کتابی تحقیقی، با موضوع بررسی نقش کره جنوبی در تغییر آسیای جنوب شرقی، برای تبیین هسته اصلی اندیشه تغییر آنها، به غزل 424 مولانا جلال الدین رومی شاعر مسلمان ایرانی اشاره گردیده است (**صفحه 148**)، ما هم می بایست با تغییر ساختارهای اقتصادی و نوگرایی، این شایستگی را برای کشور خود فراهم نماییم. زیرا ادامه رویه فعلی با موانع متعددی روبرو می باشد که نتایج تجربه گذشته ما مؤید این مشکل ساختاری است و ارتباطی به این دولت و یا آن دولت و اصولا دولت ها ندارد.

- در برنامه سوم عمرانی قبل از انقلاب کشورمان ، گروهی از کارشناسان دانشگاه هاروارد برای بررسی، تجزیه و تحلیل و تدوین برنامه های عمرانی به ایران وارد گردیدند (1342-1337). تجارب بسیار ذیقیمتی در گزارشها و کتب این گروه وجود دارد که متأسفانه تا کنون تنها یکی از این کتب ترجمه و انتشار یافته . برخلاف آنچه که در افواه شایع می باشد، این گروه در بسیاری از مسائل نگاه کارشناسی خود را ابراز داشته اند و حتی به اقدامات رژیم گذشته در امر اصلاحات ارضی، به دولت خود یعنی آمریکا اشاره نموده و اقدام شاه را ناشی از اهداف آمریکا و **در باطن خالی از خلوص نیت** می دانستند. از همین رو اعتراض خود را به ناصحیح بودن آن تصمیمات ابراز نموده و علیرغم اینکه اصلاحات ارضی را لازم می دانستند، لیکن اعتقاد داشتند که اجرای بدون فراهم نمودن زمینه های لازم، قدرت کشاورزی ایران را تضعیف خواهد نمود و پیش بینی نمودند که با تقسیم زمینها ، بدون مقیاس اقتصادی، ایران قادر به توسعه کشاورزی نخواهد بود. با عنایت به مطالعات خود و **علیرغم وجود سازمان برنامه و بودجه**، با توجه به شرایط محیطی و فرهنگی ایران توصیه نمودند که می بایست نهادی مجزای از دولت برای امر توسعه تشکیل گردد (**صفحه 152**). این پیشنهاد مورد توجه قرار نگرفت. لیکن کره جنوبی با در پیش گرفتن این تجربه (**صفحه 153**) و همچنین مالزی به دستاوردهایی نائل گردیدند که اثرات آن را قبلا در فصل 4 مشاهده نموده اید.

- پیشنهاد میگردد که با خارج شدن از روشهای کهنه و باز نمودن قفل وابستگی به مسیر تاریخی پیموده شده ، با استفاده از ذره ذره تجربه انباشته و گران حاصل شده کشورمان و **با اجماع بین الاذهانی**، از طریق تشکیل نهادی از **خبرگان انتخابی**، مسیر جدیدی را فرا روی پیشرفت کشور قرار دهیم. مرحوم دکتر عظیمی نیز در اواخر عمر پر تلاش خود، با استفاده از تجارب علمی و اجرایی اشان، به همین نتیجه گیری هدایت گردید (**صفحه 154**).

"..... میل به رفتارهای قبیله ای در میدان سیاست، در میدان اقتصاد، از دیگر نقاط ضعف ما است. رفتار قبیله ای معنایش این است که تخطئه یا تائیدی که نسبت به کار کسی می کنم، ناشی نباشد از ماهیت عمل او؛ ناشی باشد از نحوه ی ارتباط او با من. اگر از قبیله ی ما کسی کار خطایی انجام داد، راحت قابل اغماض باشد؛ اما از قبیله ی مقابل اگر همان کار را انجام داد، این قابل پیگیری و تعقیب می شود.
"....."

مولانا جلال الدین محمد بلخی مولوی

کار کار ماست چون او، یار ماست

دلبری و بی دلی اسرار ماست

نو فروشانیم و این بازار ماست

نوبت کهنه فروشان درگذشت

جان گلزارست اما زار ماست

نو بهاری کو جهان را نو کند

همچو دزد آویخته بردار ماست

عقل اگر سلطان این اقلیم شد

پرفنا و علت و بیمار ماست

آنک افلاطون و جالینوس ماست

قالَ على عَلَيْهِ السَّلَام:

إِضَاعَةُ الْفُرْصَةِ غُصَّةٌ .

از دست دادن فرصت ، به دست آوردن غصّه است .

(نهج البلاغه پارسى ، سيد جمال الدين دين پرور ، نشر بنياد نهج البلاغه ، چاپ اول ، سال 1379 ، صفحه 527 ، حكمت 114)

نقطه شروع توسعه یک کشور

« در تاریخ هر کشور یک لحظه بهینه وجود دارد که لحظه شروع توسعه است. این لحظه مدت زمانی کوتاه است که طی آن عوامل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به یک همگرایی برای ایجاد یک فضای بسیار مساعد برای خیز برداشتن به سوی رشد اقتصادی می رسند. **اگر چنین لحظه بهینه‌ای از دست برود ممکن است چندین نسل زمان لازم داشته باشد تا دوباره شرایط مناسب را بشود به وجود آورد.** از ویژگیهای این لحظه بهینه این است که رشد یک طبقه کارآفرین داخلی همزمان می شود با ظهور یک گروه نخبه سیاسی که دارای قدرت و عزم لازم برای فراهم کردن بستر سیاسی مساعد جهت اعمال صلاحیتها و استعدادهای کارآفرینی است. »

اقتصاددان شهیر توسعه ، Benjamin Higgins

مأخذ : مقدمه کتاب Clifford Geertz , AGRICULTURAL INVOLUTION, Berkeley 1968

با سپاس و قدردانی از استاد بایزید مردوخی برای در اختیار گذاشتن مأخذ و ترجمه آن

" حالا هدفها را مقداری کم و یا مقداری زیاد می کنیم ولی همه اینها براساس تفاهمهای مصلحتی است و چون تفاهم مصلحتی است در عمل مجدداً با گرفتاری روبرو می شویم."

دکتر حسن حبیبی ، معاون اول رئیس جمهور ، در همایش 50 سال برنامه ریزی توسعه در ایران

ماخذ : مجموعه مقالات همایش 50 سال برنامه ریزی توسعه در ایران (18 - 20 اسفند ماه 1377) ، جلد اول ، مباحث کلان ، توسعه و نظام برنامه ریزی ،

انتشارات مرکز تحقیقات اقتصاد ایران ، سازمان برنامه و بودجه ، چاپ اول سال 1378 - صفحات 36 الی 40

تجربه توصیه شده به ایران توسط مشاوران دانشگاه

هاروارد (1337-1342) که به آن در ایران توجه نگردید

بین برنامه ریزی اقتصادی و کوشش توسعه گرایانه ، که روی یک برنامه سرمایه گذاری عمومی متمرکز است ، تفاوت وجود دارد . دغدغه برنامه ریزی اقتصادی ، تجزیه و تحلیل کلیت اقتصادی است که باید به کجا برود و چگونه به آنجا برسد ؛ کم پیش می آید که برنامه ریزی اقتصادی متضمن [قبول] مسئولیت برای اجرای برنامه باشد که معمولاً به کادرهای وزارتخانه ها واگذاشته می شود . برنامه ریزی با چنین معنایی ، [از سوئی] مستلزم درجه بالائی از همکاری و وفاق میان هم کارگزاران دولتی و نیز هم گروههای ذینفع خصوصی است و [از دیگر سو] مستلزم اعتمادی منطقی به توانمندی اجرائی وزارتخانه های دولتی است .

در جائی که این شرطهای کلاسیک برنامه ریزی یا به طرزی کم رنگ برقرار باشد و یا اصلاً برقرار نباشند ، حکومت چه بسا لازم باشد اقدام به تاسیس ارگانی ویژه جهت برنامه ریزی و اجرای برنامه توسعه خویش نماید که آن هم عمدتاً یا کاملاً مجزا از بقیه اجزای دولت باشد . **یگانه هدف آن نیز عبارت است از " انجام کار تا آخر " .**

جورج بالدوین ، برنامه ریزی و توسعه در ایران

تجربه مشابه اجراء شده در کشور کره جنوبي

"نوآوری مهم نهادی دیگر که حکومت پارک (park) انجام داد، تمرکز قدرت سیاست گذاری (تصمیم سازی) اقتصادی در دستان یک **آبر وزارتخانه** به نام **هیئت برنامه ریزی اقتصادی** " Economic Planning Board (EPB) " بود که سرپرستی آن را معاون نخست وزیر بر عهده داشت (نگاه کنید به whang 1991 صفحات 86-87). انسجام و ادغام مسئولیت برنامه ریزی و تدوین بودجه در هیئت برنامه ریزی اقتصادی (EPB)، تضاد منافع بین وزارتخانه های صنعتی و برنامه ریزی (که معمولاً به سرمایه گذاریهای بلند مدت علاقه مندند) و وزارت دارایی (که معمولاً به ثبات کوتاه مدت علاقمندتر است) را حذف کرد، گرچه به قیمت متمرکز شدن قدرت در درون دولت تمام شد (که شاید در زمینه های دیگر مورد مخالفت باشد). حذف چنین تضادی، باعث گردید تا اجرای **سیاست صنعتی در کره جنوبي بسیار کارآمدتر**، در مقایسه با دیگر دولتهایی که سیاست صنعتی را دنبال می نمودند، از قبیل ژاپن و فرانسه، **اجرا شود** که در آنها تضادی از این دست مشکل ساز بوده است."

" کار برنامه ریزی در ایران کارمندی شده است. یعنی ما، در تدوین برنامه های توسعه مان از تجربه واقعی و از علم واقعی به اندازه کافی و به صورت نهادی استفاده نمی کنیم. در حالی که مثلاً اگر بخواهیم در عرصه صنعت درست برنامه ریزی کنیم باید کمیسیونی به وجود آید و سپس برای عضویت در کمیسیون باید سراغ چند مدیر پر تجربه، با سابقه و درگیر در کار صنعت رفت که شایستگی خود را نشان داده اند. کسانی که در مجتمع های بزرگ مدیر بوده و با مسائل آن آشنا هستند. از طرف دیگر باید در مجامع فکری جستجو کرد و چند نفر را که درباره صنعت ایران فکر کرده اند به عضویت این کمیسیون درآورد. همچنین باید برویم سراغ تشکیلات حرفه ای، کارفرمایی و کارگری. **به این ترتیب شورایی تشکیل می شود که در آن هم تجربه است، هم علم و هم تشکیلات موجود در جامعه. چنین سازمانی پس از تشکیل باید اختیار تصمیم گیری داشته باشد.** در اینجا مسئله نقش سازمان برنامه به میان می آید. سازمان برنامه باید دبیرخانه آن شورا باشد، نه تهیه کننده برنامه. یعنی شورای مذکور، تصمیم می گیرد و درکنار او سازمان برنامه، اطلاعات جمع آوری می کند، تصمیمات متخذه را در مدل اقتصادی قرار می دهد و نتایج مثبت و منفی آنها را می سنجد و در اختیار شورا قرار می دهد تا شورا با توجه به نتایج آن تصمیم، آن را رد یا ابقاء کند. **برنامه ای که به این ترتیب تدوین شود، دست پخت مدیران خبره، متخصصان و سازمانهای حرفه ای است.** یعنی کاری است علمی - تخصصی اما نه اینکه شورای برنامه ریزی ایجاد کنید و وزیر و معاون و دو سه نفر دیگر را انتخاب کنید و بعد هم به این شورا صرفاً نقش مشورتی بدهید و آنچه از این مجموعه به دست می آید چیزی نیست جز یک برنامه کارمندی..... یعنی اولاً باید شوراهایی داشته باشیم که **افراد سرشناس بخشهای جامعه، عضو آنها باشند و ضمناً دارای قدرت تصمیم گیری هم باشند.**"

دکتر حسین عظیمی آرانی ، ایران امروز در آئینه مباحث توسعه ، نشر فرهنگ اسلامی ، سال 1383 ، صفحه 66

پیشنهاد:

به ایجاد نهاد و یا سازمانی **فراقوه ای** برای توسعه و پیشرفت اقتصادی کشور با بازه زمانی ماموریت **10 ساله** اقدام گردد.

هیات امنای این نهاد یا سازمان متشکل از افراد و ذینفعان بخش اقتصاد جامعه:

- 1- کارشناسان تحصیلکرده و با تجربه دولت به انتخاب دولت محترم
 - 2- نمایندگان ناظر دیگر نهادهای حکومتی
 - 3- نمایندگان **انتخابی** جامعه دانشگاهی اقتصادی و فنی
 - 4- نمایندگان تحصیلکرده و با تجربه **انتخابی** مدیران اجرایی تولیدی بخش خصوصی توسط اتاق ایران و تشکلهای مردم نهاد خصوصی
 - 5- نمایندگان **انتخابی** تحصیلکرده و با تجربه کارگران واحدهای تولیدی تشکیل و تنها در این نهاد و یا سازمان برای برنامه توسعه اقتصادی تصمیم گیری شود.
- شایسته توجه است که مجموع افراد مذکور در بندهای 3 الی 5 می بایست حداقل برابر مجموع افراد بندهای 1 و 2 بوده و کاملاً ریشه بخش خصوصی را داشته و هیچگونه وابستگی به نهادهای دولتی نداشته باشند.

از سوی دیگر بودجه برنامه توسعه کشور لازم است تحت اختیار کامل این نهاد یا سازمان قرار گیرد .

فصل پنجم:

گزاره های قابل توجه

" به هنگام رویارویی با مشکلات
اساسی، نمی توانیم از همان سطح
تفکری که آن مشکلات را به وجود
آورده ایم، آنها را برطرف کنیم."

آلبرت اینشتین

"دویدن از پی ماری سمی که ما را
گزیده است، فقط موجب می شود که
زهر در همه جسممان جریان یابد."

" آنچه بیشتر از همه ما را می آزارد،
نه اشتباهات دیگران یا خودمان،
بلکه واکنش ما نسبت به آن
اشتباهات است. "

حسرت نبرم به خواب آن مرداب

کآرام میان دشت شب خفته است

دریایم و نیست باکم از طوفان

دریا همه عمر خوابش آشفته است

دکتر شفیعی کدکنی

از حوصله و توجه شما

سپاسگزاریم

کمیسیون اقتصاد کلان